የሥነ - ጥበባት ትምህርት

የመምህሩ መምሪያ 5ኛ ክፍል

አፋን ኦሮሞ አዘጋጆች

ዳንዳአ ቦጋለ

ከበቡሽ ላሜሳ

ላሚ ቤኛ

አፋን ኦሮሞ ኤዲተሮች

ዳሜ ቶሊና

ሉባባ ጃማል

ታደሰ ድንቁ

በአፋን ኦሮሞ ገምጋሚዎች

ድርባ ማሞ

ደቀቦ ጉዬ

እስማኤል ሐሰን

ተርጓሚዎች

ሚሊዮን ኩራባቸዉ

ኑዋይ ታሚሩ

ገመቹ ፀጋዬ

ላማ ማሞ

አልያ ሳድቆ

ግራፊክስ

ታደሰ ድንቁ

© የኦሮሚያ ትምህርት ቢሮ፣ 2014/2022

ይህ መጽሐፍ በኦሮሚያ ትምህርት ቢሮ እና በአሰላ መምህራን ትምህርት ኮሌጅ ትብብር በ2014/2022 ተዘጋጀ፡፡

የዚህ መጽሐፍ የባለቤትነት መብት በህግ የተጠበቀ ነው፡፡ ከኦሮሚያ ትምህርት ቢሮ ፈቃድ ውጪ በሙሉም ሆነ በከፊል ማሳተምም ሆነ አባዝተው ማሰራጨት በህግ ያስጠይቃል፡፡

ማውጫ

ይዘት ገጽ

አጠቃላይ መግቢያ v

ምዕራፍ አንድ 1

ሥና-ጥበባዊ ግንዛቤዎች 1

1.1. የሥነ-ጥበብ አለባውያን 2

1.2. የሙዚቃ አላባውያን 19

1.3. የዉዝዋዜ አለባውያን 31

1.4. የትያትር አላባዉያን 33

1.5. ቀላል የምስለ ድምፅ ቀረፃ ዘዴዎች 36

ምዕራፍ 2 40

የፈጠራ ክሂሎት (ችሎታ) 40

2.1 የሙዚቃ ኖታዎችን መሰየም፣ መፃፍና ማንበብ 41

2.2 የብሎክ ህትመትና የወረቀት ሞዛይክ ስራ 46

ምዕራፍ ሦስት 59

የባህል እና የታሪክ ተጨባጭ ሁኔታ 59

3.1 ህብረተሰቡ የሚጠቀምባቸው የባህል ሙዚቃ እና የውዝዋዜ አይነቶች......60

3.2 ታሪካዊ የስነጥበባት አይነቶች (የዋሻ ጥበባትና የቀለም ቅብ) 64

3.3 አፈ-ታርክ መንገር 68

ምዕራፍ አራት 73

የስነ-ጥበባት መስብነት 73

4.1.የስነ-ጥበብ ሀሳብ ተመሳሳይነት እና ልዩነት 74

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጠ ክፍለ ግዜ................11 74

4.2 በህብረተሰብ ውስጥ የስነ-ጥበብ እና የእጅ ጥበብ ጥቅም 77

ምእራፍ አምስት 80

የስነ-ጥበባት ትስስር 80

5.1 የስነ ሥዕል ትስስር 81

5.2 ትያትርን በመጠቀም ከግዜው ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ነገሮች ማስተማር84

5.3 በማህበረሰቡ ውስጥ ያሉምልክቶች እና ወካዮች 86

የሥነጥበባት ትምህርት ሲለበስ 91

አጠቃላይ መግቢያ

በመማር ማስተማር ሒደት ዉስጥ የእያንዳንዱ ተማሪ የግል ተሳትፎ እንዳይገደብ መምህሩ/ሯ የአባላቱን ተሳትፎ መከታተል፣መርዳት፣መምራት እና ማበረታታት አስፈላጊ ነዉ፡፡ ስለዚህ መምህሩ/ሯ በትምህርቱ ዉስጥ ሁሉም ተማሪዎች ሀሳብ መስጠት፣መወያየት እና በሀሳብ በመከራከር እዉቀት፣ግንዛቤ እና ያላቸዉን ልምድ በመለማመድ የሚፈለገዉ የትምህርት ዉጤት ላይ እንዲደርስ ማድረግ ነዉ፡፡

መምህሩ/ሯ የሥነ-ጥበብን ትምህርት ሲያስተምሩ ፡-መግቢያ፣ገለፃ፣መጨረሻዉን ከማቀዳቸዉ በፊት ሊያደርጉ የሚገባቸዉ ነገሮች በሚገባ ማዘጋጀት እና መተግበር አለባቸዉ፡፡

I. ትምህርቱን ከማቀድ በፊት፡-

በመማር ማስተማር ሒደት ዉስጥ የሥነ-ጥበባት እዉቀት፣የትምህርቱን ይዘት ግንዛቤ ለማጠንከር እንዲሁም ሞያቸዉን ከጊዜ ወደ ጊዜ እያሻሻሉ መሄድ አለባቸዉ፡፡የተማረ ሰዉ ሁሉ ማንበብ ካቆመ የሚያስተምረዉንም የትምህርት ዓይነት መርሳቱ የማይቀር ነዉ፡፡ስለዚህ የዚህ ክፍል የሥነ-ጥበብ መምህሩን ከዚህ በታች ያሉትን የስራ ድርሻ እና ተጠያቂነት ለመዉሰድ ዝግጁ መሆን አለባቸዉ፡፡

- ለቀኑ የታቀደዉ የትምህርት እቅድ ወይም ለመስተማር የታሰበዉን ርዕስ ማንበብ እና መረዳት፡፡
- ከተማሪዉ መፅሐፍ ዉስጥ ለማስተማር ከታቀደዉ ትምህርት ዉስጥ አጭር ማስታወሻ መያዝ፡፡
- በተማሪዉ መጽሐፍ ዉስጥ የተፃፉት ማስታወሻ ለእለቱ ትምህርት በቂ ካልሆኑ፣ለሥነ-ጥበብ መምህራን የተዘጋጀዉን ከአምስተኛ--ስምንተኛ (5–8) ክፍል ያለዉን ማኑዋል ወይም ከዌብ ሳይት መጽሐፍ ማዘጋጀት አለበት፡፡
- በተማሪዉ መጽሐፍ ምዕራፍ ዉስጥ ያሉትን ሙከራዎች፣ተግባሮች፣መልመጃዎች እና ጥያቄዎችን ሁሉ ቀድሞ መስራት መሞከር እና መለማመድ አስፈላጊ ነዉ፡፡

II. በመግቢያ ውስጥ የሚከናወኑ ተግባራት፡-

- ✓ ተማሪዎች የለፈዉን ትምህርታቸዉን በደንብ መማራቸዉን ለማረጋገጥ መምህራኖች ከትምህርቱ ይዘት ጋር የሚገናኙ የተለያዩ ጥያቄዎችን በመጠየቅ

ከቀኑ ትምህርት ጋር ማያያዝ አለባቸዉ፡፡በተለያም የተማሪዎችን ጥይቄ የመጠየቅ እና የመመለስ እድል ለተማሪዎች የተለያየ ደረጃ በመስጠት ላልመለሱት ጥያቄ ደግሞ ኅበዝ ተማሪዎች መልስ እንዲሰጡ ለማድረግ ሁሉም ተማሪዎች ስለ ትምህርቱ በሀሳብ እንዲዘጋጁ እና ክፍል ውስጥ በሚያደርጉት እንቅስቃሴ እና ተሳትፎ ዉድድር ዉስጥ ለመግባት በትምህርታቸዉ ኅበዝ እንዲሆኑ ማበረታታት፡፡

ከዕለቱ ትምህርት ጋር በማያያዝ በቅድሚያ ተማሪዎች ስለትምህርቱ ያላቸዉን ግንዛቤ ለማወቅ አስፈላጊ የሆኑ ጥያቄዎችን በመጠየቅ ተማሪዎች ሀሳብ እንዲሰጡበት ሁኔታዎችን ማመቻቸት፡፡በተለይም ጥቅም፣አስፈላጊነት እና አላማ ለተማሪዎቹ ማስተዋወቅ እና ለእለቱ ትምህርት እንዲዘጋጁ ማድረግ አስፈላጊ ነዉ፡፡

III. በገለፃ ጊዜ የሚከናወኑ ተግባራት፡-

በመማር ማስተማር ሒደት ዉስጥ በትምህርት ገለፃ ጊዜ፡-

- ✓ በትምህርቱ ይዘት እና አላማ ላይ በመመስረት ተማሪዎች በትናንሽ ቡድን በማደራጀት በመወያያ ርዕስ ላይ እንዲወያዩ ማድረግ፡፡
- ✓ ከትምህርቱ ንኡስ አላማ ጋር የሚገናኝ (የሚያያዝ)ዋና የመወያያ ርዕስ ለቡድኑ የተዘጋጀዉን በቡድን እንዲወያዩበት በጥቁር ሰሌዳ ላይ መፃፍ፡፡
- ✓ መምህሩ/ሯ ተማሪዎች በቡድን መካከል ያለዉን እያንዳንዱን የመማር ሒደት መከታተል፣መምራት፣ መርዳት እና በአይኑ መቆጣጠር አለበት/ባት፡፡
- ✓ የእያንዳንዱን ተማሪ እና በክፍል ዉስጥ ያላቸዉን ተሳትፎ መከታተል እና ማበረታታት፡፡
- ✓ በሁለት ወይም በትናንሽ ቡድን የተወያያችሁበትን ወይም የሰራችሁትን ሁሉም የቡድኑ አባላት ተራ በተራ በተለያዩ ትምህርት ዉስጥ እንዲገልፁ እና ተሳትፎአቸዉ እንዲጠናከር ማድረግ ነዉ፡፡
- ✓ ከዉይይት ወይም ከስራ በኋላ ተማሪዎች ያቀረቡትን ዋና ነጥብ በጥቁር ሰሌዳ ላይ መፃፍ፡፡
- ✓ የትምህርቱን ይዘት ከአካባቢያቸዉ ጋር ማያያዝ እና የመርጃ መሳሪያ በመጠቀም የእለቱን ትምህርት መቋጨት፡፡

IV. በመጨረሻ ላይ የሚከናወኑ ተግባራት፡-

- የዕለቱን ትምህርት አላማ ከግብ መድረሱን ለማረጋገጥ የክፍል ሥራ፣የቤት ሥራ፣የፕሮጀክት ሥራ እና የመሳሰሉትን በጥንድ፣በቡድን ወይም በግል እንዲሰሩ ማድረግ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሩት የቤት ስራ እና የክፍል ስራ የሚያስፈልገዉን ግብረ መልስ በጊዜዉ መስጠት፡፡
- የቤት ስራ፣የክፍል ስራ፣የፕሮጀክት ስራ እና የመሳሰሉትን ተሰጠቷቸዉ መመለስ ላቃታቸዉ ተማሪዎች ልዩ እገዛ ስጣቸዉ፡፡
- በሚቀጥለዉን ትምህርት ክፍለ ጊዜ ትምህርቱን አንብበዉ እንዲመጡ ምራቸዉ፡፡

ምዕራፍ አንድ

ሥና-ጥበባዊ ግንዛቤዎች

ለዚህ ምዕራፍ የተሰጠዉ ክፍለ ጊዜ --24

ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ የሚጠበቀዉ ዉጤት፡-

ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት መጨረሻ በኋላ ተማሪዎች፡-

- የሥነ-ጥበባት ትርጉም ክፍሎችን ይረዳሉ፡፡
- ዋና ዋና የሥነ-ጥበባት ክፍሎችን ለይተዉ ያወጣሉ፡፡
- በሥነ-ጥበባት ክፍሎች መካከል ያለዉን ልዩነት ያደንቃሉ፡፡
- የሙዚቃ ክፍሎችን ያዉቃሉ፡፡
- የባህላዊ ዉዝዋዜ ክፍሎችን ይለያሉ፡፡
- የቲያትር-ጥበባት ክፍሎችን ያዉቃሉ፡፡
- የምስል ድምፅን ምንነት ይረዳሉ፡፡
- አጭር የምስል ድምፅ ይቀርፃሉ፡፡

የትምህርቱ ዋና ዋና ይዘቶች

1.1.የሥነ-ጥበብ አለባውያን

1.2.የሙዚቃ አለባውያን

1.3.የዉዝዋዜ አላባውያን

1.4.የትያትር አላባውያን

1.5. ቀላል የምስለ-ድምፅ ወይም የቪድዮ አቀራረፅ ዘዴዎች

1.1. የሥነ-ጥበብ አለባውያን

ለዚህ ትምህርት የተሰጠዉ ክፍለ ጊዜ---------------------------------5

ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናፀፉ የሚገባቸዉ የመማር ብቃት፡-

ከዚህ ርዕስ መጨረሻ በኋላ ተማሪዎች፡-

- የሥነ-ጥበብ አላባውያን ትርጉም ይናገራሉ፡፡
- የሥነ-ጥበብ አላባውያን በዝርዝር ይፅፋሉ፡፡
- በሥነ-ጥበብ አላባውያን በመጠቀም ቀላል የሆኑ ነገሮችን ይሰራሉ፡፡
- የሥነ-ጥበብ አላባውያን ያላቻዉን ጥቅም ይገልፃሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴዎች

- ምልከታ
- በማሳየት
- በልምምድ
- በቡድን፣በጥንድ በጥንድ እና ክፍሉን በሙሉ መወያየት፡፡
- በገለፃ
- በጥያቄ እና መልስ
- በፕሮጀክት ስራ

የትምህርት መርጃ መሳሪያ

የዚህን ትምህርት ይዘት ለማስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች፡-

- ✓ የመለማመጃ ክፍል /ስቱዲዮ/
- ✓ የቪዲዮ ማጫዋቻና ባህላዊ የሙዚቃ መሳሪያዎች
- ✓ ወረቀት፣እስክሪብቶ/እርሳስ/፣ ክራውንእና የመሳሰሉት
- ✓ የድምፅና የቮዲዮ መቅረጫ
- ✓ የተለያዩ ፅሑፎች

የመምህሩ ድርሻ

- ተማሪዎች የሥነ-ጥበብ ክፍሎችን እንደ መስመር፣ቅርፅ፣ፎርም፣ቦታ፣ዳሰሳ እና ቫሊዩ ላይ ከዚህ በፊት የላቸዉን ግንዛቤ እንዲገልፁ በማድረግ ይሄኛዉን

ምዕራፍ ማስጀመር ይቻላል፡፡ ተማሪዎች በሥነ-ጥበብ ክፍሎች ትርጉም ላይ ከሰሩ በኋላ በቡድን በቡድናቸዉእንዲወያዩበት የደርጋል፡፡የዚህን ዉይይት ዉጤት ተማሪዎች ለክፍል ጓደኞቻቸዉ እንዲያቀርቡ ሁኔታዎችን ያመቻቻል፡፡

- በንዑስ ርዕስ ሥር የተሰጡትን ተግባሮች ተማሪዎች በፊት ካላቸዉ እዉቀትና ችሎታ ለማወቅ እና ተማሪዎችን ለማነሳሳት/ለማነቃቃት/ስለሚጠቅም ወደ ገለፃ ከመገባቱ በፊት በቡድን ተወያይተዉ ሀሳባቸዉን እንዲገልፁ በማድረግ ተማሪዎችህ እንዲነቃቁ አግዙዋቸዉ፡፡
- ከመጀመሪያዉ ተግባራት እና ጥያቄዎች ዉስጥ የተወሰኑት እንደ ክፍል ስራ እና የቤት ስራ እንዲሰሩ ማድረግ ትችላለህ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሩት ስራ ትክክለኛ የሆነ ግብረ መልስ በወቅቱ መስጠት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች ከሚጠበቀዉ ደረጃ በላይ ከሰሩ እና አንተ በምስተምርባቸዉ ክፍል ዉስጥ ካሉ መበረታታት አለባቸዉ፡፡እንዲሁም ጉብዝናቸዉ ሊያዝላቸዉ ይገባል፡፡በጣም አዉቀናል ብለዉ ማሻሻልን እንዳይቀንሱ እና በጉብዝናቸዉ እንዲቀጥሉበት ጠንክረዉ እንዲሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች ከሚፈለገዉ ደረጃ በታች ሲሰሩ ሌሎች የክፍል ተማሪዎች የደረሱበት ተማሪዉን ለማድረስ ተጨማሪ እገዛ ያስፈልጋቸዋል፡፡የተለየ ትኩረት ተሰጥቶአቸዉ በትርፍ ጊዜአቸዉ ወይም በትምህርቱ መጨረሻ ቀን ላይ ትምህርት ሊሰጣቸዉ ይገባል፡፡
- የእያንዳንዱን የተማሪዎች ሥራ መዝግብ፡-የማይመዘገብ ከሆነ እና እንዲሁም እነሱ እንዲሰሩ የምንሰጣቸዉ ሥራ ሆነ ተማሪዎች በመማር ሒደት ዉስጥ እንዳይሰላቹ እና የተሰጣቸዉ ሥራ ጥቅም እንደሌለዉ ሊያስቡ ስለሚችሉ ዉጤቱን መመዝገብ ይገባል፡፡

ተከታታይ ምዘና

- የቡድን እና የግል ፅብረቃ/ገለፃ
- ዘገባ /ፖርቲፎሊዮ/
- የቃል ጥያቄ
- ፈተና

የዉይይት አንድ መልስ

ዉይይት አንድ ዉስጥ ተማሪዎች የሡነ-ጥበብ ክፍሎች ማለት ምን ማለት ነዉ ብለህ በቀጥታ ከመጠየቅህ ወይም ከመግለፅህ በፊት፡-ሰዎች በአካባቢያቸዉ ቤታቸዉን ሲሰ ሩ ምን አይነት መሳሪያዎች ተጠቅመዉ እንደሚሰሩ እንዲገልፁ አድርግ፡፡እንዲሁም ቤት የሚሰሩበትን መሳሪያ ዉስጥ አንድ/ሁለት/ ከቀረ ወይም ከጎደለ ምን መሆን እንዳለበት አንድ በአንድ በግል ከሰሩ በኋላ በቡድን በቡድን በመወያየት የተወያዩበትን ለክፍል እንዲያቀርቡ እና ያቀረቡት ላይ ተመርኩዘህ አበረታታቸዉ፡፡በመቀጠልም ስለሥነ-ጥበብ ጥቅም

እና ትርጉም ከዚህ በታች እንዳለዉ አስገንዝባቸዉ፡፡የሥነ-ጥበብ ክፍሎች ማለት ከመሰረቱ ከሥነ-ጥበብ ጋር ግንኙነት ወይም ተያያዥነት ያለዉ አንድ ሥነ-ጥበብ መፍጠር ማለት ነዉ፡፡ተፈጥሮ ለአንድ

ሥነ-ጥበብ መነሻ ምክንያት ማለት ነዉ፡፡የሰዉ ልጅ ልክ ያለ አየር መኖር እንደማይችል ሁሉ አንድም ሥነ-ጥበብ ያለ ሥነ-ጥበብ ክፍሎች መፈጠር አይችልም፡፡

ሥነ-ጥበብ የሁሉም ነገር መሠረት ነዉ፡፡የአንድን ሥነ-ጥበብ ዲዛየን ስራ ለማሳካት የሥነ-ጥበብ ክፍሎች የሚጫወቱት ሚና ከፍተኛ ነዉ፡፡የሥነ-ጥበብ ስራ በአየይን ታይቶ ወይም በእጅ በመዳሰስ የምናደንቀዉ የሥነ-ጥበብ ክፍሎች ቅንጅት ዉጤት እንደሆነ አስገንዝባቸዉ፡፡አንድ የሥነ-ጥበብ ስራ ለመስራትም ሆነ የተሰራዉን ስራ ትርጉም እንዲኖረዉ የሚያደርገዉ የሥነ-ጥበብ ክፍሎች መሆናቸዉን ግለጽላቸዉ፡፡ስለዚህ አንድን ስራ ከመሰራቱ በፊት የስራዉ ትርጉም አይነት የሥነ-ጥበብ ክፍሎች ባህሪያትን ማወቅ ግዴታና አስፈላጊ መሆኑን ማወቅ አለባቸዉ፡፡በመጨረሻም ተማሪዎች ከዚህ በላይ የቀረቡትን የሥነ-ጥበብ ክፍሎችን ትርጉም በዚህ መልኩ መረዳታቸዉን ለመለየት ጥያቄ በመጠየቅ አረጋግጥ፡፡

1.1.1.መስመር

ዉይይት ሁለት/2/

በዉይይት ሁለት/2/ ዉስጥ ተማሪዎች ፊደሎችን ወይም ቁጥሮችን ከምን ላይ እንደሚሰሩ እና በምን ታግዘዉ እንየፃፉ በግላቻዉ ከሰሩ በኋላ መልሳቸዉን አጠገባቸዉ ካለዉ ሰዉ ጋር በመወያየት ለክፍል ተማሪዎች እንዲያቀርቡ ሁኔታዉን አመቻችላቸዉ፡፡የመስመርን

ትርጉም እና ጥቅም እንዲረዱ የሚያደርጋቸዉን ነገር በዚህ መልኩ ቢጠየቁ ጥሩ ነዉ፡፡በመቀጠል መልዕክታቸዉ እና ሀሳባቸዉ ከተሰማ በኋላ ወይም የሚያዉቁትን ነገር ከመለሱ በኋላ ለተማሪዎች ሞራል በመስጠት ለመልሳቸዉ አስተያየት በመስጠት ስለመስመር ትርጉም እና ጥቅም ከዚህ በታች እንደሚገኘዉ ግለጽላቸዉ፡፡

መስመር ማለት ነጥቦችን በማቀናጀት/አንድ ላይ በማያያዝ/የሚሰራ ሆኖ፤ የአንድን ነገር ወሰን ወይም ድንበር ለማሳየት/ለመወሰን/ የምንጠቀምበት መሆኑን ለተማሪዎች በሚገባ ግለጽላቸዉ፡፡እንዲሁም ንዑስ እና ትልልቅ ይዘቶችን ወይም ቁጥሮችን እና የተለያዩ ቅርፆችን በመጠቀም ቅርፆች ወይም ቁጥሮች የተሰሩበትን የመስመር አይነቶች በመጠቀም፤በአጠቃላይ ስንት አይነት የመስመር አይነቶችን እንደሚያዉቁ በመጠየቅ ከነስማቸዉ እንዲዘረዝሩ ጠይቃቸዉ፡፡ከዚህ በታች እንደተዘረዘረዉ በደንብ አስገንዝባቸዉ፡፡

ማንኛዉም የሰዐል አይነት በፊደል እና በቁጥር ከመሰራታቸዉ በፊት የመስመር አይነቶችን እና ባህሪያቸዉን መለየት የግድ ነዉ፡፡በሥነ-ጥበብ ዉስጥ ያሉ የመስመር አይነቶች ዘጠኝ/9/ናቸዉ፡፡

እነርሱም፡-1. ቋሚ መስመር

2. አግዳሚ መስመር

3. ሰያፊ መስመር

4. ዚግዛግ መስመር

5. ጠመዝማዛ መስመር

6. ሽክርክር መስመር

7. ክብ መስመር

8. ሞላላ መስመር

9. ጎባጣ/ደጋን/ መስመር ናቸዉ፡፡

በመቀጠል መስመር ፊደሎች እና ቁጥሮችን ከመፃፊያነት ዉጪ ምን አይነት ጥቅሞች እንዳለዉ ተማሪዎችን ጠይቅ፡፡ከዚያ በኋላ ምን እንደተሰማቸዉ እና ካወቁት ሀሳብ በኋላ የመስመርን ጥቅም እና ምንነት ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ብትገልፅላቸዉ ጥሩ ይሆናል፡፡

- መስመር በሥነ-ጥበብ እና በዲዛየን ዉስጥ ትልቅ ድርሻ አለዉ፡፡

- መስመር በሥነ-ጥበብ ዉስጥ ቅርፅ፣አቅጣጫ፣እንቅስቃሴ አስመልክቶ፣አይነቶችን፣ምንነት እና ትርጉም እንዲኖራቸዉ ተደርጎ መቀያየር እንደሚቻል አስረዳቸዉ፡፡ስለዚህ በአካባቢያችን ያሉ በአይን የሚታዩ ነገሮች ሁሉ በመስመር ተወክለዉ እንደሚገለፁ አስረዳቸዉ፡፡በመጨረሻም ተማሪዎች የመስመርን ትርጉም እና ጥቅም እንዲሁም ከዚህ በላይ የቀረቡትን የመስመር አይነቶች በዚህ መልኩ መረዳታቸዉን ለመለየት ወይም ለማወቅ የተለያዩ ጥያቄዎችን በመጠየቅ አረጋግጥ፡፡

ልምምድ አንድ/1/

በልምምድ አንድ/1/ ዉስጥ ተማሪዎች እጆችችዉን ነፃ አድርገዉ በነጭ ወረቀት ላይ ከዚህ በላይ ያሉትን የመስመር አይነቶች በመደጋገም እንዲለማመዱ አድርግ፡፡ እነዚህ መስመሮች የተለያዩ አቅጣጫ፣ቅርፅ፣ዉፍረት፣ቅጥነት ስላቸዉ በሚለማመዱበት ጊዜ እጃቸዉን ወደ ሁሉም አቅጣጫ ማሰራት አለባቸዉ፡፡ስለዚህ ተማሪዎች አዕምሮአቸዉን እና እጃቸዉ ነፃ በማድረግ ያለ ምንም ፍርሃት ደጋግመዉ እንዲለማመዱ አበረታታቸዉ፡፡ምክንያቱም ይህንን ማድረጋቸዉ የተለያዩ ስዕሎችን በቀላል መንገድ እንዲሰሩ ይረዳቸዋል፡፡እንዲሁም ማንኛዉንም ዲዛየንም ሆነ ንድፍ ለመስራት በጣም ይረዳቸዋል፡፡ስለዚህ አእምሮአቸዉን እና እጃቸዉን ነፃ በማድረግ ያለ ምንም ፍርሃት እየተዝናኑበት ከዚህ በታች ያሉትን የመስመር አይነቶች እንደ ልዩነታቸዉ እጃቸዉን በማለማመድ እንዲያሰምሩ/እንዲለማመዱ አድርጋቸዉ፡፡

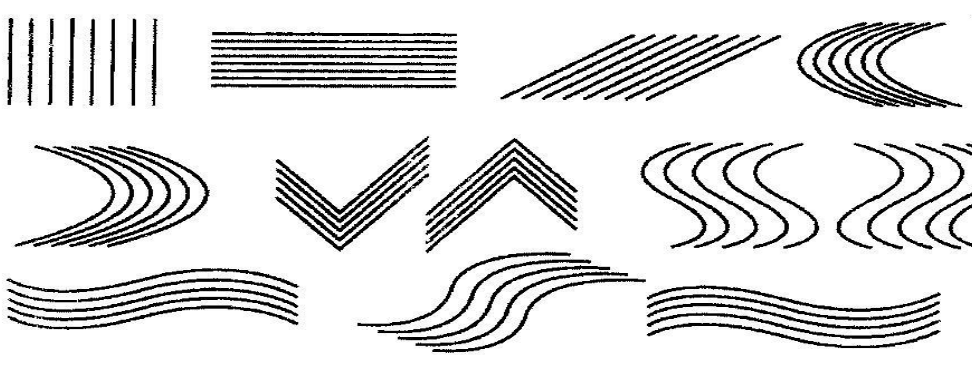

ከገፅ 10 የመለማመጃዉን ስዕል ይዉሰዱ፡፡

1.1.2. ቅርፅ

ድረጊት አንድ/1/

በድርጊት አንድ/1/ ዉስጥ ስለቅርፅ ከማዉራትህ በፊት ተማሪዎች የተለያዩ ስዕሎችን እንደ የአበባ ስዐል፣የሳር ቤት፣የቆርቆሮ ቤት፣መኪና እና የመሳሰሉትን ከአካባቢያችዉ ሁኔታ ጋር በማያያዝ እና አስመስለዉ እንደሰሩ ለማወቅ ጠይቅ፡፡ከዚህ በፊት ሰርተዉ ወይም አንስተዉ የሚያዉቁ ከሆነ በምን በመጠቀም አንደሰሩ ትንሽ ሰአት ስጣቸዉ እና እንዲያስታዉሱ አድርጋቸዉ፡፡

በመቀጠልም በተማሪዉ መጽሐፍ ገፅ 10 ላይ ያለዉን ስዕል ተማሪዎች እንዲመለከቱ አድርግ፡፡

- በተማሪዎች መጽሐፍ ገፅ 10 ላይ ያለዉን ስዕል አይተዉ ምን እንደሆነ እንዲገልፁ አድርግ፡፡
- ተማሪዎች የሰጡትን ሀሳብ በማበረታታት፡-ቅርፅ ምን ማለት እንደሆነ ከዚህ በታች እንዳለዉ ግለፁላቸዉ፡፡
- ቅርፅ ማለት ከሥነ-ሥጥበብ ክፍሎች ዉስጥ አንዱ ሆኖ፡-ስፋት እና ርዝነትን ብቻ ያለዉ ሆኖ ይህም ማለት የተለያዩ መስመሮች አንድ ተቀናጅተዉ/ተያይዘዉ/የሚሰሩ ወይም የሚመሰረቱ ማለት እና በሰዕል ደረጃ የሚታይ ነዉ፡፡በእጅ መንካት፣ከመሬት ማንሳትማንቀሳቀስ ወይም ማስቀመጥ የማይችል ነዉ፡፡በወረቀት ወይም ጥቁር ሰሌዳ ላይ ሲሳሉ/ሲሰሩ/ በአይናችን እናያቸዋለን እንጂ በእጃችን ማንሳት አንችልም፡፡መጨረሻ ላይ የቅርፅን ምንነት በዚህ መልኩ ካስረዳህ በኋላ ቅርፅን የሚያሳዩ ስዕሎች በተማሪዉ መጽሐፍ ገፅ 10 ላይ ያለዉን ከተመለከቱ

  በኋላ መረዳታቸዉን ለማወቅ የተለያዩ ጥያቄዎች ጠይቃቸዉ፡፡

ተግባር ሁለት/2/

በተግባር ሁለት/2/ ዉስጥ ተማሪዎች ቅርፅ ከምን ላይ እንደሚሰራ ይለያሉ፡፡እንዲሁም በተሰጡት የስዕል ቅርፅ አይነቶች በመታገዝ የተለያዩ ቅርፆች በመፍጠር ደጋግመዉ ይለማመዱ፡፡

የመለማመጃውን ሥዕል ከተማሪ መፅሐፍ ይውሰዱ፡፡

የመምህር ድርሻ

ከዚህ በላይ የተጠቀሱትን ቅርፆች ስዕል ተማሪዎች በደንብ እንዲያዩት አድርግ፡፡ከተመለከቱት በኋላ ከዚህ በታች የተመለከተዉን ቅደም ተከተል በመከተል አለማምዳቸዉ፡፡

1.ከዚህ በላይ ያሉትን እያንዳንዱን ቅርፆች ከየትኛዉ የመስመር አይነት እና ከስንት መስመር ላይ እንደተሰሩ በቡድን በቡድን እንድወያዩበት አድርግ፡፡የተወያዩበትን ሀሳብ በየቡድናቸዉ ለክፍል እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡

2.የተወያዩበትን ካቀረቡ በኋላ በግል በግል በእርሳስ አስመስለዉ እንዲያነሱ አድርግ፡፡

3.ከዚህ በላይ የተሰጡትን የቅርፅ አይነቶች በመጠቀም የፈለጉትን ቅርፅ በእርሳስ በመታገዝ እንዲሰሩ አቅጣጫ ከሰጠሃቸዉ የተለያዩ ቅርፆችን መፍጠር ይችላሉ፡፡ይህ ደግሞ ወደፊት ለሚማሩት የሥነ-ጥበብ ትምህርት ሁኔታዎችን ያመቻቻል፡፡እንዲሁም በነፃነት ያሰቡትን ቅርፅ እንዲሰሩ ከቻሉ፤ከሚሰጣቸዉ ዳስታ አልፎ የፈጠራ ችሎታቸዉን ያለ ምንም ፍርሃት አዉጥተዉ እንዲተቀሙበት ያደርጋቸዋል፡፡

1.1.3. ፎርም

ተግባር 3

ተማሪዎች በካርቶን፣በእንጨት፣በጭቃ እና በሌሎች ነገሮች በመታገዝ እንደ ቤት፣መኪና፣መርከብ፣ጀበና፣ድስት፣ማሰሮ፣ሰዉ እና የመሳሰሉትን ሰርተዉ እንደሚያዉቁ ጠይቃቸዉ፡፡በተጨማሪም የእግር ኳስ ተጫዉተዉ ወይም በአይን አይተዉ ከሆነ በአካባቢያቸዉ ከሚገኙ ነገሮች ሰርተዉ እንደሚያዉቁ ጠይቃቸዉ፡፡ምን እንደሚመስል እና እንዴት እንደተሰራ ለትንሽ ደቂቃ እንዲያስታዉሱ አድርጉ፡፡ይህንን ማድረጋችሁ ፎርምን በቀላል መንገድ እንዲረዱ ያደርጋቸዋል፡፡በመቀጠልም ተማሪዎች በአካባቢያቸዉ ያሉትን ነገሮች አይተዉ ወይም ሰርተዉ የሚዉቁትን እንዲያስታዉሱ ካደረክ በኋላ ስላፎርም ትርጉም ከዚህ በታች እንዳለዉ አስረዳቸዉ፡፡

ፎርም በተለያዩ ቅረፆች አንድ ላይ ሲቀናጁ የሚፈጠር ሆኖ፡-ስፋት እና ርዝመት ያላቸዉ እና ፊዚካል አካላቸዉን ይዘዉ ይታያሉ እንዲሁም በእጅ መያዝ ወይም ከመሬት ማንሳት የማይቻል ነዉ፡፡

ፎርም የሆኑ ነገሮች ሁሉ በተለያየ አቅጣጫ መኀብኘት እንችላለን፡፡ለምሳሌ መሰረታዊ ፎርም የሚባሉት እንደ፤ኮን፣ኪዩብ፣ሲሊንደር፣ግሎብ፣እስፌር፣ፒራሚድ እናየመሳሰሉት እንደሆነ አስረዳቸዉ፡፡

በመቀጠልም ተማሪዎች ከዚህ በላይ የቀረቡትን የፎርም ትርጉሞች በዚህ መልኩ መረዳታቸዉን ለመለየት የተለያዩ ጥያቄዎችን በመጠየቅ አረጋግጥ፡፡

ልምምድ ሁለት/2/ (የመለማመጃውን ስዕል ከተማሪ መፅሐፍ ይውሰዱ)

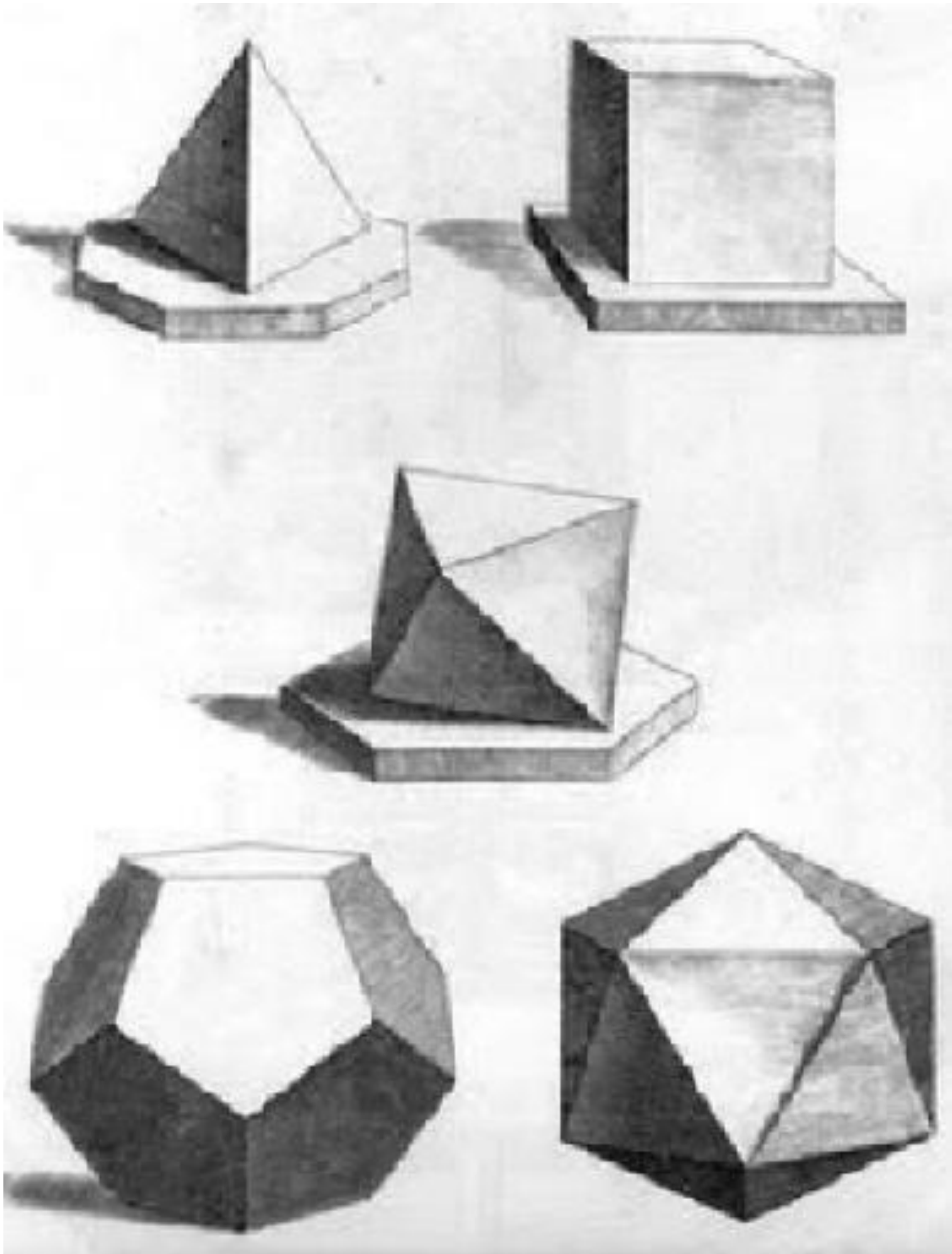

1.ከዚህ በላይ የተሰጡትን የፎርም ስዕሎች ተማሪዎቹ በደንብ እንዲያዩት አድርግ፡፡በደንብ አይተዉ ከተረዱ በኋላ እርሳስ በመጠቀም አንድ በአንድ ጥላ እና ብርሃን እየጠበቁ አስመስለዉ እንዲሰሩ አድርግ፡፡

ማስገንዘቢያ/ማሳሰቢያ/

- ✓ መምህር በልምምድ የሚሰሩ ስራዎችን ሰርቶ ካሳየ በኋላ ተማሪዎቹ እያዩ እንዲሰሩ በማድረግ እንዲነቃቁ እና ዉጤታማ እንዲሆኑ ይረዳል፡፡
- ✓ በማንኛዉም ጊዜ ቢሆን ተማሪዎች የሰሩት ነገር ወይም የሞከሩት ስራ ለእነርሱ ትክክል ስለሆነ ሞራል መስጠት ወይም ማበረታታት አስፈላጊ ነዉ፡፡
- ✓ አስተያየት/ሀሳብ/በምትሰጣቸዉ ጊዜ ከድክመታቸዉ ከምትጀምር ይልቅ ከጥንካሬአቸዉ መጀመር ጥሩ ነዉ፡፡ምንም ያህል በስራቸዉ ያልተደሰትክ ቢሆንም አእምሮአቸዉ/ሥነ-ልቦናቸዉ/ እንዳይጎዳ ጥሩ እንደሰሩ እና ወደ ፊት ደግሞ ከዚህ የበለጠ እንዲሰሩ ማድረግ አለብህ፡፡

1.1.4. ቀለም

ተግባር 4

በአካባቢያቸዉ የሚገኙትን ነገሮች ቀለማቸዉን እና መልካቸዉን በትኩረት አይተዉ የሚያዉቁ ከሆነ ጠይቃቸዉ፡፡አይተዉ የሚያዉቁ ከሆነ በአካባቢያቸዉ ያሉ ቀለማት ማለትም የልብሳቸዉ ቀለም፣በትምህርት ቤታችዉ ግድግዳ ላይ የተቀባ ቀለም፣በመኖሪያ ቤታቸዉ ግድግዳ ላይ የተቀባ ቀለም፣በአካባቢያቸዉ የሚገኙ የአበባ እና የቅጠል ቀለም እና የመሳሰሉትን የካትታል፡፡ስለዚህ የቀለም ትርጉም እና ምንነት ከመግለፅችዉ በፊት በአካባቢያቸዉ ካሉ ቀለማት ምን ያህሉን እንደሚያዉቁ ከነ ስማቸዉ እንዲዘረዝሩ አድርግ፡፡በመቀጠል የሚያዉቁትን እና የተሰማቸዉን ነገር ለመመለስ ከሞከሩ በኋላ ተማሪዎቹን ለማበረታታት ስለ ቀለማት ትርጉም አስተያየት ከዚህ በታች እንዳለዉ አስረዳቸዉ፡፡ቀለም የሚለዉ ቃል ለሁሉም ቀለማት መጠሪያ ስም ሆኖ የተወከለ ሲሆን፤ቀለም ማለት የአንድ ነገር መልክ ሆኖ በነፀብራቅ ቀስት ብርሃን ባላቸዉ አካላት ላይ ሲያርፍ የሚፈጠር መሆኑን በደንብ አስረዳቸዉ፡፡

ልምምድ 3.

ይህንን ልምምድ ተምሪዎችን ከማሰራትህ በፊት፤ተማሪዎች ከዚህ በታች ያሉትን አንደኛ ደረጃ ቀለማት እንደ ምሳሌ የተሰጡትን በተማሪዉ መጽሐፍ ላይም ያሉትን በደንብ እንዲረዱ ማሳየት እና የቀለምን ምንነት እንዲረዱ ማድረግ፡፡በመቀጠልም፤ቀለማትን በደንብ አይተዉ ከለዩ በኋላ አስመስለዉ በመስራት ተከፋፍሎ በተሰራዉ ክብ ዉስጥ እንዲሰሩ አድርግ፡፡ከሰሩ በኋላ በአካባቢያቸዉ በሚገኙት ቀለማት በመታገዝ አስመስለዉ እንዲቀቡ አግዛቸዉ፡፡መጨረሻ ላይ ተማሪዎች ከሰሩ በኋላ ያለዉን ድክመት እና ጥንካሬ በመከታተል ማሻሻል ያለባቸዉን ነገር ማሳየት ወይም መንገር አስፈላጊ ነዉ፡፡

ልምምድ 4.

ይህንን ልምምድ ተማሪዎች ከማሰራትህ በፊት የአንደኛ ደረጃ ዙር/ክብ/ቀለማትን እንዴት እንደሚሰሩ እንዲያስታዉሱ አድርጉ፡፡በተጨማሪም በተሰጠዉ ክብ/ዙር/ከዚህ በታች ያሉትን ሁለተኛ ደረጃ ቀለማት የተሰጠዉን ምሳሌ መሰረት በማድረግ የተማሪዉ መጽሐፍ ላይ ያለዉን በደንብ እዲረዱ እና እንዲመለከቱ የቀለማትን ምንነት ለይተዉ እንዲያዉቁ አድርግ፡፡በመቀጠልም፤በደንብ አይተዉ የለዩትን በተከፋፈለዉ ክብ መስመር ዉስጥ በእርሳስ አስመስለዉ እንዲሰሩ አድርግ፡፡አስመስለዉ ከሰሩ በኋላ ቀይ ቀለም፣ቢጫ ቀለም እና ሰማያዊ ቀለም ማግኘት የማይችሉ ከሆነ በእነዚህ ሶስቱ መስራች ቀለማት በታገዝ እራሳቸዉ ቀለማትን በመመጠን ቀላቅለዉ ሁለተኛ ደረጃ ቀለማትን ብርቱካናማ፣አረንጓዴ እና ወይን ጠጅ/ቫዮሌት/ እንዲሰሩ አግዛቸዉ፡፡ከዚህ በላይ የተጠቀሱትን ሶስቱን ቀለምት ማግኘት ካልቻሉ በአካባቢያቸዉ ከሚያገኙአቸዉ ቀለማት ወደ ሁለተኛ ደረጃ ቀለማት የሚቀርቡትን ቀለማትን ተጠቅመዉ እንዲቀቡ አድርግ፡፡በመጨረሻ በዚህ የስራ ሒደት ዉስጥ ተማሪዎች የተማሩትን በመጠየቅ ጥንካሬአቸዉን እና ያለዉን ድክመት በመከታተል ማሻሻል ያለባቸዉን ነገር ማሳየት ወይም መንገር ያስፈልጋል፡፡

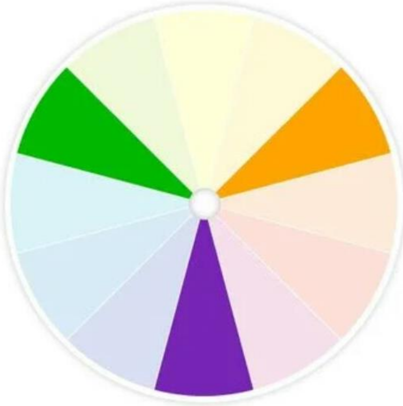

ልምምድ 5.

ከዚህ በታች የተሰጡትን የስዕል ክብ/ዙር/ የሶስተኛ ደረጃ ቀለማትን የስዕል ክብ/ዙር/ በደንብ ከተመለከቱ እና ከለዩ በኋላ በእርሳስ ተከፋፍሎ በተቀመጠዉ ክብ ዉስጥ አስመስለዉ እንዲሰሩ አድርግ፡፡ስዕሉን ከሰሩ በኋላ ቀይ፣ቢጫ እና ሰማያዊ ቀለማትን ማግኘት የማይችሉ ከሆነ በእነዚህ ሶስቱ ቀለማት በመታገዝ መጠናቸዉን በመጠበቅ እያመጣጠኑ ቀለማትን በመቀላቀል ሶስተኛ ደረጃ ቀለማት ቀይ ብርቱካናማ፣ቀይ ወይን ጠጅ፣ቢጫ አረንጓዴ፣ቢጫ ብርቱካናማ፣ሰማያዊ አረንጓዴ እና ሰማያዊ ወይን ጠጅ በመፍጠር የዚህን ዙር/ክብ/ቀለማት እንዲሰሩ አግዛቸዉ፡፡ከዚህ በላይ የተጠቀሱትን ማግኘት የማይችሉ ከሆነ በአካባቢያቸዉ ሊያገኙ ከሚችሉት እና ወደ ሶስተኛ ደረጃ ቀለማት የሚቀርቡትን በመጠቀም አስመስለዉ እንዲቀቡ አድርግ፡

መምህር ተማሪዎቹ ሰርተዉ ከጨረሱ በኋላ ወደ ፊት ለፊት ወጥተዉ ለክፍል ተማሪዎች እንዲጣቀርቡ አድርግ፡፡የሰሩትን ስራ አስመልክቶ በጥንካሬያቸዉ እና በድክመታቸዉ አስተያየት በመስጠት ተማሪዎቹ ወደ ፊት ማሻሻል ያለባቸዉን ነገር የክፍል ተማሪዎች ሀሳብ እንዲሰጧቸዉ አድርግ፡፡በመጨረሻም የማጠቃለያ ሀሳብ በጥንካሬአቸዉ እና በድክመታቸዉ ላይ ስጣቸዉ፡፡ሀሳብ መስጠትህ ከሚሰጣቸዉ ጥቅም ዉስጥ፡-

1. ተማሪዎች አንድን ነገር የመግለፅ ችሎታን ያሳድጋል፡፡
2. በራስ መተማመናቸዉን ይጨምራል፡፡
3. አብሮ የመስራት ልምዳቸዉን የሳድጋል፡፡

4. አንድን ነገር የመረዳት አቅማቸዉን ያሳድጋል፡፡
5. ለሚቀጥለዉ ስራ በደንብ እንዲዘጋጁ ይረዳቸዋ፡፡

1.1.5. አቀማማጥ (ቦታ)

ልምምድ 6

መምህር ተማርዎቹ በእጅ እርሰስ ይዛዉ ወረቀት ለይ እያዞሩ እንድስሉ አድርጉ፡፡ ከአነሱ በኃለ የስዕሉን ቦታ በእጀቸዉ በእርሳስ እንድየጦቅሩ አድረግ፡፡ ከዚየ በኃለ የቦታን ትረጉም ከዚህ በታች እነደ ተገለፃ አስረዳ፡፡

ቦታ ከስነ-ጥበብ አይነቶች ዉሰጥ አነዱ ሆኖ የነገሮች መለክየ እና በመካከለዉ ስለለዉ ርቀት ወይም አንድ ነገር ስለለዉ ቦታ የምገልፅ ማለት ነዉ፡፡

1.1.6. ሻከራነት እና ለስላሰነት

ዉይይት 3

ተማሪዎች በአከበብየቸዉ የምያገኙትን ነገሮች ልስለሴነታቸዉንና ጠንካረነታቸዉን በማየት፤ ይህ ለስለሰ ነዉ፣ይህ ሸከራ ነዉ በማለት ከፈፍሎ ለይቶ እነድረዱ አድርግ፡፡ እንግድ በአከበብያቸዉ ስለሉ ነገሮች ስለ ልስላሴና ሸካራነት አይተዉ መለየታቸዉን ከአዎክ በኃለ ስለልስላሴና ሻከራናት ትርጉም ከዚህ በታች እነደለዉ አስረዳ፡፡

ልስለሴና ሻ ከራናት ማለት የነገሮች ልስላሴና ሻከራናት ማለት ነዉ፡፡ ነገሮች በአይን ስታዩና በእጅ ስደሰሱ በተፈጥሮ ልስለሴና ሻከራናት አለቸዉ፡፡ ልስለሴና ሻከራናት ለጥ በለ (በተዘረጋ) እና በተሰተከከለ ነገሮች በአይን በማየት ብቻ መለየት እንደሚቻል አሰረዳቸዉ፡፡ ይህ መሰማር ፣ ፍካት፣ቀርፅ፣ ቀለምና መሰሰሉትን በማየት ይለያሉ፡፡ በአይን ታይተዉ በእጅ ተደስሶ የሚለይ ልስለሴና ሻከራናት የአካል ጥንካሬ (ሻከራናት)በአይን የሚታይ እነድሁም በእጅ በመዳሰስ መለየት እነደምቻል እንድሁም የምቆርቁር የተቆረጣ የገሮች አከል ለይ በአይን የምታዩ ማለት እነደሆና በምገባ አሰረዳ፡፡ በአከበቢየቸዉ ከምገኝ አንደንድ ነገሮች ምሳሌ በማዉሰድ የልስለሴና የሻከራነት ትረጉም እና ምንነት እንድራዱ አድርግ፡፡

ልምምድ 7.

መመህር/ት ከዚህ በታች የቀረቡን መስመር አይነቶች የነገሮችን ልስለሴና ሻከራናት እና የምቆረረጡ አከል ያለቸዉ ስዕሉን በማንሳት አስመስሎ የሰሩትን ለማሳየት የምረዳቸው መሆኑን ለተማሪዎቹ በጥልቀት አሰረዳቸዉ፡፡ስለዚህ ለመስመር የተሰጡትን ስዕሎች አንድ በአንድ በመለየት በደንብ ደገግሞ እነድሰሩ አደረጉ፡፡

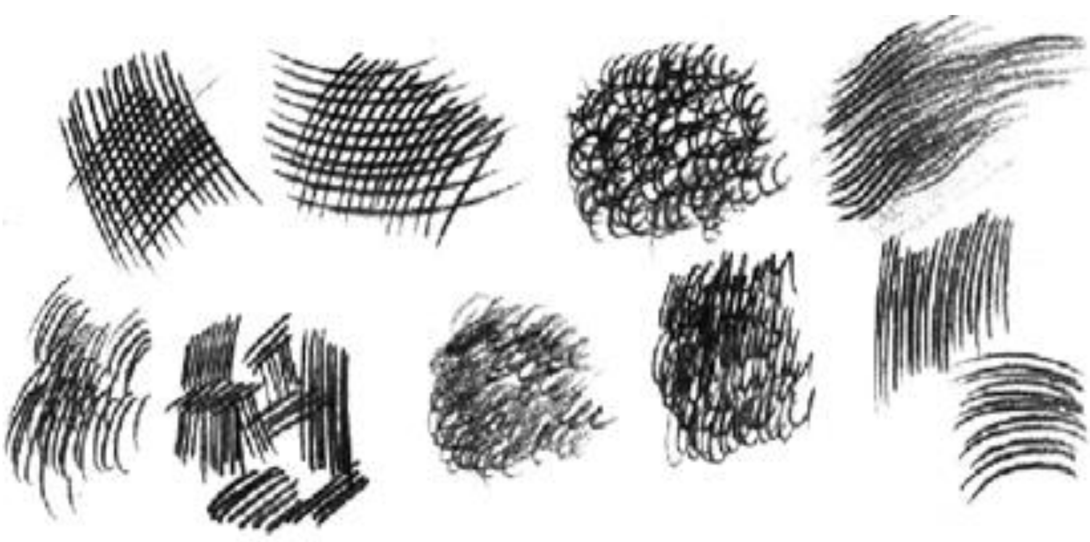

1.1.7. የፍካት እስኬል

ዉይይት 4

መምህረ/ት ተማርዎቹ የጠዋት ፀሐይ ብርሀንን እና ከንጋት ፀሐይ ሂደት በመነሰት እስከ እኩለ ቀን የለዉን ከእኩለ ቀን ጀምሮ እሰከ ማታ የለዉን እነደሁም ከማታ ጀምሮ እስከ እኩለ ለልት የለዉንና ከእኩል በፍት ጀምሮ እስከ ንጋት/ ጠዋት ድረስ የለዉን በመረዳት እነደተመለከቱና እነደአወቁ ጠይቃቸዉ፡፡የምያዉቁ ከሆና ብርሀኑ መጠንና ድመቀት ምን እነደምመስል በቡድን በቡድን ተወየይተዉ ለክፍል እነድገልፁ አድርግ፡፡ በመቀጠል እነሱ የተሰማቻዉን ሀሳብ ከአደመኖክ ወይም ምየዉቁትን ነረ ለመመለስ ከሞኮሩ በኃለ ተማርዎችን በማበረታታት ማጠቃልያ ግበረ-መልስ ከሰጠ በኃለ ወደ ትምህረቱ ይዘት ግባ፡፡

ጠዋት የምወጣዉ የፀሀይ ብርሀን መጠኑ እኩለ ቀን ከሚወጠዉ የፁሀይ ብርሀን ያንሰል፡፡ ከእኩለ ቀን የለፈዉ ደግሞ እየመሸ ስለምሄድ ቀስበቀስ ብርሀኑም ሆና ሙቀቱ እኩለ ቀን ከለዉ እየቀነሰ በመሄድ ድንግዝግዝ ማለት ይጀምራል፡፡ እነደዚሁም ድንግዝግዝ ማለቱ ቀሰበቀስ እየጨለመ በመሄድ ጭለማ ይሆናል፡፡በጣም ከጨለመ በኃላ ወደ እኩል ለሊት በመሄድ ወደ ንጋት የምጠጋዉ ደግሞ መጀማሪያ ምድርን ይሸፍናታል፡፡ ስለሆነም ትልቁ ጨለማ ቀስበቀስ እየተላቀቃ ወደ ብርሀን ይመጣል፡፡ እንድም እየሆና ጠዋት ብርሀን ይሆናል፡፡ በተጨማሪም ሙቀት ይጨሚራል፡፡

ስለዚህ መምህራን የብረንና የጭለማን ሂደት እነዴት እነደሚቀያየሩ ቀንና ጨለማን እነደ ምሳሌ በመዉሰድ ብርሀንና የጨለማን መጠን ፤ ማታ ባትሪ ስናበራ ከባትሪዉ ብርሀን ጀምሮ እሰከ ባትሪዉ ብርሀን መጨረሻ ድረስ ማየት ይቻላል፡፡ ከባተሪዉ ብረሀን መጀመሪያ በመነሳት እየራቃ ስሄድ የብርሀኑ መጠን ቀስበቀስ እየቀነሳ በመሄድ የአንድን ባትሪ የብርሀን ድንበር መጠን የሚገልፅ መሆኑን ብቻ ከነገሩ በኃለ ጭለማ መሆኑ ይታወቃል፡፡እዚህ ላይ ከባተሪዉ ብርሀን እራቅን ስንሄድ ጭለማዉ እየጨመረ ይሄዳል፡፡ በዚህ ተቃራኒ ደግሞ ከባተሪዉ የሚመነጨዉ ብርሀን እየጨመረ መሄዱ ደግሞ ብርሀኑእነድጨምር ያደርጋል፡፡ በአጠቃለይ ስለ ፍካት ትርጉም ከመናገሩ በፍት ከዚህ በለይ የተሰጡትን ምሳሌዎች ከአሰገነዘብክ በኃለ የፍካትን ትርጉም ከዚህ በታች እንዳለዉ ግለፅላቸዉ፡፡

ፍካት ማለት ብርሀንና ጨለማን ወይም የአንድን ነገር ንጣት እና ጥቁረት የምያሳይ ነዉ፡፡በማንኛዉም ጊዜ የስነ-ጥበብ ስራ ዉስጥ ብርሀን ወይንም ንጣት በሚያሳይ ጊዜ ድንግዝግዝነቱን ወይም በመጥቆሩ ጊዜ ደግሞ ጭለማን ይወክላል፡፡

ልምምድ 8

መምህር፡ ተማሪዎቹ ከዚህ በታች የሉትን ተግባሮች ቅደም ተከተላቸዉን በመጠየቅ እንዲለማመዱ አድርጉ፡፡ በመጀመሪያ 18ሴ.ሜ የሆና አንድ አረት ማዕዘን ይሰሩና እኩል ዘጠኝ ቦታ እንድከፍሉ አድርጉ፡፡ በመቀጠል የመጀመርያ ቦታ ለይ የለዉን በጣም ጥቁር እንዲሆን መስመሮችን በማወፈር ወይም በመጠጋጋት አጥቁረዉ እንዲሰሩ አግዛቸዉ፡፡ በምቀጥለዉ በዶ ቦታ ደግሞ በትንሹ በማራራቅ ወይም በማሳሳት የጥቁሩት፡፡ በዚሁ መሰረት እስከ 8ኛ ደረጃ ድረስ እየቀናሱ ከሄዱ በኃለ በመጨረሻ መሳሌዉ ሌይ እንደተሰጣ ንፁሕ ነጭ እንድሰሩ ሰርተህ በማሰየት ምራቸዉ፡፡

ልምምድ 9

በልምምድ 8 ቅደም ተከተል ለይ የለዉን ስለ ብርሀንና ድንግዝግዝ በመከታተልና በማስተወስ ተማሪዎቹ በግል በግል ሆኖ ከዚህ በታች የተሰጣዉን ስዕል ጥለና ብርሀኑን በደንብ በመጠበቅ አስመስለዉ እንዲሰሩ አድርግ፡፡ ሰርተዉ ከጨረሱ በኃለ ስራዎቻቸዉን እያደነቁ ገንቢ ሀሳብ እንዲሰጡ አድርግ፡፡ በመቀጠልም በተማሪዎቹ ስራ ለይ ድክመትና ጥንካሬያቸዉን በማንሳት ሀሰብ በመስጠት በምቀጥለዉ ስራቸዉ ለይ እንዲያሻሽሉ አድርገቸዉ፡፡

1.2. የሙዚቃ አላባውያን

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጣ ክፍለ ጊዜ………………….5

ተማሪዎች ብያንስ ልጎናፀፉ የሚገባቸዉ የመማር ብቃት፡

- የሙዚቃ አላባውያንን ይገልፃሉ፡፡
- የሙዚቃ አላባውያን አይነቶችን ይዘራዝራሉ፡፡
- የሙዚቃ አላባውያን እርስ በራሳቸዉ የላቸዉን ግኑኝነት ይገልፃሉ፡፡

መምህር/ት ለተማሪዎች የተሰጣ የግንዛቤ ጥያቄ ላይ የምናዳምጣዉ ዘፈን በዉስጡ ያላዉ መሰረታዊ ነገሮች ላይ ከተወያዩ በኃላ የተወያዩትን ሀሳብ ለክፍላቸዉ እንዲገለፁ አደረጉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴዎች

- የጥንድ፣ የቡድንና የክፍል ዉይይት
- ገለፃ
- ጥያቄና ምልስ
- ልምምድ
- ቀድሞ ማሳየትና የመሳሰሉት

የትምህርት መርጃ መሰርየዎች

የዚህን ትምህርት ርዕስ ይዘት ለመስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጃ መሰርየዎች፤

- ፍሌሽ ካርድ

የመምህር/ት ድርሻ፡ተማሪዎች በለፈዉ ክፍለ ጊዜ ስለ ሙዚቃ የተማሩትን በመጠያቅ የእለቱን ትምህርት መጀመር ትችላለቸዉ፡፡

- ተማሪዎች በሙዚቃ አካለት(ክፍልፍሎች) እነድ ወያዩ መድረግ፡፡ የዉይይቱን ዉጤት ለክፍላቸዉ እነድ ገልፁ አድረጉ፡፡
- የሙዚቃ አካላት በምለዉ ርዕስ ስር የተሰጡት ተግባር ላይ ተማሪዎች የለቸዉን እዉቀትና ችሎታ ለማስተወስና ለመናቃቃት ስለምረዳ ወደ ገለፃ ሳይገቡ በቡድን ተወየይተዉ ሀሳበቸዉን እነድገለፁአድርጉ፡፡

የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች

- ከመጀመሪያ ጥያቄዎች መካከል ጥቅቶቹን እነደ የክፍል ስራና የቤት ሰራ እነድሰሩ አድረጉ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሩት ስራ በጊዜ ግበረ-መልስ መሰጠት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በለይ ከአስመዘገቡ ልበረታቱ ይገባል፡፡ እንዲሁም በጉብዝናቸዉ ልበረታቱ ይገባል፡፡ ሁሉን አወኩ ብላዉ መሻሽልን እነደይአቀሙና በጉብዝነቸዉ እነድቀጥሉና የበለጣ ጠንክራዉ እንድሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በታች ከአስመዘገቡ ተማሪዎችን ከክፍሉ ተማዎች ጋር ለመድረስ ተጨማሪ ድጋፍ ይፈልጋሉ፡፡ ስለዚህ ልዩ ትኩረት ተሰጥተዋቸዉ በእረፍት ጊዜ ወይም በቀኑ መጨረሻ ለይ ተጨማሪ ትምህርት ልሰጣቸዉ ይገባል፡፡

መምህር/ት፤ ለተማሪዎች ከዚህ በታች የተሰጣዉን ተግበሪ እነድሰሩ ቅድመ ሁኔታ አመቸችለቸዉ፡፡

በሙዚቃ ዉስጥ የላዉን አካሎች በመዘርዘር ከቡዲነቸዉ ጋር በመወያየት ለክፍለቸወ እነድገልፁ አድርጉ፡፡ መልሱንም ከዚህ በታች እንዳላ መመለሳቸዉን አረጋግጥ፡፡

የድርጊት 5 መልስ

ምት፣ ዜማ፣ የድምፅ ቀንጅት፣ ቴምፖ፣ ፒች፣ ዳይነምክስ እና ፎርም ናቸዉ፡፡

ሀ. ምት

ለዚህ ረዕስ የተሰጣ ክፍለ ጊዜ..........................1

ተማሪዎች ብያንስ ልጎናፀፉ የምገባቸዉ የመማር ብቃት

- ምት ምን እንደሆነይገልፃሉ፡፡
- የምት አይነቶችን ለይተዉ ይናገራሉ፡፡

የመማር ማሰተማር ዘዴዎች

- የጥንድ፣ የቡድንና የክፍል ዉይይት

- ገለፃ
- ጥያቄና ምልስ
- ልምምድ
- ቀድሞ ማሳየትና የመሳሰሉት

የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች

የዚህን ትምህርት ርዕስ ይዘት ለመስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጃ መሰርየዎች፤

- ፍሌሽ ካርድ

የመምህር/ት ዲርሻ፡ተማሪዎች በለፊዉ ክፍለ ጊዜ ስለ ሙዚቃ የተማሩትን በመጠያቅ የእለቱን ትምህርት መጀመር ትችላለቸዉ፡፡

- ተማሪዎች የምት ትረጉም ለይ እነድወያዩ መድረግ፡፡ የዉይይቱን ዉጤት ለክፍላቸዉ እነድ ገልፁ አድረጉ፡፡
- ምት በምለዉ ርዕስ ስር የተሰጡት ተግባር ላይ ተማሪዎች የለቸዉን እዉቀትና ችሎታ ለማስተወስና ለመናቃቃት ስለምረዳ ወደ ገለፃ ሳይገቡ በቡድን ተወየይተዉ ሀሳበቸዉን እነድገለፁአድርጉ፡፡ በተጨማሪም በተግባር 5ና 6 ለይ ዉይይት በማድረግ የዉይይታቻዉን ሀሰብ ከለፁ በኃላ ምት በምል ይዘት ላይ በቂ ገለፃ በማድረግ አጭር መስታወሻ እንድፅፉ አድርጋቸዉ፡፡
- ምት ከጊዜ እንቀስቃሴ ጋር የምደራግ ሆኖ የሙዚቃን ፅንሰ ሀሰብ እነድገልፁ፤ በኖታዎችና በእረፍታቸዉ በቆይታ ጊዜ ዉስጥ በማለለስ የሚከነወን ነዉ፡፡ምት የተለያዩ ይዘቶችን በዉስጡ ይዘዋል፡፡ እናሱም የጊዜ አመልካች ምልክትና ሜትር ነዉ፡፡

የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች

- ከመጀመሪያ ጥያቄዎች መካከል ጥቅቶቹን እነደ የክፍል ስራና የቤት ሰራ እነድሰሩ አድረጉ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሩት ስራ በጊዜ ግበረ-መልስ መሰጠት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በለይ ከአስመዘገቡ ልበረታቱ ይገባል፡፡ እነድሁም በጉብዝናቸዉ ልበረታቱ ይገባል፡፡ ሁሉን አወኩ

ብላዉ መሻሻልን እነደይአቀሙና በጉብዝነቸዉ እነድቀጥሉና የበለጣ ጠንክራዉ እንድሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡፡

- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በታች ከአስመዘገቡ ተማሪዎችን ከክፍሉ ተማዎች ጋር ለመድረስ ተጨማሪ ድጋፍ ይፈልጋሉ፡፡ ስለዚህ ልዩ ትኩረት ተሰጥተዋቸዉ በእረፍት ጊዜ ወይም በቀኑ መጨረሻ ለይ ተጨማሪ ትምህርት ልሰጣቸዉ ይገባል፡፡

መምህር/ት፤ ለተማሪዎች ከዚህ በታች የተሰጣዉን ተግበሪ እነድሰሩ ቅድመ ሁኔታ አመቸችለቸዉ፡፡

- ምት ምን እነደሆና በመለየት ለክፍለቸዉ እንደገልፁ አድርጉ፡፡
- ምት ምንምን በዉስጡ እነዳለዉ ለይተዉ እነዲዘራዝሩ አስራቸዉ፡፡

የተግባር 6 መልስ

1. ከጊዜ ቆይታ ጋር የምደረግ ዲርጊት ነዉ፡፡
2. የድምፅ ቆይታ ፣ የድምፅ ፍጥነት፣ የድምፅ መለክያ

ሶስተኛዉን ጥያቄ ደግሞ ከመፃሐፍት ቤት ወይም ከእንተርኔት ለይ ፈልጋዉ እነድሰሩ አድረጉ፡፡

ለ. ዳይናምክስ

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጠዉ ክፍለ ጊዜ..................1

ተማሪዎች ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት

- ስለ ዳይናምክስ ለይቶ ይገልጻሉ፡፡
- የዳይናምክስ መስመሮች እና ምልክቶች ለይቶ ያሳያሉ፡፡
- የደይናምክስ ጥቅም ይገልጻሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴዎች

- የጥንድ፣ የቡድንና የክፍል ዉይይት
- ገለፃ
- ጥያቄና ምልስ

- ልምምድ

የትምህርት መርጃ መሳሪዎች

የዚህን ትምህርት ርዕስ ይዘት ለመስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጀ መሰርየዎች፤

- የዳይናምክስ ምልክቶች

የመምህሩ ድርሻ

ተማሪዎች በቅድምያ ምት በምለዉ ርዕስ ላይ ያለቸዉን ግንዛቤ ከለያችሁ በኃላ ይህንን ረዕስ ማስጀማረ ይቻለል፡፡

- ተማሪዎች ስለደይናምክስ በቡድን ተወያይቶ የዉይይታቸዉን ዉጤት ለክፍለቸዉ እነድገልፁ አድረጉ፡፡
- ተማሪዎች በደይናምክስ ርዕስ ዉስጥ የሉ ተግባሮች ለይ ያለቸዉን እዉቀትና ችሎታ በመረዳት ተማሪዎችን ለመነቃቃት ስለምረዳ ወደ ገለፃ ከመግባታችሁ በፊት ተወያይተዉ ሀሳባቸዉን እነድገልፁ አድርጉ፡፡

የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች

- ከመጀመሪያ ጥያቄዎች መካከል ጥቅቶቹን እነደ የክፍል ስራና የቤት ሰራ እነድሰሩ አድረጉ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሩት ስራ በጊዜ ግበረ-መልስ መሰጠት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በለይ ከአስመዘገቡ ልበረታቱ ይገባል፡፡ እነድሁም በጉብዝናቸዉ ልበረታቱ ይገባል፡፡ ሁሉን አወኩ ብላዉ መሻሸልን እነደይአቀሙና በጉብዝነቸዉ እነድቀጥሉና የበለጣ ጠንክራዉ እንድሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በታች ከአስመዘገቡ ተማሪዎችን ከክፍሉ ተማዎች ጋር ለመድረስ ተጨማሪ ድጋፍ ይፈልጋሉ፡፡ ስለዚህ ልዩ ትኩረት ተሰጥተዋቸዉ በእረፍት ጊዜ ወይም በቀኑ መጨረሻ ለይ ተጨማሪ ትምህርት ልሰጣቸዉ ይገባል፡፡

መምህር/ት ከዚህ በታች በለዉ ዜማ ለይ ከፍተኛ ድመፅ የለዉ ኖታ የቱ እንደሆነ እነድነግሩ በማድረግ በመጨራሻ ለይ ትክክለኛዉን መልስ ንገሪያቸዉ፡፡

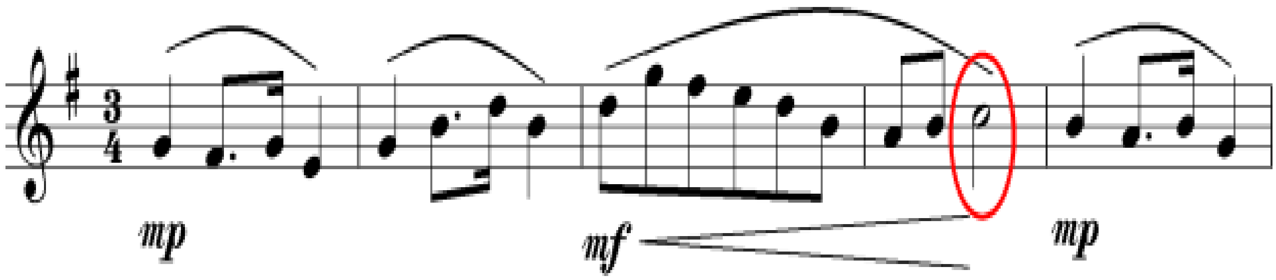

የደይናምክስ ጥቅም ምንድነዉ

የተግባር 7 መልስ

መምህር/ት ፤ ተግባር 7 በኪቦርድ ወይም በፒያኖ ለይበመጨወት ከፍ ያለ ድምፅ አሳያቸዉ፡፡

የምናዳምጣዉ ሙዚቃ ለጆረያችን ተስማሚና ሚዘኑን የጠበቃ እነድሆን ይረዳል፡፡

ሐ. የሙዚቃ ፍጥነት ሂደት/ቴምፖ/

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጣ ክፍለ ጊዜ.........................1

ተማሪዎች ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት

- ቴመፖ ምን እነደ ሆና ይገልፃሉ፡፡
- የቴምፖን ምሳሌዎች ይዘረዝራሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴዎች

- የጥንድ፣ የቡድንና የክፍል ዉይይት
- ገለፃ
- ጥያቄና ምልስ
- ልምምድ

የትምህርት መርጃ መሰርየዎች

የዚህን ትምህርት ርዕስ ይዘት ለመስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጃ መሰርየዎች፤

- ኪቦረድ
- ከበሮ እና የመሳሰሉት ናቸዉ

የመምህሩ ድርሻ

- ተማሪዎች በለፈዉ ክፍለ ጊዜ ስለ ዳይናምክስ የተማሩትን በመጠያቅ የእለቱን ትምህርት መጀመር ትችላለቸዉ፡፡
- ተማሪዎቹ ስለ ቴምፖ እንድወያዩ ከአደረክ በኃለ የተወያዩበትን ርዕስ ዉጤት ለክፍል ጓደኞቻቸዉ እንድገልፁ አድረግ፡፡
- በዚህ ርዕስ ሰር የተሰጡት ተግባራት ተማሪዎች ያለቸዉን ችሎታና እዉቀት ለመወቅ ስለሚረዳ ወደ ገለፃ ከመግባት በፊት በቡድን ተወያየተዉ ሀሳበቸዉን እነድገልፁ አድረጉ፡፡

የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች

- ከመጀመሪያ ጥያቄዎች መካከል ጥቅቶቹን እነደ የክፍል ስራና የቤት ሰራ እነድሰሩ አድረጉ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሩት ስራ በጊዜ ግበረ-መልስ መሰጠት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልኅናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በለይ ከአስመዘገቡ ልበረታቱ ይገባል፡፡ እነድሁም በጉብዝናቸዉ ልበረታቱ ይገባል፡፡ ሁሉን አወኩ ብላዉ መሻሸልን እነደይአቀሙና በጉብዝነቸዉ እነድቀጥሉና የበለጣ ጠንክራዉ እንድሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልኅናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በታች ከአስመዘገቡ ተማሪዎችን ከክፍሉ ተማዎች ጋር ለመድረስ ተጨማሪ ድጋፍ ይፈልጋሉ፡፡ ስለዚህ ልዩ ትኩረት ተሰጥተዋቸዉ በእረፍት ጊዜ ወይም በቀኑ መጨረሻ ለይ ተጨማሪ ትምህርት ልሰጣቸዉ ይገባል፡፡

የተግባር 8 መልስ

- ቴምፖ ምን እነደ ሆና ከምሳሌ ጋር እነድገልፁ አድርጉ፡፡

- ቴምፖ የሙዚቃ ፌጥነት ሂደት ነዉ፡፡

- ተማሪዎች የተሰጣቸዉ ተግባር ለይ ከተወያዩ በኃለ የዉይይቱን ዉጤት ለክፍል ተማሪዎች እንድገልፁ አድርጉ፡፡ ከዉይይታቸዉ መልስ ላይ በመነሳት ተጨማሪ ሀሳብ ስጣቸዉና መስታወሻ እንዲፅፉ አድርጉ፡፡

መ. ዜማ

ለዚህ ሪዕስ የተሰጠዉ ክፍለ ጊዜ........................1

ተማሪዎች ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት፡

- ዜማ ምን እንደሆነ ይናገራሉ፡፡
- ዜማ ከፒችና ከጊዜ ቆይታ ጋር የላቸዉን ግንኙነት በመለየት ይገልፃሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴዎች

- የጥንድ፣ የቡድንና የክፍል ዉይይት
- ገለፃ
- ጥያቄና ምልስ

የትምህርት መርጃ መሰርየዎች

የዚህን ትምህርት ርዕስ ይዘት ለመስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጃ መሰርየዎች፤

- የመለማመጃ ክፍል
- የሙዚቃ እሰታፍ
- አነስተኛ ኪቦረድ

የመምህሩ ደርሻ

- ተማሪዎች በለፈዉ ክፍለ ጊዜ ስለ ቴምፖ የተማሩትን በመጠያቅ የእለቱን ትምህርት መጀመር ትችላለቸዉ፡፡

- ተማሪዎቹ ስለ ዜማ እንድወያዩ ከአደረክ በኃለ የተወያዩበትን ርዕስ ዉጤት ለክፍል ጓደኞቻቸዉ እንድገልፁ አድረግ፡፡
- በዚህ ርዕስ ሰር የተሰጡት ተግባራት ተማሪዎች ያለቸዉን ችሎታና እዉቀት ለመወቅ ስለሚረዳ ወደ ገለፃ ከመግባት በፊት በቡድን ተወያየተዉ ሀሳበቸዉን እነድገልፁ አድረጉ፡፡

የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች

- ከመጀመሪያ ጥያቄዎች መካከል ጥቅቶቹን እነደ የክፍል ስራና የቤት ሰራ እነድሰሩ አድረጉ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሩት ስራ በጊዜ ግበረ-መልስ መስጠት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በለይ ከአስመዘገቡ ልበረታቱ ይገባል፡፡ እነድሁም በጉብዝናቸዉ ልበረታቱ ይገባል፡፡ ሁሉን አወኩ ብላዉ መሻሽልን እነደይአቀሙና በጉብዝነቸዉ እነድቀጥሉና የበለጣ ጠንክራዉ እንድሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በታች ከአስመዘገቡ ተማሪዎችን ከክፍሉ ተማዎች ጋር ለመድረስ ተጨማሪ ድጋፍ ይፈልጋሉ፡፡ ስለዚህ ልዩ ትኩረት ተሰጥተዋቸዉ በእረፍት ጊዜ ወይም በቀኑ መጨረሻ ለይ ተጨማሪ ትምህርት ልሰጣቸዉ ይገባል፡፡

የተግባር 9 ምለስ

መምህር፡ አንድን ዜማ የሙዚቃ እስታፍ ለይ በኖታ ፅፎ ለክፍል ጓደኞቻቸዉ እንዲገልፁ አድረጉ፡፡

ሠ. ሀርመኒ/ ህብረ-ድምፅ/

ለዚህ ረዕስ የተሰጠዉ ክፍለ ጊዜ..........................1

ተማሪዎች ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት፡

- ሀርመኒ ምን እንደሆነ ይገልፃሉ፡፡
- መፅሐፋቸዉ ላይ ያለውን የዜማ ኖታዎች ይዘምራሉ፡፡
- የሙዚቃ እሰታፍ በመስራት ኖታዎችን ይፅፋሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴዎች

- የጥንድ፣ የቡድንና የክፍል ዉይይት
- ገለፃ
- ጥያቄና ምልስ
- ልምምድ

የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች

የዚህን ትምህርት ርዕስ ይዘት ለመስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጃ መሰርየዎች፤

- የሙዚቃ እስታፍ
- የተለያዩ የኖታ ፅሁፎች

የመምህሩ ድርሻ

- ተማሪዎች በለፈዉ ክፍለ ጊዜ ስለ ዜማ የተማሩትን በመጠያቅ የእለቱን ትምህርት መጀመር ትችላለቸዉ፡፡
- ተማሪዎቹ ስለ ሀርመኒ እንድወያዩ ከአደረክ በኃለ የተወያዩበትን ርዕስ ዉጤት ለክፍል ጓደኞቻቸዉ እንድገልፁ አድረግ፡፡
- በዚህ ርዕስ ሰር የተሰጡት ተግባራት ተማሪዎች ያለቸዉን ችሎታና እዉቀት ለመወቅ ስለሚረዳ ወደ ገለፃ ከመግባት በፊት በቡድን ተወያየተዉ ሀሳበቸዉን እነድገልፁ አድረጉ፡፡

የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች

- ከመጀመሪያ ጥያቄዎች መካከል ጥቅቶቹን እነደ የክፍል ስራና የቤት ሰራ እነድሰሩ አድረጉ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሩት ስራ በጊዜ ግበረ-መልስ መስጠት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በለይ ከአስመዘገቡ ልበረታቱ ይገባል፡፡ እነድሁም በጉብዝናቸዉ ልበረታቱ ይገባል፡፡ ሁሉን አወኩ ብላዉ መሻሻልን እነደይአቀሙና በጉብዝነቸዉ እነድቀጥሉና የበለጣ ጠንክራዉ እንድሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡፡

- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በታች ከአስመዘገቡ ተማሪዎችን ከክፍሉ ተማዎች ጋር ለመድረስ ተጨማሪ ድጋፍ ይፈልጋሉ፡፡ ስለዚህ ልዩ ትኩረት ተሰጥተዋቸዉ በእረፍት ጊዜ ወይም በቀኑ መጨረሻ ለይ ተጨማሪ ትምህርት ልሰጣቸዉ ይገባል፡፡

መምህር፡ ተማሪዎቹ የተወያዩበትን መሰረታዊ ጥያቄ ለክፍል ተማሪዎች እንድገልፁ ማድረግ፤ በተጨማሪ የተሰጣቸዉን ተግባር እንድሰሩ ሁኔታዎችን አመቻች፡፡

ከዚህ በላይ የተሰጡትን ምሳሌዎችን በማየት ቡላቱንም የሙዚቃ ክሌፎች በመጠቀም ሀርመኒን ሰርተዉ ለክፍል ተማሪዎች እንድገልጡ አድርጉ፡፡በተጨማሪም ተግበር 10ን አስመልክቶ የትሬብል ክሌፍና ቤዝ ክሌፍን ቅደምተከተል ተጠቅመዉ ማቀናጀት እንደምችሉ አሳያቸዉ፡፡

ረ. ፎርም

ተማሪዎች ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት፡

- ፎርም ምን እንደሆና ይገልፃሉ፡፡
- ፎርም በሙዚቃ ዉስጥ ያለዉን ሚና ይፅፉሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴዎች

- የጥንድ፣ የቡድንና የክፍል ዉይይት
- ገለፃ
- ጥያቄና ምልስ

የትምህርት መርጃ መሰርየዎች

የዚህን ትምህርት ርዕስ ይዘት ለመስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጃ መሰርየዎች፤

- የሙዚቃ እስታፍ

የመምህሩ ድርሻ

- ተማሪዎች ፎርም በሚለዉ ርዕስ ላይ የላቸዉን ግንዛቤ ከተረዳ በኃላ የእለቱን ትምህርት ይዘት ማስጀመር ትችላላችሁ፡፡
- ተማሪዎቹ ስለ ፎረም እንድወያዩ ከአደረክ በኃለ የተወያዩበትን ርዕስ ዉጤት ለክፍል ጓደኞቻቸዉ እንድገልፁ አድረግ፡፡
- በዚህ ርዕስ ሰር የተሰጡት ተግባራት ተማሪዎች ያለቸዉን ችሎታና እዉቀት ለመወቅ ስለሚረዳ ወደ ገለፃ ከመግባት በፊት በቡድን ተወያየተዉ ሀሳባቸዉን እነድገልፁ አድረጉ፡፡

የተከታታይ ይዘና ዘዴዎች

- ከመጀመሪያ ጥያቄዎች መካከል ጥቅቶቹን እነደ የክፍል ስራና የቤት ሰራ እነድሰሩ አድረጉ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሩት ስራ በጊዜ ግበረ-መልስ መስጠት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በለይ ከአስመዘገቡ ልበረታቱ ይገባል፡፡ እነድሁም በጉብዝናቸዉ ልበረታቱ ይገባል፡፡ ሁሉን አወኩ ብላዉ መሻሸልን እነደይአቀሙና በጉብዝነቸዉ እነድቀጥሉና የበለጣ ጠንክራዉ እንድሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በታች ከአስመዘገቡ ተማሪዎችን ከክፍሉ ተማዎች ጋር ለመድረስ ተጨማሪ ድጋፍ ይፈልጋሉ፡፡ ስለዚህ ልዩ ትኩረት ተሰጥተዋቸዉ በእረፍት ጊዜ ወይም በቀኑ መጨረሻ ለይ ተጨማሪ ትምህርት ልሰጣቸዉ ይገባል፡፡

መምህር፡ ፎርም በሙዚቃ ዉስጥ ያላዉን ጥቅም ለይተዉ እንዲገልፁ አደርጉ፡፡

የተግባር 11 መልስ

ሙዚቃ ሰዎችን እንዲስብና ሚዛናቸዉን እንዲጠብቁ፤ እንደዚሁም የሙዚቃን ሁበት የሚያራጋግጥልን ነዉ፡፡

1.3. የዉዝዋዜ አለባውያን

ለዚህ ሪዕስ የተሰጠዉ ክፍለ ጊዜ.......................................5

ተማሪዎች ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት፡

- የዉዝዋዜ ምንነትና አይነት ለይተዉ ይፅፉሉ፡፡
- በህላዊ ዉዝዋዜ ማህበረሰቡን እንደሚገልፅ ይናገራሉ፡፡

መምህር ስለ ውዝዋዜ አይነቶች ከመግለፃችሁ በፊት ለተማሪዎቹ የተሰጠዉን የግንዛቤ ጥያቄ ላይ እንዲወያዩ በመድረግ የዉይይቱን ዉጤት ከገለፁ በኃላ በቂ የሆና ተጨማሪ ገለፃ አድርጉላቸዉ፡፡ ከዚህ በታች የተሰጡትን የግንዛቤ ጥያቄዎች እንዲሰሩ አድርጉ፡፡

- ሙዚቃ በመናደምጥበት ጊዜ ምን አይነት እንቅስቃሴ እናደረጋለን?
- ከሙዝቃ ጋር የምናደርገዉ እነቅስቃሴ ምን ይባላል?

የመማር ማሰተማር ዘዴዎች

- የጥንድ፣ የቡድንና የክፍል ዉይይት
- ገለፃ
- ጥያቄና ምልስ
- በተግባር ማሳየት

የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች

የዚህን ትምህርት ርዕስ ይዘት ለመስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጀ መሰርየዎች፤

- የመለማመጃ ክፍል
- ፍለሽ ካርድ

የመምህሩ ድርሻ

- ተማሪዎች የዉዝዋዜ አይነቶች በሚለዉ ርዕስ ላይ የላቸዉን ግንዛቤ ከተረዳ በኃላ የእለቱን ትምህርት ይዘት ማስጀመር ትችላላችሁ፡፡
- ተማሪዎቹ ስለ ባህላዊ ዉዝዋዜና ስለ ዉዝዋዜ አይነቶች እንድወያዩ ከአደረክ በኃለ የተወያዩበትን ርዕስ ዉጤት ለክፍል ጓደኞቻቸዉ እንድገልፁ አድረግ፡፡

- በዚህ ርዕስ ሰር የተሰጡት ተግባራት ተማሪዎች ያለቸዉን ችሎታና እዉቀት ለመወቅ ስለሚረዳ ወደ ገለፃ ከመግባት በፊት በቡድን ተወያየተዉ ሀሳበቸዉን እነድገልፁ አድረጉ፡፡

የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች

- ከመጀመሪያ ጥያቄዎች መካከል ጥቅቶቹን እነደ የክፍል ስራና የቤት ሰራ እነድሰሩ አድረጉ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሩት ስራ በጊዜ ግበረ-መልስ መስጠት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በለይ ከአስመዘገቡ ልበረታቱ ይገባል፡፡ እነድሁም በጉብዝናቸዉ ልበረታቱ ይገባል፡፡ ሁሉን አወኩ ብላዉ መሻሽልን እነደይአቀሙና በጉብዝነቸዉ እነድቀዋሉና የበለጣ ጠንክራዉ እንድሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በታች ከአስመዘገቡ ተማሪዎችን ከክፍሉ ተማዎች ጋር ለመድረስ ተጨማሪ ድጋፍ ይፈልጋሉ፡፡ ስለዚህ ልዩ ትኩረት ተሰጥተዋቸዉ በእረፍት ጊዜ ወይም በቀኑ መጨረሻ ለይ ተጨማሪ ትምህርት ልሰጣቸዉ ይገባል፡፡

መምህር፤ ተማሪዎች በተግባር 12፣ 2ኛ ቁጥር ላይ በመወያየት በተግባር እንዲያሳዩ ሁኔተዎቹን አመቻችላቸዉ፡፡

የተግባር 12 መልስ

1. የዉዝዋዜ አይነት የሚንላቸዉ፡አካል፣ እንቀስቃሴ፣ቦታ፣ ጊዜና ጉልበት ናቸዉ፡፡
2. 2ኛዉን ጥያቄ ክፍል ዉስጥ በቡድን ሆኖ እንድየሳዩ አድርጉ፡፡

1.4. የትያትር አላባዉያን

ለዚህ ርዕስ የተሰጠዉ ክፍል ጊዜ……………….….5

ተማሪዎች ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት፡

ተማሪዎች ከዚህ ትምህርት በኃላ፡

- የትያትር ተዉኔት ፅሁፍን የዘጋጃሉ፡፡
- የሴራ አይነቶችን ይገልፃሉ፡፡
- አጭር ምስለ-ድምፅ ይቀርፃሉ፡፡

የዚህ ይዘት አንኳር ነጥብ

- ገፀባህሪያት
- መልዕክት
- ሴራ
- መቼት
- ቃለ-ምልልስ

የትምህረቱ ይዘት ገለፃ

የትያትር ተዉኔት ፅሁፍ ማለት፤ ለድራማ እንዲሆን ተደርጎ የተዘጋጀ ተዋኒያን ስነጋገሩ የሚያሳይ ሆኖ ቀጥታ መድረክ በማዘገጀትና በማመቻቸት ለተዋኒያን ይዘጋጀሉ፡፡የትየትሩን ታሪክ ለመተረክ የተለያዩ ዘዴዎች እና ቅንጅት የሚጠቀም ከሆነ፤ ታሪኩን በጥሩ ሁኔታ ሊረዱት እንደሚቻልና ሰዎችን በምስብ መልኩ እንድቀርብና የትያትር ተዉኔት አይነቶችን ለመመስረት የስፈልገናል፡፡ይህ ማለት እንደ፤ ተዋናይ፣ መልዕክት፣ ሴረ፣ቃለ-ተዉኔትን መቸት ናቸዉ፡፡

የመማር ማሰተማር ዘዴዎች

- የጥንድ፣ የቡድንና የክፍል ዉይይት
- ገለፃ
- ጥያቄና ምልስ
- ልምምድ
- ማሳየት

- ፕሮጀክት

የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች

የዚህን ትምህርት ርዕስ ይዘት ለመስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጃ መሰርየዎች፤

- **የመለማመጃ ክፍል (የትያትር አዳራሽ)**
- **የምስል-ድምፅ ማጫወቻ**

የመምህር/ት ድርሻ

የተሰጣዉ ተግባር ተማሪዎቹ ወደ መምህሩ ገለፃ ከመግባታቸዉ በፊት ከለፈዉ ትምህርት ላይ ልምድና መረጃን በመለወወጥ የዚህን ምዕረፍ ግንዛቤ እንድያገኙ አድርጉ፡፡ ተማሪዎቹ በቡድን በማሆን ስለ ተዉነተ ፅሁፍ፣ ስለ ትያትርና ስለ አስፈላጊነቱ በስፋት እነድወያዩበት በመድረግ መጀመር ትችላላችሁ፡፡ በዚህ ርዕስ ዉስጥ ከዚህ በታች ያሉት ሀሳቦች ላይ ትኩረት እንድ ሰጡ አድርጉ፡፡

- የተሰጡት ተግባራትና ጥየቄዎች፡ ግል ስራ፣ የጥንድ ስራ፣ ቡድን ስራ፣ ክፍል ሰራ፣ የቤት ሰራ እና ፕሮጄክት እንድሰሩ አድረጉ፡፡
- በትነንሽ ርዕስ ስር የተሰጡ ተግባሮች ተማሪዎቹ ያለቸዉን እዉቀትና ችሎታ ለመነቃቃት ስለሚጠቀሙበት ወደ ገለፃ ከመግበታችሁ በፊት በቡድን ተወየይተዉ ሀሳብ እነድለወወጡ አድርጉ፡፡
- ተማሪዎቹ ስለ ተወኔተ ፅሁፍ ትርጉምና ጥቅም በጥንድና በቡድን እነድወያዩበት አድርጉ፡፡የዉይይቱን ዉጤት በክፍል ዉስጥ እንድያቀርቡ አድርጉ፡፡
- ከዚህ በፊት የተሰራ ትያትር ወይም ድራማን ማህበረሰቡ ጋር የደረሰዉን በማስታወስ ተማሪዎችን ማነቃቃት፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በታች ከአስመዘገቡ ተማሪዎችን ከክፍሉ ተማሪዎች ጋር ለመድረስ ተጨማሪ ድጋፍ ይፈልጋሉ፡፡ ስለዚህ ልዩ ትኩረት ተሰጥተዋቸዉ በእረፍት ጊዜ ወይም በቀኑ መጨረሻ ለይ ተጨማሪ ትምህርት ልሰጣቸዉ ይገባል፡፡
- ተማሪዎች፣ ብያንስ ልጎናፀፉ ከምገባቸዉ የመማር ብቃት በለይ ከአስመዘገቡ ልበረታቱ ይገባል፡፡ እነድሁም በጉብዝናቸዉ ልበረታቱ ይገባል፡፡ ሁሉን አወኩ

ብላዉ መሻሻልን እነደያቋርጡና በጉብዝናቸዉ እንድቀጥሉና የበለጠ ጠንክረዉ እንዲሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡፡

የተግባር 13 መልስ

1. የቲያትር ሥነ-ፅሑፍ ማለት በአብሮ ነግግር መልክ፣ለድራማ እንዲመች ተደርጎ ተዋናኞች እርስ በእርስ የሚነጋገሩት ሲሆን፣ይህን በቀጥታ በመድረክ ላይ ለሰዎች ለመንገር እና የአዘጋጅ መመሪያ ነዉ፡፡
2. የቲያትር ተዉኔት ፅሑፍ አይነቶች የሚባሉት፣ተዋንያን፣መቸት፣መልዕክት፣ቃለ-ተዉኔት እና ሴራ ናቸዉ፡፡

የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች

- የቡድን ዉይይት እና የጥንድ ዉይይት፤
- ጥያቄ እና መልስ፤
- በግል እና በቡድን ማሳየት፤
- የግል ገለፃ፤
- የቡድን ገለፃ፤
- የቤት ሥራ፤
- ሙከራ፤
- ፈተና፤
- የተማሪዎች ክትትል ናቸዉ፡፡

1.5. ቀላል የምስለ ድምፅ ቀረፃ ዘዴዎች

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጠ ክፍለ ጊዜ-----------------------------------4

ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናፀፉት የሚገባ የመማር ብቃት፡-

ተማሪዎች ከዚህ ትምህርት ይዘት መጨረሻ በኋላ፡-

-- ቀላል የሆኑ ምስለ ድምፅን ይቀርፃሉ፡፡

የዚህ ይዘት አንኳር ነጥቦች፡፡

የይዘት ገለፃ

መምህር በዚህ ርዕስ ዉስጥ ተማሪዎች የምስለ-ድምፅን ምንነት ከተምሩ በኋላ ቀላል የሆኑ ምሰል-ድምፆችን የተለያዩ እርምትን ሳታደርግ በቀላል መንገድ በእጃቸዉ ባለዉ መሳሪያ ማለትምእንደ ስልክ ባሉት በመጠቀም መቅረፅይችላሉ፡፡ለተማሪዎቹ ግንዛቤ የተለያዩ ምስለ-ድምፅ ማሳየት ይቻላል፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴዎች

- ✓ የቡድን ዉይይት
- ✓ የጥንድ እና የሙሉ ክፍል ዉይይት
- ✓ ማሳየት
- ✓ ገልፃ መስጠት
- ✓ ጥያቄ እና መልስ
- ✓ በፕሮጀክት መልክ
- ✓ ልምምድ ናቸዉ፡፡

የትምህርት መርጃ መሳሪያ

ይህንን የትምህርት ይዘት ለማስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች፡-

-- የመለማመጃ ክፍል/የቲያትር አደራሽ/

--ለምስለ-ድምፅ መቅጃ የሚያገለግሉ መሳሪያዎች፡፡

የመምህር ድርሻ

--ተማሪዎቹ ምስለ-ድምፅ በሚለዉ ርዕስ ላይ ያላቸዉን ግንዛቤ ከተረዳህ በኋላ የዚህን ርዕስ ይዘት ማስጀመር ትችላለህ፡፡

--ተማሪዎች ስለምስለ-ድምፅ በቡድን እንዲወያዩ ካደረግህ በኋላ የዉይይቱን ዉጤት ለክፍል ተማሪዎች እንዲገልፁ አድርግ፡፡

--በዚህ ርዕስ ስር የተሰጡትን ተግባራት ተማሪዎቹ በፊት ያላቸዉን ችሎታ እና እዉቀት ተረዳ እና ለመነቃቃት ስለሚጠቀሙበት ወደ ገለፃ ከመግባትህ በፊት በቡድን ተወያይተዉ ሀሳባቸዉን እንዲገልፁ አድርግ፡፡

የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች

- ከተሰጡት ተግባራት እና ጥያቄዎች ዉስጥ የክፍል ስራ፣የቤት ስራ እንዲሰሩ አድርግ፡፡
- ለሚሰሩት ተግባር ትክክለኛ የሆነ አስተያየት በጊዜ ስጣቸዉ፡፡
- ከሚጠበቀዉ ትንሽ ደረጃ በላይ የሚሰሩ ተማሪዎች ሊበረታቱ ይገባል፡፡
- ልምምድ ለሚያስፈልጋቸዉ ስራዎች የመለማመጃ ክፍል ማመቻቸት፡፡
- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናፀፉ ከሚገባቸዉ ብቃት በታች የሰሩ ከሆነ የቲቶሪያል ፕሮግራም ወይም ተጨማሪ ትምህርት በማዘጋጀት የተለየ እገዛ አድርግላቸዉ፡፡
- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናፀፉት ከሚገባቸዉ ብቃት በላይ ከሰሩ ሊበረታቱ ይገባል፡፡እንዲሁም ጉብዝናቸዉ ሊያዝላቸዉ/ሊጠበቅላቸዉ/ይገባል፡፡ተረድቻለሁ ብለዉ ማሻሻላቸዉን እንዳያቋርጡ በዚያዉ መቀጠል እንዳለባቸዉ እና ጠንክረዉ እንዲሰሩ መበረታታት አለባቸዉ፡

የተግባር-14-መልስ

1.ተማሪዎች ከዚህ በፊት የተቀዱ ምስለ-ድምፅ ላይ እንዲወያዩበት አድርግ፡፡ምስለ-ድምፅ ቀድተዉ የሚያዉቁ ተምሪዎች ክፍል ዉስጥ ካሉ ስለምስለ-ድምፅ ምንነት እንዲነጋገሩ አድርግ፡፡

መምህር፡-ማንኛዉም ምስለ-ድምፅ ለተማሪዎች ማሳየት ትችላላችሁ፡፡

ተከታታይ ምዘና

- የቡድን ዉይይት፤የጥንድ ዉይይት
- ጥያቄ እና መልስ
- በግል እና በቡድን ማሳየት
- የግል ገለፃ
- የቡድን ገለፃ
- የቤት ስራ
- ሙከራ
- ፈተና
- የተማሪዎች ክትትል፡፡

የምዕራፍ አንድ/1/ መልመጃ መልስ

1. እዉነት
2. ሀሰት
3. እዉነት
4. እዉነት
5. ሀሰት
6. ሀሰት
7. እዉነት
8. እዉነት
9. እዉነት
10. ሀሰት
11. እዉነት
12. ሀሰት
13. ሀሰት
14. ሀሰት
15. ሀሰት

I. የመመሪያ ሁለት

1. ለ
2. መ
3. ሐ
4. መ
5. መ
6. ሐ
7. ሀ
8. ሀ
9. ሀ
10. ለ
11. ለ
12. ለ
13. ለ

14. ሀ
15. ሐ
16. ሐ

የሙዚቃ መልስ

1. ምት፣ዳይናሚክስ፣ቴምፖ፣ዜማ፣ሀር መኒ፣ፎርም
2. ምት
3. ዜማ
4. ፒ
5. ff, f mf mp p pp
6. Mf
7. አልጊሮ
8. ፒች
9. ሀርመኒ
10. መመዘኛ /ባር

ምዕራፍ 2

የፈጠራ ክሂሎት (ችሎታ)

ለዚህ ምዕራፍ የተሰጠው የክፍለ ጊዜ ብዛት...........................28

ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት የሚጠበቁ ውጤቶች፡

- ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት መጨረሻ በኋላ ፡-
  - የሙዚቃ ፎቶዎችን የስም ስያሜ ያውቃሉ፡፡
  - የሙዚቃ እስታፍ ምን እንደ ሆነ ያስታውሳሉ፤፤
  - የሙዚቃ ክሌፎች እና የሚዚቃ እስታፍ ያላቸውን ግንኙነት ይረዳሉ፡፡
  - የሞዛይክን እና የህትመት ትርጉምን ይረዳሉ፡፡
  - የብሎክ፣የዶላይጅ እና የሞዛይክ ህትመት ሰርተው ያሳያሉ፡፡
  - የሞዛይክ ፣ የኮላይጅ እና የህትመት ስራ ከምን ምን እንደሚሰሩ ለይተው ያደንቃሉ፡፡
  - በአልባሳት እና በቁሶች በመታገዝ ትያትር ያዘጋጃሉ፡፡

መግቢያ

በምዕራፍ አንድ ውስጥ እለ ስነ-ጥበብ አይነቶች እና ጥቅማቸው በሚገባ ተምረዋል፡፡ በዚህ ምዕራፍ ወስጥ ደገሞ ኖታዎች በክሌፎች ላይ ስላላቸው የስም ስያሜ በስፋት ይማራሉ፡፡ እንደዚሁም የህትመት ሞያ እና ሞዛይክ እንደ ኮላይጅ ሞያ በስዕል መልክ፣በዲዛይን መልክ እና በፖስተር የሚሰራ ሆኖ ጠንካራ ከሆኑ ክሮች ላይ የሚሰራ እና ከድሮ ብዜ ጀምሮ በብዛት የቤተ እምነት ሴቶች እና በተ መንግስት ውስጥ ሲሰራ የቆየ ነው፡፡

በተጨማሪ አንድ ቲያትር ተዘጋጅቶ መድረክ ላይ ለማቅረብ አልባሳት እና ያተላያዩ እቃዎች ያስፈልጉታል፡፡ ለተለየ ቲያትር የሚመች አልባሳት እና እቃዎች በማዘጋጀት ይቀርባሉ፡፡

የምዕራፉ ዋና ዋና ይዘቶች

2.1. የሙዚቃ ኖታዎችን መሰየም፣ መፃፍና ማንበብ (የክፍለ ግዜ ብዛት 10)

2.2. የብሎክ ህትመትና የቀረቀት ሞዛይክ ስራ (የክፍለ ግዜ ብዛት 9)

2.3. ባህላዊ አልበሳትንና መሳሪያዎችን በመጠቀም ትያትር ማሳየት (የክፍለ ግዜ ብዛት 9)

2.1 የሙዚቃ ኖታዎችን መሰየም፣ መፃፍና ማንበብ

ለዚህ ርዕስ ትምህርት የተሰጠው የክፍለ ግዜ ብዛት …………10

ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጸፉት የሚገባቸው የመማር ብቃት፡

በዚህ ርዕስ መጨረሻ ፡

- የሙዚቃ ኖታዎችን የስም ስያሜ ይገልጻሉ፡፡
- የሙዚቃ እስታፍ ምን እንደሆነ በማስታወስ ይገልጻሉ፡፡
- የኖታ ስሞች በክሌፎች ላይ ያላቸውን ግንኙነቶች ለይተው ይገልጻሉ፡፡
- የኖታዎችን የስም ስያሜ በክሌፎች ላይ ያለውን ለይተው ይጽፋሉ፡፡

2.1.1. የሙዚቃ ሠንጠረዥ (**እስታፍ**)

ለዚህ ርዕስ ትምህርት የተሰጠው ክፍለ ግዜ ……………5

መምህር ፡- የሙዚቃ ኖታዎችን ስም ከመሰየማቸው እና ከመጻፋቻ በፊት ለተማሪዎች የተሰጠው የግንዛቤ ጥያቄ ላይ እንዲወያዩ በማድረግ የውይይቱን ውጤት ከተቀበልካቸው በኋላ በቂ ገለጻ አድርግ፡፡

የግንዛቤ ጥያቄ

1. ሙዚቃ /ዜማ/ እና ምት ይጻፋል ? መልሳችሁ አዎ ከሆነ በምን ይጻፋል?
2. የመማር ማስተማር ዘዴ

   የቡድን ውይይት፣የጥንድ ውይይት፣የሙሉ ክፍል ውይይት

   - አፍ ገለጻ
   - ጥያቄና መልስ
   - በተግባር ማሳየት

የትምህርት መርጃ መሳሪያ

ይህንን የትምህርት ይዘት ለማስተማር የሚያስፈልጉ የትምህርት መርጃ መሳሪያ፡

የሙዚቃ እስታፍ

የተለያዩ የሙዚቃ ጽሁፎች

የመምህሩ ድርሻ

- ተማሪዎች ስለውዝዋዜ አይነቶች እና ስለ ባህላዊ ውዝዋዜ በሚለው ይዘት ላይ ያላቸውን ግንዛቤ ከተረዳህ በኋላ የዚህን ርዕስ ይዘት ማስጀመር ትችላለህ፡፡
- ተማሪዎች ስለ ሙዚቃ ኖታዎች የስም ስያሜ እና ጽሁፍ ስለሚለው እንዲወያዩ ካደረግህ በኋላ የውይይቱን ውጤት ለክፍል ተማሪዎች እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡
- በዚህ ርዕስ ስር የተሰጡት ተግባራት ተማሪዎች በፊት ያላቸውን እውቀት እና ችሎታ ተረዳ እና ለማነቃቃት ስለሚረዳቸው ወደ ገለጻ ከመግባትህ በፊት በቡድን ተወያይተው ሀሳባቸውን እንዲገልጹ አድርግ፡፡

ተከታታይ ምዘና

- መጀመሪያ ከተሰጡት ተግባራት እና ጥያቄዎች ውስጥ የተወሰኑትን እንደ ክፍል ስራ እና እንደ ቤት ስራ እንዲሰሩ አድርግ፡፡
- ለሚሰሩት ስራ ትክክለኛ የሆነ አስተያየት እንዲያገኙ ግዜ ልትሰጣቸው ይገባል፡፡
- ከሚጠበቀው ትንሽ ደረጃ ባላይ የሚሰሩ ተማሪዎች ሊበረታቱ ይገባል፡፡
- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጸፉት ከሚገባቸው ብቃት በታች ያመጡ ደግሞ የተለየ እገዛ ሊደረግላቸው ይገባል፡፡
- የሙዚቃ ኖታዎች ስም ለመሰየም እና ለመጻፍ ምን ያስፈልጋል ሰርተው እንዲያሳዩ አድርግ፡፡

የግንዛቤ ጥያቄ መልስ

የሙዚቃ እስታፍ፣የሙዚቃ ፊደል ወይም ኖታዎች እና ክሌፎች፡

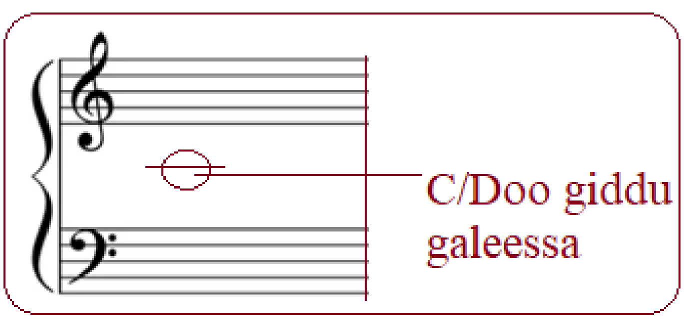

2.1.2. ክሌፍ

1. ለዚህ ርዕስ የተሰጠው የክፍለ ግዜ ብዛት..................5

- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጸፉት የሚገባው የመማር ብቃት፣
- ከዚህ ትምህርት መጨረሻ በኋላ :-
    - ክሌፎች እና የሙዚቃ እስታፎች ያላቸውን ግንኙነት ይገልጻሉ፡፡
    - የኖታዎችን ስም ስያሜ ክሌፎች ላይ በመለየት ይናገራሉ፡፡
    - በቤዝ ክሌፍ እና ጂ ክሌፍ ላይ የኖታዎችን ስም ይጽፋሉ፡፡

2. የመማር ማስተማር ዘዴ

- ቀድሞ በማሳየት
- የቡድን ውይይት ፣የጥንድ ውይይት ፣የሙሉ ክፍል ውይይት
- የአፍ ገለጻ
- ጥያቄና መልስ
- ልምምድ

3. የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች

ይህንን የትምህርት ይዘት ለማስተማር የሚስፈልጉት የትምህርት መርጃ መሳሪያ፣

- የኖታዎች እና የክሌፎችን ምልክቶች ከትልቅ ካርቶኒ ማዘጋጀት

4. የመምህሩ ድርሻ

- ተማሪዎች ባለፈው ትምህርት ውስጥ ስለ ሙዚቃ ኖታዎች የስም ስያሜ እና አጻጻፍ ያላቸውን ግንዛቤ ከለየህ በኋላ የአሁኑን የትምህርት ይዘት ማስጀመር ትችላለህ፡፡
- ተማሪዎች ስለ ክሌፎች በቡደን እንዲወያዩ አድርግና የውይይቱን ውጤት ለክፍል ተማሪዎች እንዲገልጹ አድርግ፡፡
- በዚህ ርዕስ ስር የተሰጡትን ተግባራት ተማሪዎቹ በፊት ያላቸውን ችሎታ እና እውቀት ተረዳና ለማነቃቃት ሀሳባቸውን እንዲገልጹ አድርግ፡፡

  5.ተከታታይ ምዘና

- ከመጀመሪያው ተግባራት እና ጥያቄዎች ውስጥ የተሰጡትን እንደ ክፍል ስራና እንደ ቤት ስራ እንዲሰሩ አድርግ፡፡
- ለሚሰሩት ስራ /ተግባር ትክክለኛውን አስተያየት በጊዜ ስጣቸው፡፡
- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጸፉት ከሚገባው ብቃት በላይ ከሰሩ ሊበረታቱ ይገባል፡፡
- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጸፉት ከሚገባቸው ብቃት በታች ከሰሩ ደግሞ የተለየ እገዛ ሊደረግላቸው ይገባል፡፡

  መምህር ፡- ተማሪዎች ከዚህ በታች በተሰጡት ተግባራት ላይ ተወያይተው ገለጻ እንዲያደርጉ አመቻች፡፡

  1. ክሌፍ ምንድን ነው?
  2. ስንት አይነት ክሌፎች አሉ እነሱስ?

የተግባር 1 - መልስ

1. ክሌፍ ከሙዚቃ ምልክቶች ውስጥ አንዱ ሆኖ ሁል ግዜ የሙዚቃ እስታፍ ላይ የሚጻፈው ቀጭን ድምጽ፣ወፍራም ድምጽ እና መካከለኛ ድምጽን እንድንለይ የምንታገዝበት ነው፡፡
   1. ትሬብል ክሌፍ በምን ምክንያት ጂ/ ክሌፍ ተባለ?
   2. ከዚህ በታች ባት የሙዚቃ እስታፍ ላይ የተጻፉትን የኖታዎች ስም ጻፉ፡፡
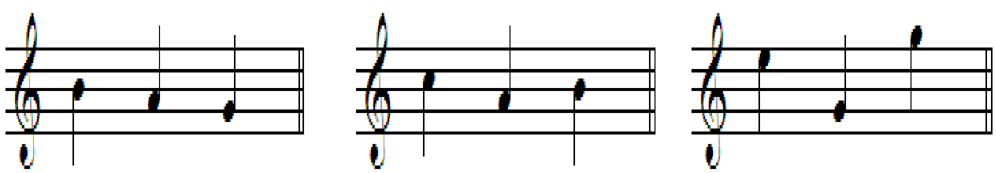
__ __ __   __ __ __   __ __ __

የተግባር 2 መልስ

ሁለተኛው መስመር ላይ ተጠቅሎ ስለሚጻፍ ነው፡፡ የሁለተኛው መስመር ስያሜ ደግሞ ጂ/ /G / ፊደል ይወክላል፡፡

1. B/si A/la G/sol
2. C/do A/la B/si
3. E/mi G/sol G/sol

መምህር ፡- ይህንን ተግባር ከሰሩ በኋላ መልሱን ከዚህ በታች እንደለው ግለጽላቸው፡፡

1. የቤዝ ክሌፍ የስም ስያሜ በመተንተን ለክፍል ጓደኞቻችሁ ግለጹ፡፡

የተግባር 3 መልስ

1. G/sol ፣ B/si ፣D/re ፣ F/Fa እና A/la የመስመሮቹ ስም ሲሆን
   A/la ፣ C/do ፣ E/mi እና G/sol ደግሞ የባዶ ቦታዊች ስም ነው፡፡

2.2 የብሎክ ህትመትና የወረቀት ሞዛይክ ስራ

መግቢያ

ህትመት የረጅም ግዜ ታሪክ የሰው ልጆች ከድሮ ግዜ ጀምሮ ሲጠቀምበት የቆየ እና መልዕክት ሲያስተላልፍበት ከነበሩት ውስጥ አንዱ ነው፡፡ ህትመት በተለያዩ ሀገራት በተለያየ ዘዴ ሲሰራ የነበር እና በአሁኑ ግዜም እየተሰራ ነው፡፡ ካሉት የህትመት አይነቶች ውስጥ አንዱ የብሎክ ህትመት ነው፡፡ የብሎክ ህትመት በአካባቢያችን ከሚገኙ ቀላል ነገሮች ላይ ሊሰራ ይችላል፡፡ (ይሰራል)፡፡ እንደዚሁም የሞዘቀይክ ሞያ እንደ ኮላይጅ ሞያ በስዕል መልክ፣ በዲዛይን እና በፖስተር የሚሰራ ሆኖ ጠንካራ ከሆኑ ነገሮች የሚሰራ እና ከድሮ ግዜ ጀምሮ በብዛት በቤተ እምነቶች እና በቤተ መንግስት ውስጥ ሲሰራ የቆየ ነው፡፡

1. **ለዚህ ርዕስ ትምህት የተሰጠው ክፍለ ግዜ**.........................9

ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጸፉት የሚገባcwe የመማር ብቃት

ከዚህ ትምህርት መጨረሻ በኋላ፡

- የህትመትን ትርጉመ ይናገራሉ፡፡
- የብሎክ ህትመት ምንነትን ይገልጻሉ፡፡
- የብሎክ ህትመት ከምን ከምን እንደሚሰራ ይገልጻሉ፡፡
- የሞዛይክ እና የኮላይጅ ጥበብ ምንነት እና ትርጉም ይገልጻሉ፡፡
- በአካባቢያቸው በሚገኙ ነገሮች በመጠቀም የኮላይጅ እና የሞዛይክ ጥበብ በመታገዝ የተለያዩ ስእሎች እና ዲዛይኖችን ሰርተው ያሳያሉ፡፡
- በአካባቢያችን ባሉ ነገሮች የሞዛይክ እና የኮላይጅ ህትመት ይሰራሉ፡፡
- የሚዛይክ እና የኮላይጅ መስሪያ ነገሮችን ይዘረዝራሉ፡፡

2.የመማር ማስተማር ዘዴ

- ምልከታ
- በማሳየት
- ልምምድ
- የቡድን፣የጥንድ ውይይት እና ሙሉ ክፍል ውይይት
- የአፍ ገለጻ
- ጥያቄ እና መልስ

- በፕሮጀክት መልክ

3.የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች

ይህንን የትምህርት ይዘት ለማስተማር የሚያስፈልጉ መርጃ መሳሪያዎች,

- ዘገባ፣የተለያዩ ጽሁፎች፣ሙጫ፣እርሳስ፣ኪራዩኒ እና በአካባቢ የሚገኙ ነገሮች
- መለማመጃ ክፍል /እስቱዲዮ/
- ሰንጠረዥ
- ፖስተር
- ሞዴል

4.የመምህሩ ድርሻ

- ተማሪዎች ስለ ሕትመት እና ስለ ሞዛይክ ከዚህ በፊት ያላቸውን ግንዛቤ በመጠየቅ ይህንን ምእራፍ ማስጀመር ይቻላል፡፡
- ተማሪዎች ስለ ህትመት እና ሞዛይክ በግል በግል ከሰሩ በኋላ በቡድን በቡድን እንዲወያዩበት ማድረግ፡፡ የውይይታቸውን ውጤት ለክፍል እንዲያቀርቡ ሁኔታውን አመቻችላቸው፡፡
- በትናንሽ ርዕሶች ስር የተሰጡትን ድርጊቶች ተማሪዎች ከዚህ በፊት ባላቸው ችሎታ እና እውቀት ለመገንዘብ እና ለመበረታት ስለሚረዱ ወደ ማብራሪያ ከመግባት በፊት በቡድን ተወያይተው ሀሳባቸውን እንዲገልጹ ብታደርግ ተማሪዎች እንዲበረታቱ ያግዛል፡፡
- በመጀመሪያ ከሰጠሀቸው ጥያቄዎች እና ድርጊቶች የተወሰኑትን በክሌፍ እና በቤት ስራ እንዲሰሩ ማድረግ ትችላለህ/ሽ
- ለስራቸው ትክክለኛወን ገንቢ ሀሳብ በወቅቱ ልትሰጣቸው ይገባል፡፡
- ከደረጃቸው በላይ የሚሰሩ ተማሪዎች በምታስተምርባቸው ክፍል ውስጥ ካሉ መበረታታት ይገባቸዋል፡፡ እነዲሁም አብዛኛቸው ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ በደንብ አውቄያለሁ ብለው መሻሻል እንዳይገቱ መከታተል ሁሌም እንዲጠነክሩ እና በርትተው እንዲሰሩ መበረታታት አለባቸው፡፡

- ከደረጃቸው በታች የሚሰሩ ተማሪዎችን ከሌሎች ተማሪዎች ጋር እንዲስተካከሉ ማገዝ/መርዳት ያሻል፡፡ የተለያዩ ትኩረት ተሰጥቶአቸው በትርፍ ግዜ በማስተመር መርዳት ይገባል፡፡

1.2.1. ህትመት

ውይይት 1

- መምህር/ት ተማሪዎች እጃቸውን ጥላሸት /ከሰል/፣አመድ፣ጠመኔ፣ቀለም እና የመሳሰሉትን ቀብተው ሌላ ነገር ላይ አትመው እንደሚያውቁ ጠይቃቸው፡፡
- አትመው የሚያውቁ ከሆነ ካለው/ችው ተማሪ ጋር እንዲወያዩ እና ለክፍል እንዲገልጹ አድርግ፡፡ የተማሪዎችን ገለጻ ካዳመጥክ/ሽ በኋላ አመስግነህ/ሽ ስለ ህትመት ፍቺ /ትርጉም/ ግለጽ፡፡ ህትመት ማለት አንድ ዲዛይን/ቅርጽ በማዘጋጀት ወይም አንድ በተፈጥሮ ያለን ነገር ቀለም በመቀባት፣ቀለም በመንፋት ወስጥ በመንከር እና እውስጥ በመቀባት እንዲሁም ሌሎች ዘዴዎችን/ስልቶችን በመጠቀም ዲዛይኑን /ቅርጹን/ እየደጋገሙ እንዲያባዙ /እንዲያትሙ/ በደንብ አብራራ፡፡

ልምምድ አንድ (1)

- ለብሎክ ህትመት እራ ስልት/ዘዴ/ አስፈላጊ ነገሮች
- ዲዛይኑን እላዩ ላይ የምንሰረባቸው እንደ እነ-ጣውላ፣ድንች፣ቀይ ስር፣ፕላስቲክ እና የመሳሰሉት፡፡
- ቅርጽ/ዲዛይን/ የሚወጣባቸው ስለት ያላቸው ነገሮች እንደ መቀስ፣ቢላዋ እና የመሳሰሉት፡፡
- ዲዛይኑ እላዩ ላይ የሚታተምበት እንደ ወረቀት.፣ልብስ የመሳሰሉት
- የተለያዩ መልክ ያላቸው ቀለሞች መቀባት፡፡

  የብሎክ ህትመት ስራ ስልት /ዘዴ/
- ዲዘይኑ እላዩ ላይ የሚሰራበትን ነገር ማዘጋጀት፡፡
- የተፈለገውን ዲዛይ ሊሰራበት በታቀደው ነገር ላይ መንደፍ፡፡
- የተሰራውን ዲዛይን መስመር በመከተል ስለት ባለው ነገር /መቃስ/ መቁረጥ የዲዛይኑን ዙሪያ ወይም ከውስጥ መውጣት ያለበትን ጥርግ አድርጎ ወደታች በማጎድጎድ እንዲያወጡት ማስገንዘብ፡፡
- የተዘጋጀወን ዲዛይን ቀለም መቀባት፡፡
- ቅርጽ የወጣለትን ዲዛይን በተፈላጊው ነገር ላይ ማተም አለባቸው፡፡

- የዚህ ቅርፅ ስራ የፊደላት ህትመት ሲሆን፡- ከቀኝ ወደ ግራ በመገልበጥ ቅርጹ ሊሰራ በተዘጋጀው ነገር ላይ መስራት አስፈላጊ እና ግዴታ መሆኑን አስገንዝግ/ቢ፡፡ ምክንያቱም የተሰራው ቅርጽ ሲታተም ወደ ቀኝ ዞሮ መታተም እንዳለበት ማወቅ አለባቸው፡፡
- የብሎክ ህትመት ስልት/ዘዴ/ ከብዙ ነገሮች መዘጋጀት ቢችልም ለመስራት ቀላል የሆኑ ነገሮች እንደ ድንች፣ጣውላ፣ ጎማ /ፕላስቲክ/ ፣ቀይስር ፣ካሮት እና ከመሳሰሉት ላይ መሰራት እንደሚችል በደንብ ግለጽላቸው፡፡

ከድንች መስራት

- ለዚህ ስራ ምቹ የኖነ ድንች ይምረጡ
- የተመረጠውን ድንች እኩል ሁለት ቦታ ይቁረጡት
- የተፈለገውን ዲዛይን በሁለት በተከፈለው ድንች ፊት /በተቆረጠው በኩል መስራት አለባችሁ፡፡
- የሰራኸውን ዲዛይን በመተው ዙሪያውን በስለት በመጠቀም ወደ ውስጥ በማጎድጎድ ወይም በሌላ መልክ ዲዛይኑን ከውስጥ ወደ ታች በማጎድጎድ እንዲሰሩ ማስገንዘብ፡፡
- ከዚህ በላይ ተሰርቶ የተዘጋጀውን ዲዛይን ቀለም በመንከር /በመቀባት/ ሊሰራበት ከተዘጋጀው ነገር ላይ ወደታች ተጭኖው ማተም እንዳለባቸው እና እንደገና እያነሱ በሌላ ነገር ላይ ደጋግመው እንዲያትሙ ግለጽላቸው፡፡
- በዚህ ስልት ወይም ዘዴ መስራት ስትጀምር ቀላል ጂኦ ሜትራዊ ዲዛይን ካላቸው ነገሮች ላይ በመነሳት አስፈላጊ መሆኑን ማስገንዘብ፡፡

በዚህ ስራ ውስጥ መጠናቀቅ የሚገቡ ነገሮች

- የዚህን ዲዛይን ቅርፅ ከውስጥ ለማውጣት እና ለመቁረጥ የምንጠቀምባቸው መሳሪያዎች ስለታም ስለሆኑ እንዳይቆርጣቸው መጠንቀቅ እንዳለባቸው ማስገንዘብ ፡፡
- ዲዛይኑ ወደ ውስጥ ሊጎደጉድ የሚገባው 3-4 ሚሊ ሜትር መብለጥ እንደሌለበት ማሳወቅ፡፡
- ዲዛይኑ በሚሰራበት ወቅት ወይም ግዜ እንዳይሰበር፣እንዳይሸረፍ እና እንዳይሰነጠቅ መጠንቀቅ አስፈላጊ መሆኑን ማስገንዘብ፡፡

ከዚህ በላይ የተሰጠውን የብሎክ ህትመት ስራ ሂደት ስልት ለተማሪዎች ካስገነዘብህ በኋላ ድንች ካገኘህ በድንች ፤ድንች ካጣህ የሚተካውን ነገሮች እንደ ቀይስር፣ካሮት፣ስኳር ድንች እና የመሳሰሉትን በመጠቀም ፊደል ወይም ቁጥር ቀ ላይ ቅርጽ ያለው ዲዛይን ሰርተህ/ሽ ለተማሪዎችህ/ሽ አሳይ፡፡ እርስ በራሳቸውም እንዲሰሩ በክፍል አበረታታቸው፡፡

2.የብሎክ ህትመት በድንች ክፍል ውስጥ ተለማምደው በኋላ ከጫማ ሶል ስማቸውን እላዩ ላይ ጽፊው እንደ ማህተብ እቤታቸው ሰርተው እንዲመጡ አበራታቷቸው፡፡

ማሳሰቢያ፡ የማህተም ስራውን በምስማቸው ሲሰሩ ፊደሎቹን ገልጠው እንዲቀርጹ ማድረግ አስፈላጊ ነው፡፡ ለምሳሌ ኦደ የሚል ማህተም ለመስራት ብንፈልግ እንደ አንደኛው ላይ ላዩን ገልበጠን እንጽፋለን ማለት ነው፡፡

1. **ዳኦ ፡ ይህ በሚገለበጥበት ግዜ** 2. **ኦዳን ይሰጣል፡፡**

2.2.2. የኮላጅ እና የሞዛይክ ስራ

1.ኮላጅ

ተግበር 4

መምህር/ት ይህ ይዘት ቀድመህ የተለያዩ ነገሮችን ለመጠቀም በቀላሉ ተዘጋጅተህ ተማሪዎችን የኮላጅን ትርጉም ፍቺ እንዲገነዘቡ አብራራላቸው፡፡ ለጥያቄ አራት መልስ ከዚህ በታች ባለው አብራራ፡፡ ኮላጅ ከፈረንሳይ አባባል የመጣ ሲሆን የተቆራረጠ ወረቀትን በአንድ ነገር ላይ የማጣበቅ (የማስያዝ) ዘዴ መላት ነው፡፡ ኮላጅ አርት ከሚሰራባቸው ስራዎች አንዱ ሆኖ በታዋቂ አርቲስቶች ከ1ኛው ምእተ አመት በፊት የተጀመረ ስራ ነው፡፡ አርቲስቶች በዚያን ግዜ የኮላጅ ስራን የጀመሩት የተለያዩ የቀለም ቅብ ስራ ወይም የመጽሀፍ ጽሁፍ ስራን በማቀናጀት መስራት ጀመሩ፡፡ በመጨረሻም የኮላጅን ትርጉም መረዳት አለመረዳታቸውን ለማወቅ የኮላጅን ትርጉም እና ምንነት ጠይቃቸው፡፡

በአበባ መልክ በምስር ፍሬ የተሰራ ምስል የሚያሳይ ነው፡፡ ብርቱካናማ መልክ ያለው በአበባው ላይ የሚታየው የተለጠፈው የተከካ የምስር ፍሬ ሲሆን መሃል እንብርት ላይ

የሚታየው ደግሞ እንደ ጥቁር ቀለም የሚመስለው ያልተከካ ድፍን ምስር የተሰራ ነው፡፡ ውብ እና የሚያማምሩ ስራዎች በዚህ መልክ መስራት ይቻላል፡፡

ልምምድ 2

ሀ. ለኮላጅ ስራ የሚያስፈልጉ ነገሮች

I.የሚጣበቁ ነገሮች

እንደ ወረቀት፣መጽሄት፣ፎቶዎች፣አፈር፣ልብስ ፣ጸጉር፣ሰር፣ቅጠል፣የአእዋፍ ላባ፣የእህል ፍሬ እና የጽዋትና የመሳሰሉትን እንደ አስገላጊነታቸው ቀድሞ ማዘጋጀት እንዳለባቸው መንገር እነዚህ ነገሮች አስፈላጊ ከሆኑ ቀለም በመቀባት ከተሰራው ነገር ጋር እንዲመሳል ማድረግ ይቻላል፡፡

II. የሚያጣብቁ ነገሮች

ለማያያዝ የሚያገለግሉ እንደ ኮላ፣ኡሁ፣ሙጫ፣ቁልቋል እና የመሳሰሉትን መጠቀም ይቻላል፡፡

III. የሚጣበቁበት ነገሮች

ወፍራም የሆኑ ነገሮች እንደ ወረቀት፣ካርቶን፣ ኮምፖርሳቶ፣ጠፍጣፋ እንጨት እና የመሳሰሉትን በማጣበቅ መስራት፡፡

ለ. የኮላጅ ስራ አሰራር ዘዴ

- የኮላጅን ስራ ለመስራት በቅድሚያ የሚሰራው የስዕል ዲዛይን በሚሰራው ነገር ላይ እንደ ጠፍጣፋ እንጨት፣ወፍራም ወረቀት እና የመሳሰሉት ላይ ቅድሚያ መነደፍ እንዳለበት አስገንዝባቸው፡፡
- የምናጣብቅባቸውንም ነገሮች ማዘጋጀት አለብን፡፡
- የተሰራው ንድፍ ላይ አስፈላጊ በሆነ ቦታ በጥንቃቄ ኮላ ወይም ማጣበቂያ መቀባት፡፡
- ለመጣበቅ የተዘጋጀው እንደ ወረቀት፣ጸጉር፣የዶሮ ላባ እና የመሳሰሉትን አስፈላጊ በሆነው ቦታ እንደሚሰራው ስራ መልክ እላዩ ላይ ማጣበቅ እንዳለባቸው አስመዝግብ፡፡
- በጥሩ ሁኔታ ያጣበቅናቸውን እስኪደርቁ ድረስ ከቦታው ሳናቀሳቅስ ማቆየት አለብን፡፡

የኮላጅ ስራን አሰራር ዘዴን ከዚህ በላይ ተዘርዝሮ እንዳየኸው ለተማሪዎች ካስገነዘብክ በኋላ ያለውን ቅደም ተከተል በመከተል ተማሪዎች ቀለል ያሉ ስዕሎችን በአካቢያቸው ከሚገኙ ነገሮች ላይ የኮላጅን ስራ እንዲሰሩ አበረታታቸው፡፡

2.ሞዛይክ

ውይይት 2

መምህር/ት በዚህ ይዘት ላይ አስቀድመው ከተዘጋጁ በኋላ የተለያዩ ምሳሌዎችን በመውሰድ እና በማሳየት ተማሪዎች የሞዛይክን ትርጉም ቀለል ባለ መንገድ መረዳት እንዲችሉ ግለጽላቸው፡፡ በተግባር 2.2.1. ላይ እንደተሰጠው መልሱን ከዚህ በታች እንዳለው ግለጽላቸው፡፡ የሞዛይክ ስራ እንደ ስነ-ኮላጅ በስዕል/ምስል/ ፣ዲዛይን እና በፓተርን እንደሚሰራበት ሆኖ ጠጣር ከሆኑ ነገሮች ላይ እንደሚሰራ አስገንዝቧቸው፡፡ ይህ ሙያ የረጅም ዘመን ታሪክ ያለው ስለሆነ በዱሮ ግዜ ቤተ-እምነቶችን እና ቤተ-መንግስት ለማስዋብ ወይም ይጠቀሙበት እንደነበረ እና ከኮላጅ ስራ በፊት እንደተጀመረ ታሪክ እንደሚገልጽ አስገንዝቧቸው፡፡ በአሁኑ ግዜ በሀገራችን በተለያዩ ቦታዎች ላይ እየተሰራበት መሆኑን ንገሯቸው፡፡ በሆቴሎች፣በሎጆች፣በካፌዎች እና በመዝናኛ ቦታዎች በተለያዩ ሁኔታ እየተሰራበት ነው፡፡ ከዚህ በታች ያለውን የሞዛይክ ስራ ተማሪዎች በደንብ እንዲያዩት አድርግ፡፡ ተማሪዎች በሚኖሩበት አካባቢ ከዚህ በታች ያለውን ስራ የሚመስል ተሰርቶ ያለ ከሆነ ተማሪዎቹን ጠይቃቸው፡፡ ካለ እንዴት ባለ ነገር እንደተሰራ ተማሪዎቹን ጠይቀህ ለክፍል እንዲገልጹ አድርግ፡፡ በመጨረሻም ተማሪዎቹ ስለ ሞዛይክ ምንነት እና ትርጉም ተረድተው ከሆነ እና ያልገባቸው ከሆነ ለማወቅ ጥያቄ ጠይቁ፡፡

የሞዛይክ ስራን የሚያሳይ ሥዕል

ተግባር 3

ቀለም ካለው ወረቀት የሞዛይክ አሰራር ዘዴ /ስልት/

ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ነገሮች /ለሞዛይክ ስራ የሚረዱን ወረቀቶች/ ተማሪዎች በሚያገኙት ውስጥ ተግባሩን ወይም ድርጊቱን በግል በግል አሰራቸው፡፡ መምህር/ት ስራውን ቀድመህ አጠገባቸው ሆነህ እያሰራህ እንዲሰሩ እያሳየሀቸው ሂድ፡፡ ወደ ስራው ከመግባታቸው ወይም ከመግባትሽ በፊት ስለስራው ከዚህ በታች ያለውን የአሰራር ሂደት እንዲገነዘቡ አድርግ፡፡

1. የፕሮጀክት ዝግጅት

ነጭ ወረቀት አዘጋጅ ነጭ ካርቶን በነጭ ወረቀት ልክ እኩል አድርገህ ቀረጥ፡፡ ተማሪዎችህን እንደአንተ እንዲያዘጋጁ እን እንዲቆርጡ አድርግ፡፡ ማለትም ሞዛይክ እላዩ ላይ የሚሰራበት ማለት ነው፡፡

2. ዲዛይን ማዘጋጀት

ቀላል የዲዛይን ቅርጽ ያለው የተለያየ አበባ፣ወፍ፣አሳ፣እና አትክልት በመጠቀም ነጭ ወረቀት ላይ ብደፍ፡፡ እነሱም እንዲነድፉ አድርግ፡፡ የሰራኸን ንድፍ እና ተማሮዎች የሰሩትን ንድፍ ቀላል እና ግልጽ መሆን አለበት፡፡

3. እንደሞዛይክ የሚሆን ወረቀት ማዘጋጀት

በቅድሚያ የተለያዩ ቀለሞች ያላቸውን እና ቀለሙ ከዲዛይን ጋር የሚሄድ ወይም የሚስማማ አይነት ምረጥ፡፡ ተማሪዎችህንም አስመርጥ፡፡ (እነደ ሞዛይክ) ጨሌ ትጠቀምበታለህ ማለት ነው፡፤ የመረጥከውን የቀለም ቅብ ወረቀት ክብ፣አራት ማዕዘን(ሬክታንግል) አስኬር እና ሦስት ጎን እስከ 0.5 ሳ.ሜ. ወይ 1 ሳ.ሜ. ያልበለጠ በመቀነስ በመቆራረጥ አዘጋጅ፡፡ ተማሪዎችም ያዘጋጁ፡፡

4. ማጣበቂያ/ማያያዣ/ሙጫ

በነጭ ወረቀት/ካርቶን ላይ የሰራኸውን ዲዛይን በተመለከተ ኮላ፣ኡሁ፣ የዛፍ ሙጫ እና የመሳሰሉትን በመጠቀም የቆራረጥከውን ባለቀለም ወረቀት በተፈለገው መጠን በማጠጋገት አያያዝ፡፡ ተማሪዎችም ልክ አንተ እንደሰራኸው ይስሩ፡፡ አጣብቀህ ከጨረስህ በኋላ እንዲደርቅ አድርግ፡፡

ልምምድ 4

መምህር/ት ከዚህ ባላይ የገለጸውን የሞዛይክ አሰራር ሂደት በመከተል ተማሮዎችህ/ሽን ከአካባቢያቸው በሚገኙ ነገሮች እንዲሰሩ አድርግ፡፡ ከሰሩ በኋላ የስራው ሂደት ውስጥ ያስቸገራቸውን ነገሮች በጋራ እንዲወያዩበት እና ጠንካራና ደካማ ጎንን ማሻሻልና ማዳበር እንዳለባቸው እና እንዲደናነቁ አድርግ፡፡ በመጨረሻም ገንቢ ሀሳብ ስጧቸው፡፡

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጠ ክፍለ ግዜ………………9

ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉት የሚገባቸው የመማር ብቃት፡

ከዚህ ትምህርት ይዘት መጨረሻ ፡

1.3. ጋሻን በመጠቀም ቲያትር ያሳዩ፡፡

አልባሳት እና ጋሻን በመያዝ ቲያትር ያቀርባሉ፡፡

2. የዚህ ይዘት ዋና ነጥብ፡

አልባሳት እና ጋሻን በመያዝ ቲያትር ያቀርባሉ፡፡

3. የይዘት መግለጫ

ይህ ርዕስ ተማሪዎች አለባበስ እና ቁሶችን በመጠቀም ቲያትር እንዲያቀርቡ የሚመራ ነው፡፡ ይህም ተማሪዎችን ባቀረቡት ጭውውት ታሪክ ላይ ተመስርቶ የተኩትን ገጸ ባህሪ እውነት በማድረግ እንዲያሳዩ እርዳ፡፡ አለባበስ እና ቁሶችን በቤታችሁ እና በአካባቢያችሁ ከሚገኝ በመጠቀም ሳይጨናነቁ ቀለል ባለ መንገድ ማሳየት፡፡

4. **የመማር ማስተማር ዘዴ**

- የቡድን ውይይት
- የእርስ በእርስ ውይይት እና የሙሉ ክፍል ውይይት
- በማሳየት
- መግለጫ በመስጠት
- ጥያቄና መልስ
- ፕሮጀክት
- ሙከራ
- ልምምድ

የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች፡

- የሚለማመዱበት ክፍል (የቲያትር አዳራሽ)

- የተለያዩ አልባሳትና ለልምምድ የሚሆኑ ቁሶች

የመምህሩ ድርሻ

- በዚህ ርእስ የተሰጠውን ድርጊት አስተምረው መግለጫ ከመስጠትዎ በፊት ተማሪዎች ቡድን እርስ በእርሳቸው እንዲወያዩ አድርግ፡፡
- የተለያዩ ሙያ ላይ የተሰማሩ ሰዎች የሚለብሱትን የልብስ አይነቶች እያጣቀስክ ልዩነታቸው ላይ እንዲወያዩ አድርግ፡፡
- ተማሪዎች ትምህርት ቤት ውስጥ ምን አይነት ልብስ እንደሞለብሱ ሰዎች ለስራ እና ለተለያዩ ፕሮግራሞች የሚለብሱትን የልብስ አይነቶችን በመጠየቅ ለተማሪዎች ካስረዳችሁ በኋላ ወደ መገልጫ ልትገባ ትችላለህ፡፡
- በዚህ ርዕስ ውስጥ ከዚህ በታች በተዘረዘሩት ሀሳቦች ላይ እንዲያተኩሩ አድርግ፡፡
- የተሰጡ ድርጊቶች የግል ስራ፣የቡድን ስራ፣የክፍል ስራ፣የቤት ስራ፣እና ፕሮጀክት እንዲሰሩ ምራቸው፡፡
- ተማሪዎች የተለያዩ ስራ ያላቸው ሰዎች አለባበስ እንዲያዩ አድረግ፡፡
- አጭር ተውኔት ሰርተው የተለያዩ ልብስ ተጠቅመው እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡ ለምሳሌ አርሶ አደር፣ዶክተር፣እብድ እና የመሳሰሉት ሊሆኑ የችላሉ፡፡
- ተማሪዎች ሊጎናጸፉት ከሚገባቸው ክህሎት በታች ከሆኑ የክለሳ ትምህርት በማዘጋጀት እርዳታ አድርጉላቸው፡፡
- ተማሪዎች ሊጎናጸፉት ከሚገባቸው ክህሎት በላይ ከሰሩ መበረታታት አለባቸው፡፡ እንዲሁም ነጥብ ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ ተረድቻለሁ ብለው እንዳይዘናጉነና መቀጠል እንዳለባቸው አበረታታቸው፡፡

የተግባር 5 መልስ

1. የተለያዩ ስራ የሚሰሩ ሰዎች የልብስ አይነት ተመሳሳይ አይደለም፡፡ ለምሳሌ አስተማሪ ሊያስተምር ሊያስተም ወደ ክፍል ሲገባ የደንብ ልብስ ይለብሳል፡፡ እንዲሁም አርሶ በስራ ግዜ የሚለብሰው እና መንገድ ሲሄድ የሚለብሰው ልብስ የተለያየ ነው፡፡ እንዲሁም ፖሊስ፣ወታደር፣ትራፊክ በስራ ቦታ ላይ የሚለብሱት እና ሌላ ግዜ የሚለብሱት ልብስ ይለያያል፡፡ እንገዲህ ልብሶቻቸውን እያየን ስራቸውን መለየት እንችላለን፡፡ መምህር/ት ከላይ ከተጠቀሱት ሰዎች ተማሪዎች ጥቂቶቹን ተክተው እንዲጫወቱ አድርግ፡፡

የተከታታይ ምዘና ዘዴዎች

- የቡድን ውይይት
- የእርስ በእርስ ውይይት እና የሙሉ ክፍል ውይይት
- በማሳየት
- መግለጫ በመስጠት
- ጥያቄና መልስ
- ፕሮጀክት
- ሙከራ
- ፈተና
- ስም መጥሪያ

የምዕራፍ ሁለት መልመጃ መልስ

I. 1.እውነት 2. እውነት 3. እውነት 4. እውነት 5. እውነት 6. ሐሰት 7. እውነት 8. እውነት 9. እውነት 10. እውነት

II. 1. ሐ 2. መ 3. ለ 4. ሐ 5. ሐ 6. ለ 7. መ 8.ለ 9.ሐ

III. 1.

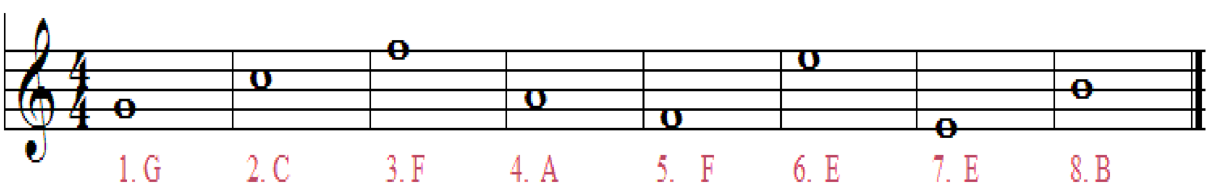

2.

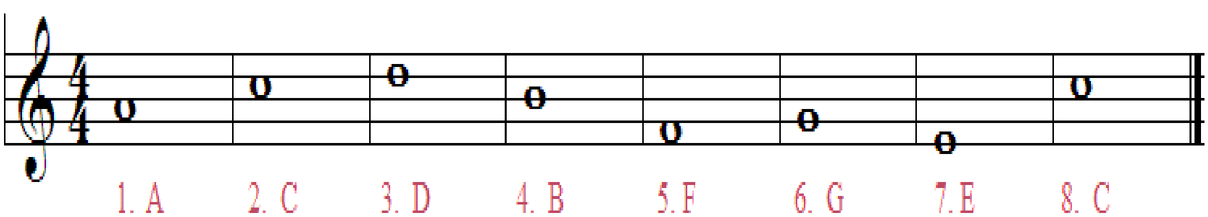

3.

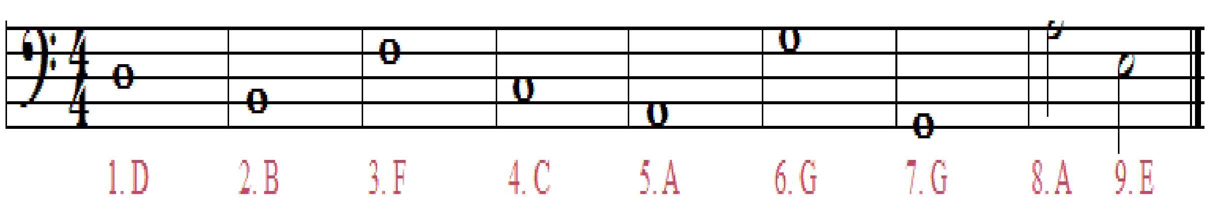

4.

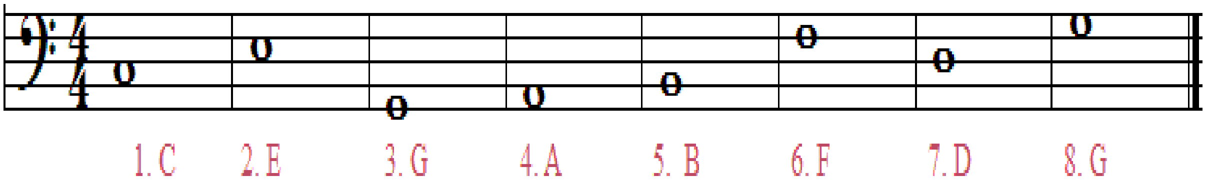

5. ፓፒረስ
6. እስቴንስል

ምዕራፍ ሦስት

የባህል እና የታሪክ ተጨባጭ ሁኔታ

ለዚህ ትምህርት ምዕራፍ የተሰጠው ክፍለ ግዜ…………20

በዚህ ምዕራፍ ትምህርት ላይ የሚጠበቁ ውጤቶች፡

- በዚህ መዕራፍ መጨረሻ ላይ ተማሪዎች የተለያየ ሙዚቃ ክሊፖችን ለይተው ያውቃሉ፡፡
- ህብረተሰቡ የሚጠበቀምበትን ውዝዋዜ ውስጥ አንድ ትገልጻለህ፡፡
- የተለያዩ ስን-ጥበባትን ያገናዝባሉ፡፡
- የዋሻ ስነ-ጥበብን ያደንቃሉ፡፡
- በስነ-ጥበብ አፈ-ታሪክን ያሳያሉ፡፡
- ተረት ተረት እና ትርክት በስነ ጥበብ ጫወታ ያሳያሉ፡፡

መግቢያ፡

ባለፉት ምዕራፎች ውስጥ የሙዚቃ ኖታን ስም መሰየም፣ክሌፎችን መጻፍ እና መጠቀም ተምራችኋል፡፡ በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ደግሞ የተለያዩ ባህላዊ ሙዚቃ እና ውዝዋዜ ህብረተሰቡ የሚጠቀሙበትን ትማራላችሁ፡፡ በተጨማሪም የሰው ልጅ በድሮ ግዜ እንደ አሁኑ ቤት ሰርቶ መኖር ሳይጀምር በፊት ዋሻ ውስጥ ይኖሩ እንደነበር ታሪክ ያስረዳል፡፡ የዋሻው አካል ጠፍጣፋ /ዝርግ/ ድንጋይ ላይ የተለያዩ የስነ-ጥበብ ስራ በመስራት ሀሳባቸውንና ስሜታቸወን ይገልጹበት ነበር፡፡ እንዲሁም የአፈ ታሪክ ምንነትን ካስተማርክ በኋላ በቃል የሚነገር ታዋቂ የአፈ-ታሪክን ወደ ስነ-ጥበብ በመቀየር የሚጽፉ ይሆናል፡፡

የምዕራፉ ዋና ዋና ርዕሶች

3.1. ህብረተሰቡ የሚጠቀምባቸው የባህል ሙዚቃ እና የውዝዋዜ አይነቶች (7)

3.2. ታሪካዊ የስነጥበባት አይነቶች (የዋሻ ጥበባትና የቀለም ቅብ) 6

3.3. ስነ-ቃል መንገር የተሰጣ ክፍለ ግዜ (7)

3.1 ህብረተሰቡ የሚጠቀምባቸው የባህል ሙዚቃ እና የውዝዋዜ አይነቶች

. ለዚህ ርዕስ የተሰጠው የክፍለ ግዜ ብዛት.................7

- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጸፉት የሚገባው የመማር ብቃት፡
- ከዚህ ትምህርት መጨረሻ በኋላ :-
  - የባህል ሙዚቃ አይነቶችን ይለያሉ፡፡ ህብረተሰቡ የሚጠቀምበትን ውዝዋዜ ያደንቃሉ፡፡

3.1.1. የባህል ሙዚቃ ዓይነቶች

ለዚህ ርዕስ የተሰጠው የክፍለ ግዜ ብዛት.................3

- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጸፉት የሚገባው የመማር ብቃት፡
- ከዚህ ትምህርት መጨረሻ በኋላ :-
- የባህል ሙዚቃን በመለየት ያብራራሉ፡፡
- የባህል ሙዚቃን ምንነት ይናገራሉ፡፡
- መምህር/ት የባህል ሙዚቃ አይነቶች የሚለውን ይዘት ከመጀመርህ በፊት የተሰጡትን የግንዛቤ ጥያቄዎች ላይ ተማሪዎች እንዲወያዩ በማድረግ የውይይቱን ፍሬ ሀሳብ ከገለጽህ በኋላ በቂ ማብራሪያ ስጥ/ጪ፡፡

የትኩረት ጥያቄ

የባህል ሙዚቃ አይነቶች እነማናቸው

7. **የመማር ማስተማር ዘዴ**

- የቡድን ውይይት
- የእርስ በእርስ ውይይት እና የሙሉ ክፍል ውይይት
- በማሳየት
- መግለጫ በመስጠት
- ጥያቄና መልስ
- ፕሮጀክት
- ሙከራ
- ልምምድ

የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች፡

- የሚለማመዱበት ክፍል (የቲያትር አዳራሽ)
- አስፈላጊ የሆኑ መሳሪያዎች

የመምህሩ ድርሻ

- ባለፈው የትምህርት ርእስ ውስጥ ስለ ክሊፎች እና የሙዚቃ ሰሌዳን ተምራችሁ ያገኛችሁትን ግንዛቤ ከለየህ በኋላ የእለቱን የትምህርት ይዘት መለየት ትችላለህ፡፡
- ተማሪዎች ስለ ባህላዊ ሙዚቃ ዓይነቶች በቡድን እንዲወያዩ አድርገህ የውይይቱን ውጤት ለክፍል እንዲያብራሩ አድርግ፡፡
- በዚህ ትምህርት ርዕስ ውስጥ የተሰጡ ድርጊቶች ላይ በፊት ያገኙትን ችሎታ እና እውቀት በመገንዘብ ሀሳባቸውን በማብራራት እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡

  ማሳሰቢያ፡ መምህር/ት ተማሪዎች በአካባቢያቸው የሚገኙትን የባህል ሙዚቃ በማጥናት ለክፍል ዘገባ እና በድርጊት እንዲያሳዩ አድርግ/ጊ

5. ተከታታይ ምዘና፡-

   - ከመጀመሪያዎቹ ድርጊቶች እና ጥያቄዎች ውስጥ የተወሰኑትን የክፍል እና የቤት ስራ እንዲሰሩ አድርግ፡፡
   - ለስራቸው በቂ የሆነ ገንቢ ሀሳብ በጊዜው መስጠት ይገባሃል፡፡
   - ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉጽ ከሚገባቸው ብቃት በላይ የሰሩትን ማበረታታት ይገባል፡፡ እንዲሁም ጥንካሬያቸው ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ ሁሉንም አውቄያለሁ ብለው እንዳይዘናጉ እና ችላ እንዳይሉ በርትተው እንዲሰሩ መበረታት አለባቸው፡፡ ተማሪዎቹን ድርጊት አንድ በአንድ መዝግበህ በሰነድ መልክ ያዝ፡፡
   - ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉት የሚገባቸው ብቃት በታች የሚሰሩትን ተማሪዎች በተጨማሪ መበረታታት /እገዛ/ ያስፈልጋቸዋል፡፡ እነዚህ ተማሪዎች በትርፍ ግዙ ከትምህርት ውጪ ልዩ ትኩረት በመስጠት እንዲማሩ አድርግ፡፡

     ማሳሰቢያ፡- መምህር/ት በአካባቢያችን የሚገኙ ብዙ የባህል ሙዚቃ አይነቶች አሉ፡፡ ከእነርሱም ውስጥ ተማሪዎች ከአካባቢያቸው በመጠየቅ እና በመገንዘብ በድርጊት 1 እና 2 መሰረት እንዲዘግቡ እና እንዲያሳዩ አድርግ፡፡

የድርጊት 1/አንድ/ መልስ፡-

- ከሰርግ ዘፈን ውስጥ ሙሽራው/አግቢው/ ወደ ሚሽራዋ ቤት ሲሄድ በአካባቢያቸው ምን ተብሎ እንደሚዘፈን የቤት ስራ በመስጠት ጠይቀው እንዲመጡ እና ለክፍል እንዲገልጹ አድርግ፡፡

የድርጊት ሁለት/2/ መልስ፡-

- ሴት ልጅ ስትወልድ የሚዘፈን ዘረን ቤተሰባቸውን ጠይቀው እንዲመጡ እና ለክፍል እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡

3.1.2. የባህል ውዝዋዜ አይነቶች

1. ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጠው ክፍለ ግዜ……………………..4
2. ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉ የሚገባቸው የመማር ብቃት፡

ከዚህ ትምህርት መጨረሻ በኋላ

- የኦሮሞ ባህላዊ ውዝዋዜ አይነቶች ለይተው ይገልጻሉ፡፡
- የአካባቢያቸውን ውዝዋዜ በተግባር ያሳያሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴ/ስልት/

- የቡድን ፣የጥንት ፣ ሙሉ ክፍል ውይይት
- ገላጻ
- ጥያቄና መልስ
- ልምምድ

የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች፡

የዚህን ትምህርት ርዕስ ይዘት ለማስተማር የሚያስፈልጉ መርጃ መሳረያዎች፡፡

- የመለማመጃ ክፍል
- አልባሳት

የመምህሩ ድርሻ

- ባለፈው የትምህርት ርእስ ውስጥ ስለ ባህል ሙዚቃ ተማሪዎች ያገኙትን ግንዛቤ ከለየህ በኋላ የእለቱን የተምህርት ይዘት ማስጀመር ይቻላል፡፡ ተማሪዎች ስለ ባህላዊ ውዝዋዜ በቡድን እንዲወያዩ በማድረግ ውጡቱን /የደረሱበትን/ ሀሳብ ለክፍል እንዲገልጹ አድርግ/ጊ፡፡

- በእነዚህ ትምህርት ርዕሶች ውስጥ ከተሰጡት ድርጊቶች ያገኙትን ችሎታ እና እውቀት በመገንዘብ ወደ ገለጻ ከመግባትህ በፊት ለማበረታታት ያልገባቸው ነገር ካለ በቡድን እንዲወያዩ እና ሀሳባቸውን እንዲገልጹ አድርግ፡፡

ተከታታይ ምዘና

ከመጀመሪያዎቹ ጥያቄዎች እና ድርጊቶች የተወሰኑትን በክፌል እና በቤት ስራ መልክ እንዲሰሩ አድርግ/ጊ፡፡

ለሰሩት ስራ ትክክለኛ የሆነ ገንቢ ሀሳብ በጊዜ ስጣቸው፡፡

- ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉጽ ከሚገባቸው ብቃት በላይ የሰሩትን ማበረታታት ይገባል፡፡ እንዲሁም ጥንካሬያቸው ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ ሁሉንም አውቄያለሁ ብለው እንዳይዘናጉ እና ችላ እንዳይሉ በርትተው እንዲሰሩ መበረታት አለባቸው፡፡ ተማሪዎቹን ድርጊት አንድ በአንድ መዝግበህ በሰነድ መልክ ያዝ፡፡
- ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉት የሚገባቸው ብቃት በታች የሚሰሩትን ተማሪዎች በተጨማሪ መበረታታት /እገዛ/ ያስፈልጋቸዋል፡፡ እነዘህ ተማሪዎች በትርፍ ግዙ ከትምህርት ውጪ ልዩ ትኩረት በመስጠት እንዲማሩ አድርግ፡፡
- መምህር/ት ተማሪዎች ድርጊት ሶስት/3/ በቡድን በቡድን ሆነው በድርጊት እንዲያሳዩ ሁኔታውን አመቻች/ቺ፡፡

  የድርጊት ሦስት /3/ መልስ

  በዚህ ድርጊት ውስጥ ተማሪዎች በቡድን በቡድን ሆነው የአካባቢያቸውን የባህል ውዝዋዜ በድርጊት/በተግባር ለክፍል እንዲያሳዩ አድርግ/ጊ፡፡

3.2 ታሪካዊ የስነጥበባት አይነቶች (የዋሻ ጥበባትና የቀለም ቅብ)

3.2.1 የዋሻ ስነጥበባት

ለዚህ ትምህርት ርዕስ ተሰጠው ክፍለ ግዜ…………6

ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉ የሚገባቸው ብቃት፡

- ተማሪዎች ከዚህ ትምህርት ርዕስ በኋላ
- የዋሻ አርት ፍቺ /ትርጉም/ ይናገራሉ፡፡
- የሰው ልጅ በድሮ ዘመን ዋሻ ውስጥ ሲኖር በነበረበት ዘመን ምን ምን ዓይነት ጥበባት እንደተሰሩ ይናገራሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴ /ስልት/

- የቡድን፣የጥንድ እና በሙሉ ክፍል ውይይት
- ማስመሰል
- በማሳየት
- በመለማመድ
- ጥያቄና መልስ
- የፕሮጀክት ስራ ዘዴ/ስልት
- ገለጻ
- ጥያቄ እና መልስ

የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች

የዚህ ትምህርት ርእስ ይዘት ለማስተማር የሚያስፈልጉ መረጃ መሳሪያዎች

የመለማመጃ ክፍል

ሥዕል /ምስል/

ፖስተር

የመምህር/ት ድርሻ

- መምህር/ት ተማሪዎች በአካባቢያቸው ስለ ሚገኝ ዋሻ ከዚህ በፊት ጠይቀው ያገኙትን ግንዛቤ እንዲገልጹ በማድረግ ይህንን ምዕራፍ ማስጀመር ይቻላል፡፡
- ተማሪዎች ስለ ዋሻ ምንነት እና ፍቺ/ትርጉም/ በየግል ከሰሩ በኋላ በቡድን በቡድን እንዲወያዩበት አድርግ፡፡

- የውይይታቸውን ውጤት ለክፍል ተማሪዎች እንዲያቀርቡ ሁኔታዎችን አመቻች፡፡
- በንዑስ ርእሶች ስር የተሰጡት ተግባራት ተማሪዎች ቀደም ሲል የነበራቸውን ችሎታ እና እውቀት በመገንዘብ እና ተማሪዎችን ለማነቃቃት ስለሚያገለግል ከመግባትዎ በፊት በቡድን ተወያይተው ሃሳባቸውን ለተማሪዎች እንዲገልጹ ካደረክ ተማሪዎቹ እንዲነሳሱ ያደርጋቸዋል፡፡
- ከመጀመሪያዎቹ ተግባሮች እና ጥያቄዎች ውስጥ የተወሰኑትን ለክፍል ስራና ለቤት ስራ እንዲሰሩ ማድረግ ትችላለህ፡፡
- ተማሪዎች ለሰሯቸው ስራዎች ትክክለኛ ሀሳብ በጊዜው መስጠት አለብህ፡፡ አንተ በምታስተምርበት ክፍል ውስጥ ከሚፈለገው ችሎታ በላይ የሚሰሩ ከሆነ ሊበረታቱ ይገባል፡፡ እንዲሁም ጥንካሬያቸው ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ በጣም አውቄያለሁ እችላለሁ ብለው መሻሻል እንዳይቀንሱ እና በጉብዝና መቀጠል መጨመር እንዳለባቸው በርትተው እንዲሰሩ ማበረታታት እና መከታተል ያስፈልጋል፡፡
- ተማሪዎች ከተፈለገው ችሎታ በታች ከሆኑና ከሌሎች ተማሪዎች ዝቅ ብለው ከተገኙ ተጨማሪ እርዳታ እና ክትትል ያስፈልጋቸዋል፡፡ የተለየ ትኩረት እና ተጨማሪ እገዛ በትርፍ ግዜያቸው ሊሰጣቸው ይገባል፡፡ የእየአንዳንዳቸውን ስራና ተግባር መዝግብ፡፡ የማትመዘግብ ከሆነና የሰሩት ተግባር የማይታይላቸው ከሆነ ስራቸው ዋጋ እንደሌለው በመቁጠር እየሰነፉ ይሄዳሉ፡፡

ተከታታይ ምዘና

- የግል እና የቡድን ጽብረቃ
- ፖርትፖሊዮ/ዘገባ/
- የቃል ጥያቄ
- ሙከራ
- ፈተና
- የግል እና የቡድን ፕሮጀክት

የውይይት መልስ

ማሪዎች በአካባቢያቸው ዋሻ አይተው እንደሚያውቁ ጠይቃቸው

- አይተው የሚያውቁ ከሆነ ዋሻ ምን እንደሆነ በቡድን ውይይታቸው እንዲያብራሩ አድርግ፡፡ እንዲሁም በአከባቢያቸው ታዋቂ ዋሻ ካለ ስለ ዋሻው በቡድን ተወያይተው ለቡድናቸው እንዲገልጹ አበረታታ፡፡ በአካባቢያቸው የሚገኘው ዋሻ

ተነስተህ የዋሻ ጥበብ ማለት ምን ማለት እንደሆነ ከዚህ በታች እንዳለው አስገንዝባቸው፡፡ ተማሪዎች በግልም ሆነ በቡድን በአካባቢያቸው ታዋቂ የሆነ ወሻ ካለ ጠይቃቸው፡፡ የሚያውቁትን ለክፍል እንዲገልጹ አድርግ፡፡ ገለጻ ካደረጉ በኋላ ስለ ዋሻው ታሪክ የሚውቁትን ወይም የሰሙትን እንዲገነዛዘቡ አድርግ፡፡ በአጠቃላይ የዋሻን ትርጉም ምን ማለት ነው ለሚለው ከዚህ በታች እንዳለው አስገንዝባቸው፡፡ ዋሻ ማለት የድንጋይ አካል ወይም ትልቅ ዛፍ ግንድ በአንድ በኩል በር /ክፍት ቀዳዳ/ ያለው ማለት ነው፡፡ ዋሻ ማለት ትልቅ ድንጋይ ወይም የመሬት አካል በአንድ በኩል በር ወይም ቀዳዳ ኖሮት የሰው ልጅ ከድሮ ጀምሮ እንደአሁን ከፈለገው ነገር ቤት ሰርቶ ውስጡ መኖር ሳይጀምር በፊት መጠለያ አድርጎ ሲኖርበት የነበረ ማለት ነው፡፡

የዋሻ ጥበብ ማለት በድሮ ግዜ በዋሻ ግድግደዎች ላይ ሲሰሩ የነበሩ ስዕሎች ምስሎች ማለት ነው፡፡ የሰው ልጅ ከድሮ ጀምሮ ፍላጎቱን፣ስሜቱን፣ሀሳቡን እና የመሳሰሉትን በጥበብ ሲገልጽ እንደኖረ ታሪክ ይገልጻል፡፡ ለዚህ ደግሞ ምስክር(ማረጋገጫ) የሚሆን የዋሻ ጥበብ ነው፡፡ የሰው ልጅ ከድሮ ጀምሮ ዋሻ ውስጥ ሲኖር የዋሻው አካል ላይ በቀለም ቅብ የተለያዩ ምስሎችን (ስዕሎችን) ይሰሩ የበሩት የዋሻ ጥበብ ይባላል፡፡ ከዚህ በታች ያለውን በድሮ ግዜ ዋሻ ውስጥ ተሰርተው የነበሩ ከተማሪው መፅሀፍ ላይ ያለውን እይ እና የዋሻ ጥበብ በይበልጥ እንዲረዱ አድርግ፡፡

ሥዕል ገጽ 74

ውይይት 2

መምህር/ት ተማሪዎች በሚኖሩበት አካባቢ ያሉ ሰዎች የሚኖሩት እነሱም የቤት ግድግዳ፣ትምህርት ቤት፣ በጤና ጣቢያ እና በመሳሰሉት ላይ ቀለም ሲቀባ አይተው የሚያውቁ ከሆነ ጠይቃቸው፡፡ አይተው የሚያውቁ ከሆነ እንዴት እንደሚቀባ በጥንድ ወይም እንደ አቀማመጣቸው እንዲወያዩ አድርግ፡፡ የተወያዩትን ለክፍል እንዲገልጹ ካደረግህ በኋላ በአጠቃላይ ሀሳብ ስለቀለም ቅብና ምንነት እነደከዚህ በታች እንዳለው ግብረ መልስ ስጣቸው፡፡

- የቀለም ቅብ የሰው ልጅ ከድሮ ዘመን አንስቶ ሀሳቡን፣ምኞቱት፣ስሜቱን እና አኗኗሩን ሲገልፅበት ከኖረ አንዱ መሆኑን በአካባቢያቸው የሚኖሩ ተፈጥሯዊ እና

ሰው ሰራሽ ነገሮችን በተለያዩ ቀለማት በመታገዝ የሚሰራበት ነው፡፡ የቀለም ቅብ ስራ ከቀለም ቅብ ስራ የሚለየው በቀለም ታግዞ በመሰራቱ ነው፡፡

- የቀለም ቅብ ስራ ከተለያዩ ነገሮች ላይ መሰራት ይችላሉ፡፡ ለምሳሌ፡- የውሃ ቀለም እና የዘይት ቀለም እና የመሳሰሉት ይሰራል፡፡ የቀለም ቅብን ለመስራት የሚያገለግሉ ቀለማት በፈሳሽ እና በጠጣር መልክ የሚሰሩ ናቸው፡፡

3.3 አፈ-ታርክ መንገር

ለዚህ ርዕስ የተሰጠ ክፍለ ግዜ……………….7

ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉ የሚገባቸው የመማር ብቃት

ከዚህ ርዕስ መጨረሻ ላይ ተማሪዎች

- አፈ-ታሪክን በትያትር ታሳያላችሁ፡፡
- ተረት ተረት እና ትርክትን በቲያትር ተውኔት ያሳያሉ፡፡

የዚህ ርዕስ አንኳር ነጥቦች

- ጌረርሳ
- ተረት ተረት
- ትርክት
- እንቆቅልሽ
- መዝሙር
- ምሳሌያዎ አነጋገር

የይዘት ገለጻ

አፈ-ታሪክ በንግግር መልክ የሚቀርብ ሆኖ ዜማ ተሰጥቶበትም ሆነ ሳይሰጥበት ሊቀርብ የሚችል የፈጠራና የስነ-ጥበብ አካል ሆኖ በተለያዩ የማህበረሰብ ጉዳይ ላይ የሚያተኩር ነው፡፡ አፈ-ታሪክ ማለት በኦሮሞ ህዝብ ዘንድ የህዝቡ ፈጠራ ሆኖ በንግግር መልክ ከትውልድ ወደ ትውልድ ተላልፎ የመጣ ነው፡፡ የኦሮሞ ህዝብ ባህሉን ሃይማኖቱን፣ፍልስፍናውን፣ታሪኩን፣ስነ-ምግባሩን እና እሴቱን በንግግር መልክ ከትውልድ ወደ ትውልድ እያስተላለፈ ነበር፡፡ አሁንም እያስተላለፈ ነው፡፡ ይህ አፈ-ታሪክም በተለያየ ክፍል ይከፈላሉ፡፡

እነሱም፡ ጌረርሳ፣እንቆቅልሽ፣ምሳሌያዎ አነጋገር፣ተረት ተረት፣ትርክት፣መዝሙር እና የመሳሰሉት ናቸው፡፡

በተውኔት ጽሁፍ መልክ የቀረበ ተረት፡

ሶስት ሰዎች

በድሮ ጊዜ ሶስት ሰዎች የአንድ ሰውዬን ልጅ ሊያገቡ ሰው ላኩበትአንዱ ብልጥ ሁለተኛው ጀግና ሦስተኛው ደገሞ ፈሪ ነበር፡፡ ልጁን ለጋብቻ የተጠየቀው ሰውዬ የሀሩን ሽማገሌዎች ጠርቶ ልጅቷን ለማን እንደሚድር አማከራቸው፡፡ ሽማግሌዎቹም

ተራበተራ ሀሳባቸውን አቀረቡ፡፡ አንደኛው ሰውዬ ልጅህን ለጀግናው ሰወዬ ዳራት አለ፡፡ ሌላኛው ግን ልጅህን ለጀግናውም ለፈሪውም አትዳራት ለብልጡ ሰውዬ ዳራት አለው፡፡ ጀግናው ጀግንነቱን አምኖ ስለሚዋጋ እንደአጋጣሚ ሊሞት ይችላል፡፡ ፈሪውም ለሁሉ ሰው ይሰግዳል፡፡ ብልጡ ግን ሁለኑም ነገር በብልሃት ያደርጋል፡፡ ስለዚህ ልጅህን ለብልጡ ሰውዬ ዳራት ብሎ ስበሰባቸውን ጨረሱ ይባላል፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴ /ስልት/

- የቡድን፣የጥንድ እና በሙሉ ክፍል ውይይት
- ማስመሰል
- በማሳየት
- በመለማመድ
- ጥያቄና መልስ
- የፕሮጀክት ስራ ዘዴ/ስልት
- ገለጻ
- ጥያቄ እና መልስ

የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች

የዚህ ትምህርት ርእስ ይዘት ለማስተማር የሚያስፈልጉ መረጃ መሳሪያዎች

የመለማመጃ ክፍል

የተለያዩ አልባሳት እና ለቲያትር የሚሆኑ ቁሶች

የመምህር/ት ድርሻ

- በዚህ ተግባር ውስጥ ተማሪዎች የአፈ-ታሪክ ምንነት እርስ በእርሳቸው እንዲነጋገሩ በማድረግ በተማሪዎች ውይይት የመማር ማስተማር ሂደትን መጀመር ትችላለህ፡፡ የኦሮሞ አፈ-ታሪክ እና ጌረርሳ፣ ተረት ተረት፣ እንቆቅልሽ እና የመሳሰሉትን እርስ በእርሳቸው እንዲነጋገሩ እና እንዲወያዩበት አድርግ፡፡ በዚህ ሂደት ውስጥ፡-
- ተማሪዎች መጽሀፍ ውስጥ ተጽፎ ያለውን ጌረርሳ በክፍ ውስጥ እንዲተውኑ አድርግ፡፡ ይህን ሲያደርጉ ከጎን ያለውን ክፍል እንዳይረብሹ የተማሪዎችን ድምጽ ተቆጣጠር፡፡
- ተማሪዎች መጻፍ ላይ ያለው ተረት ተከፋፍለው በቲያትር መልክ እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡

- ይህ ግዜ ስለሚወስድ ተማሪዎች በቡድን ሆነው እንዲሰሩ ሁኔታ አመቻችላቸው፡፡ ስለዚህ የሚሰሩትን ነገር ነጥብ መያዝ ትችላለህ፡፡
- የተሰጡት ተግባር እና ስራዎችን የግል ስራ፣የጥንድ ስራ፣የቤት ስራ፣የቡድን ስራ እና ፕሮጀክት እንዲሰሩ እና እነዲያከናውኑ ለማድገር ማጠቃለያ ግብረ መልስ ስጣቸው፡፡
- ተማሪዎች ለሰሯቸው ስራዎች ትክክለኛ ሀሳብ በጊዜው መስጠት አለብህ፡፡ አንተ በምታስተምርበት ክፍል ውስጥ ከሚፈለገው ችሎታ በላይ የሚሰሩ ከሆነ ሊበረታቱ ይገባል፡፡ እንዲሁም ጥንካሬያቸው ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ በጣም አውቂያለሁ እችላለሁ ብለው መሻሻል እንዳይቀንሱ እና በጉብዝና መቀጠል መጨመር እንደለባቸው በርትተው እንዲሰሩ ማበረታታት እና መከታተል ያስፈልጋል፡፡
- ተማሪዎች ከተፈለገው ችሎታ በታች ከሆኑና ከሌሎች ተማሪዎች ዝቅ ብለው ከተገኙ ተጨማሪ እርዳታ እና ክትትል ያስፈልጋቸዋል፡፡ የተለየ ትኩረት እና ተጨማሪ እገዛ በትርፍ ግዜያቸው ሊሰጣቸው ይገባል፡፡ የእየአንዳንዳቸውን ስራና ተግባር መዝግብ፡፡ የማትመዘግብ ከሆነና የሰሩት ተግባር የማይታይላቸው ከሆነ ስራቸው ዋጋ እንደሌለው በመቁጠር እየሰነፉ ይሄዳሉ፡፡

የተግባር አራት መልስ

አፈ-ታሪክ ማለት በኦሮሞ ህዝብ ዘንድ በአፍ ንግግር ከትውልድ ወደ ትውልድ የሚተላለፍ የህዝብ የፈጠራ ውጤት ነው፡፡ የኦሮሞ ህዝብ ዘመናዊ የመማር ማስተማር ሥርዓትን ሳይጀምር በፊት ችሎታውንና ማንነቱን በአፈ-ታሪክ እያስተላለፈ፣እየተማመረ፣እንዲሁም ማንነቱን ለዓለም ሲገልጽ ነበረ፡፡ ዛሬም እየገለጸ ነው፡፡

የኦሮሞ ህዝብ በአፈ-ታሪኩ በአል፣ሀይማኖት፣ፍልስፍና፣ታሪክ፣ስነ-ምግባር እና እሴቱን ከትውልድ ወደ ትውልድ እያስተላለፈ ነበር፡፡ እንዲሁም ማንነቱን ለአለም ሲገልጽ ነበር ዛሬም እየገለጸ ነው፡፡ የኦሮሞ ህዝብ በአፈ-ታሪኩ ባህልን፣ሀይማኖትን፣ፍልስፍናን፣ታሪክ፣ ስነ-ምግባር እና እሴትን ከትውልድ ወደ ትውልድ እያስተላለፈ ነበር፡፡ እንዲሁም አሁንም እያስተላለፈ ይገኛል፡፡

ይህ አፈ-ታሪክ የተለያየ እይነት አለው፡፡ እነሱም ጌረርሳ፣ ተረት ተረት፣ እንቆቅልሽ እና የመሳሰሉትን ናቸው፡፡ በዚህ ክፍል ውስጥ በጥልቀት መገንዘብ ያለብን ነገር የአፈ-ታሪክን ምንነት ማስተማር ብቻ ሳይሆን የአፈ-ታሪክ አይነቶችን አንዱን ወስደው በትያትር መልክ ቀይረው ተማሪዎች እንዲሳተፉበት ነው፡፡ በስነ-ጥበብ ስራዎች ውስጥ የሁሉም ነገር መሰረት የነው ሕዝብ ነው፡፡ አፈ-ታሪክ ደግሞ ከህዝቡ ንብረት አንዱ ስለሆነ

ተማሪዎች ከአፈ-ታሪክ ጥቂቶቹን በመውሰድ ማንነታቸውን ተምረው እንዲያስተምሩ የቀረበ ነው፡፡ ስለዚህ ተማሪዎች ከሚያውቁት አፈ-ታሪኮች መርጠው በመውሰድ ሀሳቡን ወደ ቲያትር ቀይረው እንዲያቀርቡ እና እንዲማሩበት የሚጠቁም ነው፡፡ መምህር/ት ተማሪዎች የሚያውቁትን አፈ-ታሪክ ወስደህ በቲያትር ቀይረህ ተካፋይ ሆነው እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡ ለምሳሌ፡- ተማሪዎች መጻፍ ላይ የተሰጠውን ተረት መውሰድ ይቻላል፡፡

የመምህሩ ድርሻ

- በዚህ ተግባር ውስጥ ጥያቄ እንደተነሳ በማህበረሰቡ ውስጥ ጉዳት እያመጡ ያሉትን ነገሮች በመጠየቅ ተማሪዎች እንዲወያዩበት በማድረግ ጀምር፡፡
- በማህበረሰቡ ውስጥ ጉዳት እያመጡ የነበሩት ችግሮች እንዴት እንደነበር እንዲገልጹ አድርግ፡፡
- የቡድኑን ውይይት ውጤት እርስ በእርሳቸው እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡
- ቲያትርን ተጠቀመው ማህበረሰብን ማስተማር እንዲችሉ ጠቁማቸው፡፡
- እለት እለት የማህረሰቡን አኗኗር እንዲጎበኙ አድርግ፡፡
- የተሰጡትን ተግባራት እና ጥያቀዎች የጥንድ ስራ፣የቡድን ስራ፣የክፍል ስራ፣የቤት ስራ እና ፕሮጀክት እንዲሰሩ እና እንዲያከናውኑ ማጠቃለያ ግብረ-መልስ ስጣቸው፡፡

ተከታታይ ምዘና

- የቡድን ፣የጥንድ፣የክፍል ውይይት
- የግል እና የቡድን ትወና
- ጥያቄና መልስ
- የቤት ስራ
- ሙከራ
- ፈተና
- የተማሪዎች ስም መጥሪያ

የተግባር አምስት መልስ

በተማሪዎች መጻፍ ላይ ያለውን ጌረርሳ እና ተረት ተረት እርስ በእርሳቸው እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡

ማሳሰቢያ፡- ጌረርሳ ስተውኔ ሌሎች የትምህርት ክፍሎችን እንዳይረብሹ ተቆጣጠሩ፡፡

የምዕራፍ 3 የመልመጃ መልሶች

I. 1.እውነት 2. እውነት 3. ሐሰት 4.ሐሰት 5. እውነት

II. 1. መ 2. ለ 3.ሐ

III. 1. ሰ 2.መ 3.ሐ 4. ለ 5. ሀ

IV. 1. አርት/ጥበብ/ 2.እንሰሳት 3. ዶሮ እና ሶፉመር ዋሻ

ምዕራፍ አራት

የስነ-ጥበባት መስብነት

ስነ-ጥበባትን ማስታወቅ

ለዚህ ምዕራፍ የተመደበው ክፈል ግዜ……………….22

ከዚህ ትምህርት ምዕራፍ የሚጠበቀው ውጤት፡

ከዚህ ትምህርተ ምዕራፍ መጨረሻ ላይ፡

የተለያዩ የእጅ ስራ ስነ-ጥበብን ያውቃሉ፡፡

ስነ-ጥበባትን በመጠቀም የሀሳብ ልዩነትን እና ተመሳሳይነትን በመለየት ትገነዘባለህ

- በስነ-ጥበባት ጥቅም ሀሳብ በመግለጽ ውስጥ ያለውን ልዩነት እና ተመሳሳይነት ትገነዘባለህ፡፡
- የእጅ ጥበብን ጥቅም ይለያሉ፡፡
- **መግቢያ፡-**
- ባለፉት ምዕራፍ ውስጥ ህብረተሰቡ ሲጠቀምበት የባህል ሙዚቃ አይነቶች እና ውዝዋዜ ተምራችኋል፡፡ በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የስነ-ጥበባትን ሀሳብ ተመሳሳይነት እና ልዩነት ላይ በመመረኮዝ የሚሰጠውን ገለጻ በስፋት ይማራሉ፡፡ በተጨማሪም የእጅ ጥበብ ታሪክ ይማራሉ፡፡ የእጅ ጥበብ ታሪክ ብንመለከት ረጅም እድሜ ያለው እና የሰው ልጅ ከደሮ ዘመን ጀምሮ ኑሮወን ለማሻሻል እና አመቺ ለማድረግ የተለያዩ የጥበብ ስራን ሲሰሩ ቆይተዋል፡፡ የእጅ ጥበብ ስራ ጥበብ በይበልጥ በአካባቢያችን ከሚገኙ ነገሮች ላይ የሚሰራ እና በስፋት በተለያዩ ስራዎች የሚሰራ መሆኑን ትማራለህ፡፡
- **የምዕራፉ ትልልቅ ይዘቶች**

4.1. በስነ-ጥበባት የሚገለፅ ሀሳብ ተመሳሳይነት እና ልዩነት

4.2. በህብረተሰቡ ውስጥ የስነ-ጥበብ እና የእጅ ጥበብ ጠቃሚታዎች

4.1. የስነ-ጥበብ ሀሳብ ተመሳሳይነት እና ልዩነት

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጠ ክፍለ ግዜ................11

. ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉ የሚገባቸው የመማር ብቃት፡

ተማሪዎች ከዚህ ትምህርት ርዕስ መጨረሻ በኋላ :

የስነ-ጥበባትን በመጠቀም ሀሳባቸውን ይገልጻሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴ /ስልት/

- የቡድን፣የጥንድ እና በሙሉ ክፍል ውይይት
- ማብራሪያ መስጠት
- ገለጻ
- በማሳየት
- በመለማመድ
- ጥያቄና መልስ
- የፕሮጀክት ስራ ዘዴ/ስልት
- ሙከራዎች
- ጥያቄ እና መልስ

የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች

የዚህ ትምህርት ርእስ ይዘት ለማስተማር የሚያስፈልጉ መረጃ መሳሪያዎች

- ሠንጠረዘገሮች/ቻርቶች/
- ምስሎች/ስዕሎች/
- ፖርተሮች
- ሞዴሎች

የመምህር/ት ድርሻ

- ተማሪዎች የባህል ሙዚቃ አይነቶች እና ውዝዋዜ እንዲሁም የስነ-ጥበብ ታሪክ ውስጥ የሚገኙትን እና አፈ-ታሪክ በባለፈው ምዕራፍ ትምህርት ላይ ያላቸውን ግንዘቤ ከለየህ በኋላ ይህን ይዘት ማስጀመር ይቻላል፡፡
- ተማሪዎች የስነ-ጥበባት ሀሳብ ተመሳሳይነት እና ልዩነት በቡድን እንዲወያዩበት አድርገህ የውይይቱን ውጤት ለክፍል እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡

- በንዑስ ርዕሶች ስር የተሰጡት ተግባሮች ቀደም ሲል የነበራቸውን ችሎታ እና አውቀት ለመገንዘብ እና ለማበረታታት ስለሚረዱ ወደ ገለጻ ከመግባትህ በፊት በቡድን ተወያይተው ሀሳባቸውን እንዲገልጹ አድርግ፡፡

2. ተከታታይ ምዘና

- ከበፊቱ ተግባራት እና ጥያቄዎች ውስጥ የተወሰኑትን በክፍል እና በቤት ስራ እንዲሰሩት ማድረግ፡፡
- ለሰሩት ስራ በቂ ግብረ መልስ በጊዜ መስጠት አለብህ፡፡
- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጾፉ የሚገባቸውን ብቃት ከዚህ በላይ ለሰሩት መበረታት አለባቸው፡፡ እንዲሁም ጥንካሬያቸው ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ በደንብ አውቄያለሁ ብለው እንዳይዘናጉ ማበረታታት እና በጥንካሬ እንዲሰሩ ሰርተው ከስንፍና እንዳይገቡ መርዳት፡፡ የተማሪዎችን ተግባር አንድ በአንድ መዝግብ፡፡
- ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉት ከሚገባቸው ብቃት በታች እንዳይሰሩ እና ሌሎች ጎበዝ ተማሪዎች ላይ እንዲደርሱ ተጨማሪ ትምህርት በትርፍ ጊዜ ትኩረት በመስጠት ማገዝ ያስፈልጋል፡፡

የተግባር አንድ መልስ

መምህር/ት ተማሪዎች በተግባር አንድ/1/ ላይ የተወያዩበትን ለክፍል እንዲገልጹ ሁኔታውን አመቻች፡፡ የስነ ጥበባትን ሀሳብ በጥንድ ሆነው ተመሳሳይነታቸውን እና ልዩነታቸውን ለክፍል እንዲገልጹ አድርግ፡፡

➢ **የይዘቱ ማብራሪያ**

ንባብ ከህብረተሰብ ባህል ውስጥ አንዱ ነው፡፡ በጥበብ ፈጠራ ሀሳባችንን እና ራዕያችንን እንገልጽበታለን፡፡ ይህም ጥበብ የተለያዩ ክፍሎችን ይዟል፡፡

እነርሱም፡- ስነ-ጥበብ፣ሙዚቃ፣ሥነ-ፅሁፍ፣ሥነ-ቲያትር፣ስነ-ፊልም እና የመሳሰሉት ናቸው፡፡ ጥበብ በጊዜ /ሰአት/ የሚወሰን /የሚገደብ/ አይደለም፡፡

- ያለፈ ጉልበት /ሀይል/ አሁን ሊኖር የሚችል ነው፡፡ ጥበብ ብሔርን/ህብረተሰብን ወደ አንድነት ያመጣል፡፡ ይህም ማለት ጥበብ ህብረተሰብን በመለወጥ ውስጥ ትልቅ ድርሻ አለው ማለት ነው፡፡ ማንኛውም

ጥበብ የተፈጠረው የአንድን ህብረተሰብ ኑሮ ወደ አንድ የተሸለ ወይም ወደ መልካም ለመለወጥ ጥበብ ሁልጊዜ ከህብረተሰብ ተነጥሎ መኖር አይችልም፡፡

- ስነ-ጥበባትን በመጠቀም ለምኞት እና ለራስ ፍላጎት እንዲሁም ቋንቋ፣ባህል፣ታሪክ፣ሀይማኖት፣ፖለቲካ፣ ኢኮኖሚ፣ሕብረተሰባዊነትን ለማሰደግ እና ለማበልጸግ ይቻላል፡፡ ሥነ-ጥበባት ህብረተሰቡን ማማከል አለበት፡፡ ለመለወጥም ሆነ ሁኔታን ለመቀየር የሚችለው ከህብረተሰብ ኑሮ ጋር ነው፡፡
- ስነ-ጥበባት ከህብረተሰብ ስሜት ጋር ይያያዛል፡፡የህዝብን ሀሳብ በመለወጥ ነውርን በማስተማር በህብረተሰብ ልምድ ውስጥ የኖረ እና ትርጉም በመፍጠር ግፊት ያደርጋል፡፡ ጥበብ በህብረተሰብ እድገት ወይም ለውጥ ውስጥ እንደ ሞተር፣ፖለቲካ ወይም በህብረተሰብ ውስጥ ድምጽ ሆኖ ያገለግላል፡፡ የሚፎክር በፉከራ፣የሚዘፍን በዘፈን፣ያዘነ በለቅሶ፣የተደሰተ በሳቅ፣የሚያንጎረጉር በእንጉርጉሮ፣የሚያወድስ በውዳሴ፣የተናቀ በስድብ ሀሳቡን እና የውስጥ ፍላጎቱን ይገል፡፡ በዚህ መሰረት ህዝባችን ከድሮ ጀምሮ እየተጠቀመበት መጥቶ ዛሬም እየተጠወመበት ነው፡፡ ስነ-ጥበባት ገንዘብ ለማስገኘት ይጠቅማል፡፡

4.2 በህብረተሰብ ውስጥ የስነ-ጥበብ እና የእጅ ጥበብ ጥቅም

4.2.1. የእጅ ጥበብ

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጠ ክፍለ ግዜ ……………11

ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉት የሚገባቸው የመማር ብቃት፡-

ተማሪዎች ከዚህ ትምህርት መጨረሻ ላይ የእጅ ጥበብን ትርጉም/ፍቺ/ ይገልጻሉ፡፡

- በሕብረተሰብ ወስጥ የሚገኙትን የእጅ ጥበብ ስራ ዓይነቶች ይዘረዝራሉ፡፡
- በሕብረተሰብ ውስጥ ያለውን የእጅ ጥበብ ጥቅም ይናገራሉ፡፡
- የእጅ ጥበብ በህብረተሰብ ውስጥ ያለውን ተመሳሳይነት እና ልዩነት ምን እንደሆነ ይገልጻሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴ/ስልት/

- ምልከታ
- ማሳየት
- መለማመድ
- በጥንድ፣በቡድን እና በሙሉ ክፍል ውይይት
- ገለጻ
- ጥያቄ እና መልስ
- የፕሮጀክት ስራ ዘዴ

የትምህርት መርጃ መሳሪያ

የዚህ ርዕስ ይዘት ለማስተማር የሚየስፈልጉ መርጃ መሳሪያዎች

የመለማመጃ ክፍል/ስቱዲዮ

ስዕል/ምስል

ፖስተር

የመምህሩ/ሯ ድርሻ

- መምህርት ተማሮዎች በህብረተሰብ ውስጥ ያለውን የእጅ ጥበብን ጥቅም በመጠየቅ ከዚህ ቀደም/በፊት/ ያላቸውን ግንዛቤ እንዲገልጹ በማድረግ ይህን ምዕራፍ ማስጀመር ይቻላል፡፡

- ተማሪዎች በህብረተሰብ ውስጥ ላለው የእጅ ጥበብ ጥቅም በመጠየቅ በቡድን በቡድን እንዲወያዩበት አድርግ፡፡ የውይይታቸውን ውጤት ለክፍል ተማሪዎቻቸው እንዲያቀርቡ ሁኔታውን አመቻች፡፡
- በንዑስ ርዕስ ስር የተሰጡትን ተግባራት ከዚህ በፊት የነበራቸውን ችሎታ እና እውቀት በመገንዘብ እና ተማሪዎች እንዲነቃቁ ስለሚረዳቸው ወደ ገለጻ ከመግባትህ በፊት በቡድን ተወያይተው ሀሳባቸውን እንዲገልጹ ካደረግህ ተማሪዎችህ እንዲነቃቁ ያግዝሃል፡፡
- ከዚህ በፊት ከተሰጡት ተግባራት እና ጥያቄዎች የተወሰኑትን በክፍል ስራ እና በቤት ስራ እንዲሰሩት ማድረግ ትችላለህ፡፡
- ለሰሩት ስራ በወቅቱ ትክክለኛወን ግብረ-መልስ መስጠት አለብህ፡፡
- አንተ በምታስተምርበት ክፍል ውስጥ ከዝቅተኛ ደረጃ በላይ የሚሰሩ ተማሪዎች ካሉ መበረታታት ይኖርባቸዋል፡፡ እንዲሁም ጥንካሬያቸው/ጉብዝናቸው/ ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ በደንብ አወቅን ብለው መሻሻል እንዳያቆሙ እና እንዳይሰንፉ በርትተው እንዲሰሩ መበረታት አለባቸው፡፡
- ከሚጠበቅባቸው ደረጃ በታች የሚሰሩ ተማሪዎችን ሌሎች ተማሪዎች እንዲደርሱባቸው ተጨማሪ እርዳት ይፈልጋሉ፡፡ ለተማሪዎቹ ትኩረት በመስጠት በተጨማሪ በትርፍ ግዜ መረዳት እና ትምህርት መስጠት ይገባል፡፡
- የእየአንዳንዱን ተማሪ ውጤት መዝግብ፡፡ ስራቸው የማይመዘገብ ከሆነ እና እንዲሰሩ የማይዝላቸው ከሆነ ሊሰንፉ እና ስራቸው ወጋ የሌለው ስለሚመስላቸው መመዝገብ ይገባል፡፡

ተከታታይ ምዘና

- የግል እና የቡድን ጽብረቃ
- የፖርቲፎሊዮ ዘገባ
- ቀለ-መጠይቅ
- ሙከራ
- ፈተና
- ግልና የቡድን ፕሮጀክት ስራ

የተግባር ሁለት (2) መልስ

- የእጅ ጥበብ ማለት ምን ማለት እንደሆነ ተማሪዎችን ከጠየቅህ በኋላ በግል በግል እንዲያስቡበት አጭር ጊዜ ስጣቸው፡፡ በመቀጠልም የተማሪዎችን መልስ እና ሀሳብ ካዳመጥህ በኋላ አበረታታቸውና አጠቃላይ ሃሳብ እና ግብረ-መልስ ከዚህ በታች እንደተገለጸው አስገንዝባቸው፡፡
- የእጅ ጥበብ ማለት አስፈላጊና ውብ ውብ /ቆንጆ/ ስራዎችን ቀላል የሆኑ እቃዎችን በመጠቀም ሙሉ በሙሉ በሰው እጅ ብቻ የሚሰሩ መሆናቸውን በደንብ ግለጽላቸው፡፡
- በመጨረሻም ተማሪዎች ይህን ይዘት ተገንዝበው ከሆኑ እና ያለመገንዘባቸውን ለመለየት አንዳንድ ጥያቄዎችን በመጠቀም መለየት ትችላለህ፡፡

መምህር/ት ተማሪዎቹ በሚኖሩበት ህብረተሰብ የሚታወቁበት /የሚሰሩትን/ የእጅ ጥበብ በቡድን በቡድን ተወያይተውበት ለክፍል እንዲገልጹ ሁኔታውን አመቻች፡፡ እንዲሁም ምን ምን አይነት ጥበብ እንደሚሰሩና እንዴትስ እንደሚሰሩ እንዲያብራሩ አድርግ፡፡

የምዕራፍ አራት /4/ መልመጃ መልስ

I. 1. እውነት 2. እውነት 3. እውነት 4. ሀሰት 5. ሀሰት 6. ሀሰት

II. 1.መ 2. መ 3. መ 4.መ

ምእራፍ አምስት

የስነ-ጥበባት ትስስር

ለዚህ ምዕራፍ ትምህርት የተሰጠው ክፍለ ግዜ……………………23

የዚህ ምዕራፍ ውጤት፡-

ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት መጨረሻ በኋላ፡-

- የትራፊክ አደጋ፣ኤች አይ ቪ/HIV/ በሽታ፣የሰውን አእምሮ የሚያደነዝዙ ነገሮች ፣ ውዝዋዜ እና ቲያትርን በመታገዝ ያሳያሉ፡፡
- በህብረተሰብ ውስጥ ያሉትን ምልክቶች እና ወኪሎችን ይበነዘባሉ፡፡
- በህብረተሰብ ውስጥ ያሉትን ምልክቶችና ወኪሎች ያላቸውን ጥቅም ያደንቃሉ፡፡
- የቲያትር ጥበብ በህብረተሰቡ ውስጥ ያለወን ጥቀም ይገልጻሉ፡፡

መግቢያ

የትራፊክ አደጋ፣አእምሮን የሚያደነዝዝ ሱስ፣ተላላፊ በሽታዎች እንደ ኤች አይ ቪ/HIV/ የአየር መበክል፣ የደን ውድመት እና የመሳሰሉት ከዘመኑ የሚሄዱ ጉዳዮች ለሰው ልጅ የወደፊት ኑሮ አስጊ የሆኑ ነገሮች ናቸው፡፡ ስለሆነም የሥነ-ጥበባት ሥራዎች ከዘመኑ ጋር የሚያያዙ ነገሮችን ለህዝብ መረጃ መስጠት፣ግንዛቤ በመፍጠር ውስጥ ከፍተኛ ድርሻ ይጫወታሉ፡፡ ሕብረተሰብን ከችግር ለማውጣት/ለማዳንም ሆነ የአኗኗር ሁኔታወን ለመለወጥ በተለያዩ መንገዶች ትምህርቱ ይሰጣል፡፡ ትምህርቱ የሚሰጥበት መንገድ ውስጥ አንዱ የስነ-ጥበባትን በመጠቀም ነው፡፡ ይህም ርዕስ ስነ-ጥበባትን በመጠቀም ተማሪዎች ህብረተሰብን እንዲያስተምሩ የሚመራ ነው፡፡

የምዕራፉ ዋና ዋና ይዘቶች

5.1. **የስነ ጥባብ ትስስር** ክፍለ ግዜ 7

5.2. መዝሙር፣ውዝዋዜ እና ቲያትር በመጠቀም ከጊዜው ጋር የሚያያዙ ጉዳዮችን ማስተማር ክፍለ ግዜ 9

5.3. በማህበረሰቡ ውስጥ ያሉ ምልክቶች (ሎጎና አርማ) ክፍለ ግዜ 7

5.1 የስነ ሥዕል ትስስር

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጠ ክፍለ ጊዜ.....................7

ቢያንስ ተማሪዎች ሊያበለጽጉ የሚገባ የመማር ብቃት፡-

ከዚህ ትምህርት ርዕስ መጨረሻ በኋላ ተማሪዎች ፡

- መዝሙር፣ውዝዋዜን፣በመጠቀም ከጊዜው ጋር ህብረተሰቡ ውስጥ አስቸጋሪ ጉዳዮችን ያሳያሉ፡፤
- የተለያዩ ተላላፊ በሽታዎች እንደ ኤች አይ ቪ/HIV/ እና ሌሎችን እና የተለያዩ የሱስ አይነቶችን በመዝሙር ያሳያሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴ/ስልት

- መለማመድ
- የቡድን ውይይት
- በጥንድ እና የሙሉ ክፍል ውይይት
- ገለጻ
- ጥያቄ እና መልስ
- የፕሮጀክት ስራ ዘዴ
- ሙከራ
- ማብራራት

የትምህርት መርጃ መሳሪያ

የዚህ ርዕስ ይዘት ለማስተማር የሚየስፈልጉ መርጃ መሳሪያዎች፡

- ሰንጠረዥ/ቻርት/

- ምስልት/ስዕሎች/
- ፖስተር
- ሞዴል

የመምህሩ/ሯ ድርሻ

- ተማሪዎች የስነ-ጥበባትን ተመሳሳይነት እና ልዩነት ባለፈው ምዕራፍ ትምህርት ያገኙትን ግንዛቤ ከለየህ በኋላ ይዘቱን ማስጀምር ይቻላል፡፡
- መዝሙር እና ውዝዋዜ በመጠቀም ከግዜው ጋር የሚያያዙ ጉዳዮችን እንዴት መግለጽ እንደሚቻል በቡድን እንዲወያዩበት በማድረግ እና የውይይቱን ውጤት ለክፍል ተማሪዎች እንዲያቀርቡ አድርግ/ጊ፡፡
- በንዑስ ርዕስ ስር የተሰጡትን ተግባራት ቀደም ሲል ተማሪዎች ያላቸውን ችሎታ እና እውቀት በመገንዘብ ተማሪዎችን ለማነቃቃት ስለሚጠቅም ወደ ገለጻ ከመግባትህ በፊት በቡድን ሆነው ተወያይተው ሀሳባቸውን እንዲገልጹ አድርግ፡፡

ተከታታይ ምዘና

- ከበፊቱ ተግባራት እና ጥያቄዎች ውስጥ የተወሰኑትን በክፍል እና በቤት ስራ እንዲሰሩት ማድረግ፡፡
- ለሰሩት ስራ በቂ ግብረ መልስ በጊዜ መስጠት አለብህ፡፡
- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጸፉ የሚገባቸውን ብቃት ከዚህ በላይ ለሰሩት መበረታት አለባቸው፡፡ እንዲሁም ጥንካሬያቸው ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ በደንብ አውቄያለሁ ብለው እንዳይዘናጉ ማበረታታት እና በጥንካሬ እንዲሰሩ ሰርተው ከስንፍና እንዳይገቡ መርዳት፡፡ የተማሪዎችን ተግባር አንድ በአንድ መዝግብ፡፡
- ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉት ከሚገባቸው ብቃት በታች እንዳይሰሩ እና ሌሎች ጎበዝ ተማሪዎች ላይ እንዲደርሱ ተጨማሪ ትምህርት በትርፍ ጊዜ ትኩረት በመስጠት ማገዝ ያስፈልጋል፡፡

የተግባር አንድ/1/ እና ሁለት /2/ መልስ

- መምህር/ርት ተማሪዎች ተግባረ አንድ/1/ እና ሁለት/2/ ላይ ተወያይተው ለክፍላቸው እንዲገልጹ ሁኔታዎችን አመቻች፡፡

የኤች አይ ቪ/HIV/ በሽታ መዝሙርን አስመልክቶ በአካባቢያቸው ከሚያውቁት ውስጥ አንዱን በመምረጥ እንዲለማመዱ እና ለክፍል ተማሪዎች እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡

ስለ ትራፊክ አደጋ ተላላፊ በሽታዎችን በማስመልከት የተዘፈነ/የተዘመረ ወይም ተማሪው አዘጋጅቶ ያለው ካለ በቡድን በመሆን በውዝዋዜ ለክፍል እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡

5.2 ትያትርን በመጠቀም ከግዜው ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ነገሮች ማስተማር

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጠ ክፍለ ጊዜ…………………6

ቢያንስ ተማሪዎች ሊያበለጽጉ የሚገባ የመማር ብቃት፡-

ከዚህ ትምህርት ርዕስ መጨረሻ በኋላ ተማሪዎች ፡

- የትያትር ጥበብን በመጠቀም ከጊዜው ጋር ህብረተሰቡን የሚያስቸግሩትን ጉዳዮችን ያስተምራሉ፡፡

የዚህ ይዘት አንኳር ነጥቦች፡-

ትያትር በመጠቀም ከጊዘ ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ጉዳዮች ማስተማር፡፡

የይዘቱ መግለጫ

ትያትር ለማዝናናት ብቻ ሳይሆን ለማስተማርም ትልቅ ድረሻ አለው፡፡ ተመልካቾች ቀላል በሆነ ሁኔታ እየተዝናኑበት ትምህርት ሊያገኙበት ይችላሉ፡፡ በህብረተሰብ ውስጥ ያሉትን ከጊዜው ጋር የሚያያዙትን እና አደጋ ሊያደርሱ የሚችሉትን በቲያትር መልክ ሰርቶ ህብረተሰቡ እንዲጠነቀቅ ማድረግ ይቻላል፡፡ በህብረተሰብ ውስጥ በተደጋጋሚ ህብረተሰቡን ሊጎዱ የሚችሉ ነገሮች እንደ አልኮል መጠጥ መጠጣት፣በሴቶች እና በህጻናጽ ላይ የሚደርስ ጥቃት፣የትራፊክ አደጋ፣የኤች አይ ቪ/HIV/ በሽታን እና የተለያዩ ሱሳ ሱስ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ ስለዚህ ህብረተሰቡን የሚጎዱ ከጊዜው ጋር የተያያዙትን ጉዳዮች በትያትር በመጠቀም ተማሪዎች ህብረተሰቡን እንዲያስተምሩበት ምሯቸው፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴ/ስልት

- መለማመድ
- የቡድን ውይይት
- በጥንድ እና የሙሉ ክፍል ውይይት
- በማሳየት
- ገለጻ መስጠት
- ጥያቄ እና መልስ
- የፕሮጀክት ስራ ዘዴ/ስልት/
- ሙከራዎች

የትምህርት መርጃ መሳሪያ

- የመለማመጃ ክፍል/ቲያትር ክፍል/
- አልባሳት እና የተለያዩ ነገሮች /ለቲያትር እንዲሆን/

5. ተከታታይ ምዘና

- የተሰጡትን ተግባራት እና ጥያቄዎች በግል፣በጥንድ፣በቡድን በቡድን፣የክፍል ስራ፣የቤት ስራ እና የፕሮጀክት ስራዎች እንዲሰሩ እና እንዲከናወኑ አድርግ፡፡
- የውይይታቸውን ውጤት ለክፍል እንዲያቀርቡ አድርግ፡፤
- የአካባቢያቸውን ህብረተሰብ ኑሮ እንዲኀበኙ አድርግ፡፡
- ተማሪዎች ቢያንስ ሊጎናጸፉ የሚገባቸውን ብቃት ከዚህ በላይ ለሰሩት መበረታት አለባቸው፡፡ እንዲሁም ጥንካሬያቸው ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ በደንብ አውቄያለሁ ብለው እንዳይዘናጉ ማበረታታት እና በጥንካሬ እንዲሰሩ ሰርተው ከስንፍና እንዳይገቡ መርዳት፡፡ የተማሪዎችን ተግባር አንድ በአንድ መዝግብ፡፡
- ቢያንስ ተማሪዎች ሊጎናጸፉት ከሚገባቸው ብቃት በታች እንዳይሰሩ እና ሌሎች ኀበዝ ተማሪዎች ላይ እንዲደርሱ ተጨማሪ ትምህርት በትርፍ ጊዜ ትኩረት በመስጠት ማገዝ ያስፈልጋል፡፡

የተግባር 4 መልስ

1. በአካባቢያችሁ በማህበረሰቡ ላይ ከሚደርሱ ነገሮች ውስጥ አንዱን በመመርጥ በትያትር መልክ ተማሪዎቹ ኣጋጅተው እንዲያሳዩ አድርግ፡፡

5.3 በማህበረሰቡ ውስጥ ያሉምልክቶች እና ወካዮች

5.3.1. አርማ እና ማስታወቂያ

ለዚህ ትምህርት ርዕስ የተሰጠ ክፍለ ጊዜ…………………7

ቢያንስ ተማሪዎች ሊያበለጽጉ የሚገባ የመማር ብቃት፡-

ከዚህ ትምህርት ርዕስ መጨረሻ በኋላ ተማሪዎች ፡

- ህብረተሰቡ ውስጥ ምልክቶችና ወካዮች ትርጉም ይገልጻሉ፡፡
- ማህበረሰቡ ውስጥ ያሉትን የስዕል ምልክቶች እና ወካዮች ይሰራሉ፡፡
- ስለ አርማ እና ማስታወቂያ
- አርማን እና የማስታወቂያን ልዩነት ይጽፋሉ፡፡
- ህብረተሰቡ ስላለው ምልክቶች እና ወካይ ጥቅም ይገልጻሉ፡፡

የመማር ማስተማር ዘዴ/ስልት

- መለማመድ
- በምልከታ
- በማሳየት
- በቡድን ውይይት፣በጥንድ እና የሙሉ ክፍል ውይይት
- የአፍ ገለጻ
- ጥያቄ ና መልስ
- የፕሮጀክት መልክ

የትምህርት መርጃ መሳረያ

ለዚህ ትምህርት ርዕስ ይዘት ለማስተማር የሚያስፈልጉ መርጃ መሳሪያዎች፡

- የመለማመጃ ክፍል/እስቲዲዮ/
- ስዕል
- ማስታወቂያ
- አርማ
- የስዕል - ገለጻ

የመምህሩ/ሯ ድርሻ

መምህር/ርት ተማሪዎች ስለ ትራፊክ አደጋ ፣የሰው አእምሮ የሚያደነዝዙ ሱሶች፣ተላላፊ በሽታዎች እንደ የኤች አይ ቪ/HIV/ የአየር ብክለት ፣የደን መመንጠር እና የመሳሰሉት ከጊዜ ጋር ተያይዞ የሚጎዳቸውን ከመጠየቅህ በፊት ያላቸውን ግንዛቤ እንዲገልጹ በማድረግ የሽኛውን የትምህርት ይዘት ማስጀመር ይቸላል፡፡

ተማሪዎች ስለ ትራፊክ አደጋ ፣የሰው አእምሮ የሚያደነዝዙ ሱሶች፣ተላላፊ በሽታዎች እንደ የኤች አይ ቪ/HIV/ የአየር ብክለት ፣የደን መመንጠር እና ስለ መሳሰሉት በቡድን እንዲወያዩ ከአደረግህ በኋላ የውይይቱን ውጤት ለክፍል ጓደኞቻቸው እንዲያቀርቡ ሁኔታዎችን አመቻች፡፡

በንዑስ ርዕስ ስር የተሰጡትን ተግባራት ከዚህ በፊት የነበራቸውን ችሎታ እና እውቀት በመገንዘብ እና ተማሪዎች እንዲነቃቁ ስለሚረዳቸው ወደ ገለጻ ከመግባትህ በፊት በቡድን ተወያይተው ሀሳባቸውን እንዲገልጹ ካደረግህ ተማሪዎችህ እንዲነቃቁ ያግዝሃል፡፡

ከዚህ በፊት ከተሰጡት ተግባራት እና ጥያቄዎች የተወሰኑትን በክፍል ስራ እና በቤት ስራ እንዲሰሩት ማድረግ ትችላለህ፡፡ለሰሩት ስራ በወቅቱ ትክክለኛወን ግብረ-መልስ መስጠት አለብህ፡፡ አንተ በምታስተምርበት ክፍል ውስጥ ከዝቅተኛ ደረጃ በላይ የሚሰሩ ተማሪዎች ካሉ መበረታታት ይኖርባቸዋል፡፡ እንዲሁም ጥንካሬያቸው/ጉብዝናቸው/ ሊያዝላቸው ይገባል፡፡ በደንብ አወቅን ብለው መሻሻል እንዳያቆሙ እና እንዳይሰንፉ በርትተው እንዲሰሩ መበረታት አለባቸው፡፡

ከሚጠበቅባቸው ደረጃ በታች የሚሰሩ ተማሪዎችን ሌሎች ተማሪዎች እንዲደርሱባቸው ተጨማሪ እርዳት ይፈልጋሉ፡፡ ለተማሪዎቹ ትኩረት በመስጠት በተጨማሪ በትርፍ ግዜ መረዳት እና ትምህርት መስጠት ይገባል፡፡

የእየአንዳንዱን ተማሪ ውጤት መዝግብ፡፡ ስራቸው የማይመዘገብ ከሆነ እና እንዲሰሩ የማይዝላቸው ከሆነ ሊሰንፉ እና ስራቸው ወጋ የሌለው ስለሚመስላቸው መመዝገብ ይገባል፡፡

ተከታታይ ምዘና

- የግል እና የቡድን ጽብረቃ
- የፖርቲፎሊዮ /ሪፖርት/

- የአፍ ጥያቄ
- ሙከራ
- ፈተና
- ግልና የቡድን ፕሮጀክት ስራ

የውይይት 1 መልስ

መምህር/ት ተማሪዎቹ የተለያዩ ምልክቶችን እነደ ሀኪም ቤት፣ትምህርት ቤት፣ካፍቴሪያ መንገድ ዳር የተለጠፉ አይተው ያውቁ እንደሆነ ጠይቃቸው፡፡ አይተው የሚያውቁ ከሆነ ምን አይነት ምልክቶች እንደሆኑ እና ምን አይነት መልዕክት እንደሚያስተላልፉ በቡድን ተወያይተው ለክፍል ጓደኞቻቸው እንዲገልጹ አድርግ፡፡ ያዩትን ነገር ለክፍሉ ካስረዱ በኋላ ተማሪዎቹን በማበረታታት እነሱ በአካባቢያቸው ከሚያውቁት ነገር ላይ በመነሳት ስለ አርማና የሚያወራውን የትምህርት ይዘት ከዚህ በታች እንዳለው አስረዳቸው፡፡

አርማ ማለት፡- በምልክት በአጭር መልኩ መልእክት የሚያስተላልፍ ነው፡፡ አርማ ምልክት ወይም ወካይ እንጂ ስዕል አይደለም፡፡ ሌላው ምልክት ደግሞ ፊደልም ሊሆን ይችላል፡፡ አርማ ከስነ-ጥበብ ውስጥ አንዱ ሆኖ የትራፊክ ምልክት የ HIV /ኤች አይ ቪ እና የመሳሰሉትን በመወከል የሚገለጽ ነው፡፡

አንድ አርማ በሚሰራ ጊዜ ለማስተላለፍ የተፈለገውን መልዕክት ቀላል በሆነ መንገድ ማንኛውም ሰው ምልክቱን አይቶ ለመተላለፍ የተፈለገውን መልዕክት በቀላሉ እንዲረዳ ተደርጎ መዘጋጀት አለበት፡፡ ለምሳሌ፡- የትራፊክ ምልክት ብንወስድ ተማሪዎች መንገድ በሚያቋርጡበት ቦታ ደብተር የዘው የሚሄዱ ተማሪዎች ምልክት ተወክሎ መንገድ ዳር የሰቀላል/ይለጠፋል፡፡

በመጨረሻም ተማሪዎች ስለ አርማ እና ማስታወቂያ ምንነት መረዳትና አለመረዳታቸውን ለመለየት የተለያዩ ጥያቄዎችን በመጠየቅ አረጋግጥላቸው፡፡

ልምምድ 1

መምህር/ት ተማሪዎች ከዚህ በታች ያሉትን የትራፊክ ምልክቶች በደንብ በማየት የትራፊክ ምልክቶችን ትርጉም ለይተው እንዲያውቁ አድርግ፡፡ ስለ ምንነቱ እና ስለ ትርጉሙ ካወቁ በኋላ በደንብ በማስመሰል እንዲሰሩ አድርጋቸው፡፡ በመቀጠልም በማዘጋጀት አስመስለው ከሰሩ በኋላ በምሳሌ ላይ ያለውን ሁሉንም ቀለማት በማየት አንድ በአንድ እንዲቀቡ አድርግ፡፡ በመጨረሻም የሰሩትን ስዕል ይዘው ተማሪዎቹ

ፊት ለፊት በመውጣት ስዕሉ ላይ ያሉትን ምልክቶች እና የትራፊክ ምልክቶች ላይ ያሉትን ቀለማት አንድ በአንድ እንዲያስረዱ አበረታታቸው፡፡

ስዕል ገጽ 98

ውይይት 2 መልስ

መምህር/ት ተማሪዎች የተለያዩ ስዕል/ምልክቶች እና ጽሁፎች/ ተቀናጅተው የተሰሩ ሀኪም ቤት፣ትምህርት ቤት፣ መንገድ ዳር የተሰቀለ/የተለጠፈ/ አይተው የሚያውቁ ከሆነ ጠይቃቸው፡፡ አይተው የሚያውቁ ከሆነ በስዕል እና በጽሁፍ ተቀናጅተው የተሰሩት ምን አይነት እንደሆኑና ምን አይነት መልዕክት እንደሚያስተላልፉ በቡድን ተወያይተው ለክፍሉ እንዲያቀርቡ አድርግ፡፡ ያዩትን ነገር ለክፍሉ ከገለጹ በኋላ ተማሪዎቹን በማበረታታት በአካባቢያቸው ከሚያውቁት ነገር ላይ በመነሳት ስለ ማስታወቂያ ይዘት ከዚህ በታች እንዳለው አስረዳቸው/ግለጽላቸው/፡፡

ማስታወቂያ ማለት፡- አጭር ጽሁፍ እና ስዕል ተቀናጅቶ ሙሉ የሆነ መልእክትና ግልጽ የሆኑ መልእክት ለማህበረሰቡ እንዲያስተላልፍ የሚታተም ወይም የሚሰራ ነው፡፡ ጽሁፉም ሆነ ስዕሉ የሚያምር ሆኖ ሰዎችን በሚስብ መልኩ የተዘጋጀ መሆን አለበት፡፡ የስራውም ሁኔታ እንዲሁም በቀላሉ ሊተላለፍ የተፈለገውን መልእክት ማስተላለፍ እንዲችል ተደርጎ መሰራት እንደለበት አስረግጠህ አስገንዝባቸው፡፡

ስዕል ገጽ 99

ተግባር 5

መምህር/ት በተማሪዎች አካባቢ መንገድ ዳር የተለጥፎ ነገሮች እና አይተዋቸው የሚያውቁትን የይዘቱን መልዕክት አርማ እና ማስታወቂያ ከተማሩ በኋላ ማስታወቂያ ወይም አርማ መሆኑን እንዲለዩ አድርግ/ጊ፡፡

የምእራፍ 5 መልመጃ መልስ

መመሪያ I.

1. ሐሰት	5. ሐሰት	9.እውነት
2. እውነት	6. እውነት	
3. ሐሰት	7. እውነት	
4. እውነት	8. ሐሰት	

መመሪያ I.

1. *መ* 2. *መ*

3. **ለ** 4. *መ*

5. *መ* 6. *መ*

የሥነጥበባት ትምህርት ሲለበስ

አምስተኛ ክፍል

የስነጥበባት ትምህርት ሲለበስ አምስተኛ ክፍል

የመማር ዉጤቶች፡

በዚህ ምዕራፍ ትምህርት መጨረሻ ተማሪዎች:-

- የስነጥበብ አላባዊያን (መስመር፣ ቅርጽ፣ ገጽታ፣ ቀለም፣ እሴት፣ አቀማመጥ) ቲአተር፣የምስለ-ድምፅ አቀራረጽ ዘዴ፣ ሙዚቃ (ምት፣ ዳይናሚክስ፣ ቴምፖ፣ ፒች...) ዉዝዋዜ (dance) ይለያሉ፤
- ቀላል የሙዚቃ ኖታዎችን ያነባሉ፤
- የብሎክ ህትመትና የሞዛይክ ስራ ወረቀት ላይ ያዘጋጃሉ፤
- አልባሳትንና መሳሪያዎችን በመጠቀም ቀለል ያለ ትያትር ያሳያሉ፤
- የሀሳብ መመሳሰልንና መለያየትን በስነጥበብ ያሳያሉ፤
- ስነጥበብና እጅጥበብ በማህበረሰብ ውስጥ ያለዉን አገልግሎት ይረዳሉ፤
- ዜማ፣ ዉዝዋዜና፣ ቲአተርን በመጠቀም የትራፊክ አደጋ፣ የኤችአይቪ በሽታ፣ አደንዛዥ ዕጾች (ወቅታዊ ከሆኑ ጉዳዮች ጋር የተያያዙ) እና የመሳሰሉትን ያሳያሉ፤
- በማሕበረሰቡ ውስጥ ያሉ ምልክቶችን (ማስታወቂያ እና አርማ) ይለያሉ፤
- ባህላዊ ዘፈንና ዉዝዋዜን ይለያሉ፤
- በታሪክ ውስጥ የሚገኙ የስነጥበብ አይነቶችን ይለያሉ (የዋሻ ስነጥበብና ቀለም ቅብ)
- በማህበረሰቡ ዉስጥ የሚገኙ የስነጥበብ ስራዎችን በዜማ፣ በዉዝዋዜ፣ በቲአተርና ድምጽ አልባ ትወና/ፓንቶማየም ያሳያሉ
- በማህበረሰቡ ዉስጥ ውስጥ ባህላዊ ሙዚቃና ዉዝዋዜ ይለያሉ
- የተመለከቷቸዉን ነገሮች በቃል ይግለጻሉ

የትምህርት ዐበይት ነጥቦች	ይዘት	የመማር ማስተማር ስነ-ዘዴ	የትምህርት መርጃ መሣሪያዎች	ምዘናና ክትትል
ስነጥበባትን መረዳት	**ምዕራፍ** 1: 1. የስነጥበባት አላባውያን PVA (ክፍለ ጊዜ 24) 1.1. የትዕይንት አላባውያን (መስመር፣ ቅርጽ፣ ገጽታ፣ ቀለም፣ እሴት፣ አቀማመጥ) (ክፍለ ጊዜ 5) 1.2. የሙዚቃ አላባውያን (ምት፣ ዳይናሚክስ፣ ቴምፖ፣ ፒችና የመሳሰሉት). (ክፍለ ጊዜ 5) 1.3. የውዝዋዜ አላባውያን (ክፍለ ጊዜ 5) 1.4. የትያትር አላባውያን (መቼት፣ ቃለ-ምልልስና የመሳሰሉት). (ክፍለ ጊዜ 5) 1.5. ቀላል የምስለ-ድምፅ ወይም የቪዲዮ አቀራረጽ ዘዴዎች (ክፍለ ጊዜ 4)	☞ ትዕይንትና ልምምድ	▪ የልምምድ ክፍል ▪ የቪዲዮ ማጫወቻና ባህላዊ የሙዚቃ መሣሪያዎች ▪ ወረቀት፣ እርሳስ፣ ክራውንና የመሳሰሉት ▪ የድምጽና የቪዲዮ መቅረጫ ▪ የተለያዩ ጽሁፎች	▪ ምልከታ ▪ የግል ገለፃ ▪ የቡድን ገለፃ ▪ ፖርትፎሊዮ ▪ የቃል ጥያቄ ▪ ፈተና
የፈጠራ ክሂሎት	**ምዕራፍ** 2: 2. የፈጠራ ክሂሎት (ክፍለ ጊዜ 28) 2.1. የሙዚቃ ኖታን መሰየምና መጻፍና ማንበብ (ክፍለ ጊዜ 10) 2.2. የበሎክ ህትመትና	☞ የመስመሮችን ስያሜና ባዶ የሙዚቃ ሠንጠረዥ መሳልና መግለጽ፤ ክሌፎችን ከመነሻ ቦታቸዉ ጋር አለያይተዉ ማስተማር ☞ ሀሳብ፣ ስሜትንና በወቅቱ ያለዉን ሁኔታ በአጫጭር ቲአተርና ቪዲዮ በመግለጽ	▪ የክፍል ዉስጥ ልምምድ ▪ የተቀረጸ ድምጽ፣ ቪዲዮ፣ ስዕሎች፣ ክለፎችና በሰሌዳ ላይ የተጻፉ ኖታዎች ▪ የቪዲዮ ማጫወቻና ባህላዊ የሙዚቃ መሣሪያዎች ▪ የተለያዩ ጋዜጣና መጽሄቶች፣ ሙጫ፣	• ምልከታ • የግል ገለፃ • የቡድን ገለፃ • ፖርትፎሊዮ

	የወረቀት ሞዛይክ ስራ (ክፍለ ጊዜ 9) 2.3. ባህላዊ አልባሳትንና መሳሪያዎችን በመጠቀም ትያትር ማሳየት /costume/props(ክፍለ ጊዜ 9)	ማስተማር ☞ ሞዛክን በወረቀትን በብሎክ ህትመት ሰርቶ ማሳየት ☞ (ስኳር ድንች፣ ካሮት፤ ቀይ ስርና የመሳሰሉት…)	እርሳስ፣ ክራወንና፣ በአከባቢያቸዉ የሚገኙ መሳሪያዎች ▪ ልብስና ለቲአተር የሚያስፈልጉ መሣሪያዎች	
ባህላዊና ተጨባጭ ሁኔታዎች	**ምዕራፍ** 3: 3. የስነጠበባት አጠቃላይ ባህላዊና ታሪካዊ ገፅታ (ክፍለ ጊዜ 20) 3.1. ህብራተሰቡ የሚጠ ቀምባቸዉ የባህላዊ ሙዚቃና ዉዝዋዜ አይነቶች (ክፍለ ጊዜ 7) 3.2. ታሪካዊ የስነጥበባት አይነቶች (የዋሻና ጥበባትና ቀለም ቅብ) (ክፍለ ጊዜ 6) 3.3. ስነቃል መንገር (ክፍለ ጊዜ)	☞ ህብራተሰቡ ውስጥ የሚገኙ የስነጥበብ ሰራዎችን በዜማ፣ ዉዝዋዘና ቲአተር ማስተማር ☞ በአከባቢዉ የሚታወቁ ባህላዊ ሙዚቃና ዉዝዋዜ ለይቶ ማስተማር ☞ በትዕይንትና በምልከታ ማስተማር	▪ መለማመጃ ክፍል ▪ የድምጽና የቪዲዮ መቅረጫ ▪ የድምጽና የቪዲዮ መቅረጫ መሣሪያዎች	• ምልከታ • የግል ገለፃ • የቡድን ገለፃ • ፖርትፎሊዮ • የቃል ጥያቄ

የስነጥበባት ሳቢነት	**ምዕራፍ** 4: 4. ስነጥበባትን ማስታወቅ (ክፍለ ጊዜ 22) 4.1. በስነጥበባት የሚገላጽ የሀሳብ ተመሳሳይነትና ልዩነት (ክፍለ ጊዜ 22)	☞ ዝማሬ ☞ ዉዝዋዜ ☞ ቲአተር፣ ስዕልና ቪዲዮ ☞ የሀሳብ ተመሳሳይነትና ልዩነትን ስነጥበብን በመጠቀም በተግባር እያሳዩ ማስተማር ☞ ስነጥበብነ የእጅጥበብ በማህበረሰቡ ዉስጥ ያለዉ ጥቅም በማስመሰልና በማሳየት ማስተማር	▪ የልምምድ ክፍል ▪ የድምጽና የቪዲዮ መቅረጫ ▪ የድምጽና የቪዲዮ መቅረጫ መሣሪያዎች ▪ በአከባቢያቸዉ የሚገኙ የምት ሙዚቃና የሌሎች መሳሪያዎች ▪ ስዕሎች፣ የድምጽና የቪዲዮ መቅረጫ መሣሪያዎች ▪ ጥቃቅን የእጅ ጥበባትና ስዕሎች	• ምልከታ • የግል ገለፃ • የቡድን ገለፃ • ፖርትፎሊዮ • የቃል ጥያቄ • የቤት ሥራ • ፈተና
ትስስር፣ ግንኙነትና ተግባራዊነት	**ምዕራፍ** 5: 5. የስነጥበባት ትስስር ከወቅታዊ ሁኔታዎች ጋር (ክፍለ ጊዜ 23) 1.1.1 ዝማሬ፣ ዉዝዋዜና ቲአተርን በተጠቀም የትራፊክ አደጋን፣ የኤችአይቪ በሽታን፣ አደንዛዥ ዕጾችን, (ወቅጣዊ ከሆኑ ጉዳዮች ጋር የተያያዙ) እና የመሳሰሉትን ያሳያሉ) (ክፍለ ጊዜ 13) 1.2 በማህበረሰቡ ዉስጥ ያሉ ምልክቶች (ማስታወቂያና አርማ) (ክፍለ ጊዜ 10)	☞ በቡድን ማዜም፣ መወዛወዝ፣ ትአተርን ከወቅታዊ ሁኔታዎች ጋር በማገናኘት ማስተማር ☞ በማህበረሰቡ ዉስጥ ያሳ ምልክቶችንና ወካዮችን ይረዳሉ	▪ የልምምድ ክፍል ▪ የድምጽና የቪዲዮ መቅረጫ ▪ የድምጽና የቪዲዮ መቅረጫ መሣሪያዎች ▪ የቪዲዮ ማጫወቻ ▪ በአከባቢያቸዉ የሚገኙ የምት ሙዚቃና የሌሎች መሳሪያዎች፣ የመድረክ ጨዋታዎች... ▪ ስዕሎች፣ የድምጽና የቪዲዮ መቅረጫ መሣሪያዎች ▪ ሎጎ፣ ፖስተርና በአከባቢ የሚገኙ መሰሪያዎች	• ምልከታ • የግል ገለፃ • የቡድን ገለፃ • ፖርትፎሊዮ • የቃል ጥያቄ • የቤት ሥራ • ፈተና